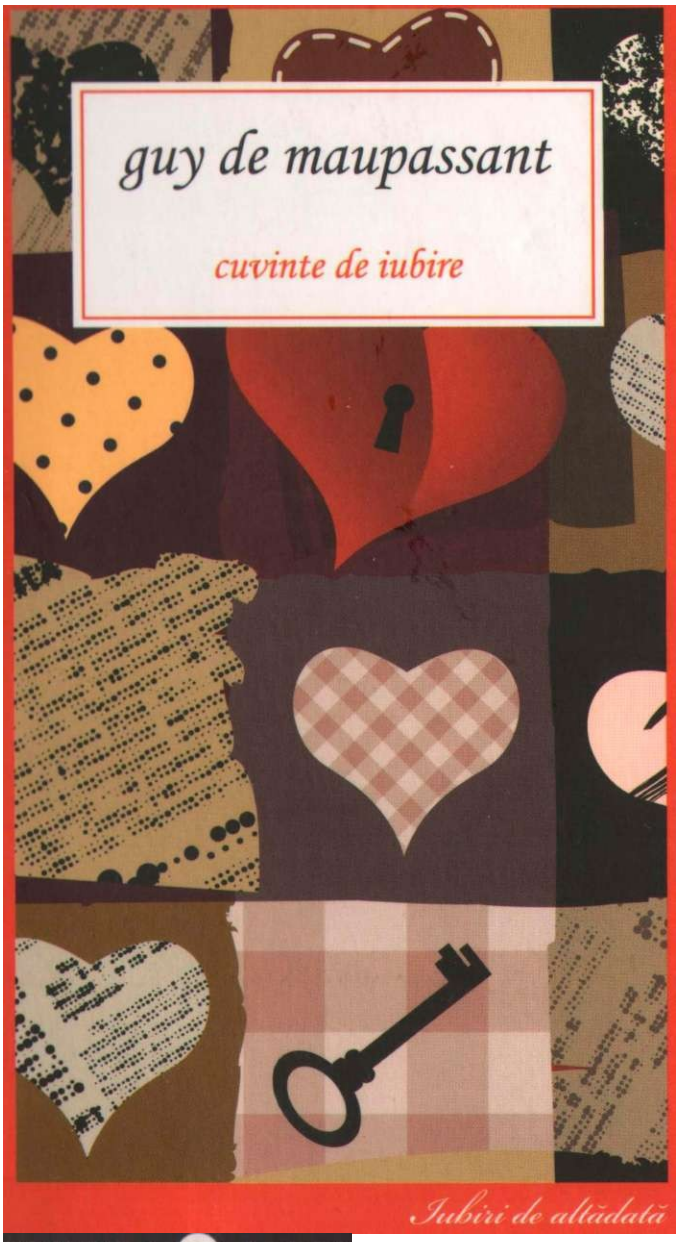

EDITURA ALLFA
Iubiri de altădată

(juy de iMaupassant aduce de această dată în faţa cititoruCui douăzeci şi două de poveşti de dragoste, scene de viaţă decupate din tuC6urătoruC secoCXIX francez. Şi în acestea, [a fei ca în tentele saCe mai cunoscute puSCicuCui românesc, iMaupassant rămâne un fin anafist ai moravurilor, un scriitor Cipsit de prejudecăţi, reuşind totuşi să nu cadă pradă ideaCismuCui

<Fie că surprindiu6irea interzisă, pe cea pătimaşă, iu6irea naivă sau pe cea născută din capriciu, fie că vorbesc despre fideCitate sau aduCter, despre geCozie sau statornicie, istorisirile sale ne prezintă, pe rând, câte o faţetă a sufletuiui omenesc. iMaupassant, care nu s-a sfiit niciodată să aSordeze cele mai controversate teme pentru vremea sa, are mareCe merit de a sonda în interioritatea spirituCui uman fără să-Cjudece şi fără să-CexaCte, cu acea privire pătrunzătoare, cfinică aproape, a marilor prozatori

'CUVINTE DE IUBIRE"

ini

9789737244543

"18.9 LEI/BUC"

www.all.ro

978973724454

3cuvinte de iuSire

t aé *et/¡(cú/aéeí*

>^EMOI^^ FIFI ET A^TO NO^^^

Guy de Maupassant

^^^ DE IUBIRE

Guy de Maupassant

Copyright © 2013, 2015 Editura ^UA

CIP a Bibli^^ Naţionale a Ro^^ei MAUPASSANT; GUY DE
C^^fe de ^^re/ Guy de Maupassant; trad.: Liliana Urian. -
Bucureşti: ALLFA, 2013 ISBN 978-973-724-454-3
1. Urian, Liliana (trad.)
821.133.1-34=135.1

Toate drepturile rezervate Editurii AH FA
Nicio parte din acest volum nu poate fi copiată
fără permisiunea scrisă a Editurii ^^A.
Drepturile de distribuţie în ^^Mtate aparţin în exclusivitate edi^ra.
All rights reserved. The distribution of this book outside Romania, without the written permission of AH FA,
is strictly prohibited.

Copyright © 2013, 2015 by ^UA.
Editura ^UA: Bd. Constructorilor nr. 20A, et. 3, sector 6, cod 060512 - Bucureşti Tel.: 021 402 26 00 Fax: 021 402 26 10
Distribuţie: Tel.: 021 402 26 30; 021 402 26 33
Comenzi: comenzi@all.r
oRedactare: Tehnoredactare: Corectură: Design copertă:
Mădălina Vasile Liviu Stoica Dorina Ivan Alexandru Nova

c

guy d'e maupassant

Guy de Maupassant (1850-1893), unul dintre cei mai apreciaţi scriitori ai secolului al XIX-lea şi precursor al literaturii moderne, a semnat trei sute de nuvele, şase romane, trei cărţi de călătorie şi un volum de versuri. După finalizarea studiilor de la Lycée „Pierre-Comeille", din Rouen, a devenit redactor colaborator pentru publicaţiile *Le Figaro, Gil Blas, Le Gaulois,* dedicân- du-şi timpul liber scrierilor literare. În 1880 publică prima operă de anvergură, sub titlul *Bulgăre de seu (Boule de sui/),* prima lucrare a cărei acţiune surprinde perioada războiului franco-prusac, urmată de nuvelele *Doi prieteni (Deux amis)* şi *Domnişoara Fifi (Mademoiselle Fifi).* În 1883 a apărut primul său roman, *O viaţă* (*Une vie),* care, în mai puţin de un an, s-a vândut în 25 000 de exemplare, pentru ca doi ani mai târziu, în 1885, să fie publicat cel mai cunoscut roman al său, *Bel-Ami.* Amator de

călătorii, ajunge să viziteze Algeria, Italia, Sicilia, Marea Britanie, de unde revine de fiecare dată cu noi povestiri. Spre sfârşitul vieţii, măcinat de suferinţă, se înstrăinează complet de lume, trăindu-şi ultimele zile într-un sanatoriu din Paris

.guy de maupassant cuvinte âe

iu6ire

Traducere din limba franceză şi note de Liliana Urian
EDI^^ % ALLF
ADomnişoara Fifí.

Maiorul, comandant al garnizoanei prusace şi conte de Farlsberg, citea corespondenţa rezemat de speteaza unui fotoliu tapisat şi cu picioarele sprijinite pe marmura unui elegant şemineu în care pintenii cizmelor lui să- paseră, de trei luni de când ocupase castelul Uville, două găuri care de la o zi la alta se adânceau tot mai mult.

Ceaşca de cafea scotea aburi de pe un gheridon cu intarsii, pătat cu lichior, ars cu trabucul, zgâriat de briceagul ofiţerului cuceritor care, uneori, oprindu-se din ascuţirea vreunui creion, însemna pe mobila fină cifre sau desene, după cum i se năzărea.

Odată terminate scrisorile, începu să frunzărească ziarele nemţeşti pe care tocmai i le adusese sergentul, apoi se ridică şi, după ce mai aruncă în foc vreo trei, patru bucăţi mari de lemn verde - căci domnii aceştia tăiau unul câte unul copacii din parc pentru a se încălzi-, se apropie de fereastră.

Ploua cu găleata, o ploaie normandă împrăştiată parcă de o mână furioasă, o ploaie piezişă, deasă ca o cortină, alcătuind un soi de zid cu dungi oblice; o ploaie biciu- itoare, împroşcând cu noroi, înecând totul, o ploaie cum vezi numai în Rouen - oala de noapte a Franţei.

Ofiţerul privi îndelung peluza inundată şi,jos în vale, râul Andelle umflat de ape şi dând pe dinafară; bătea cu degetele în geam în ritmul unui vals din zona Rhinului, când un zgomot îl făcu să se întoarcă: era secundul său, baronul de Kelweingstein, cu grad de căpitan.

Maiorul era un munte de om, lat în umeri, cu o barba lungă în formă de evantai atârnându-i pe piept ca o faţă de masă. Toată persoana lui impozantă şi solemnă te ducea cu gândul la un păun militar, un păun care îşi purta coada răsfirată sub bărbie. Avea ochii albaştri, reci şi calmi, şi un obraz tăiat de sabie în războiul cu Austria; era văzut ca un bărbat curajos şi un ofiţer de ispravă.

Căpitanul, un roşcovan îndesat, cu ditamai burduha- nul strâns cu forţa în cingătoare, îşi purta părul înflăcărat tuns foarte scurt, altfel firele ca de foc te-ar fi făcut să crezi, atunci când căpătau anumite reflexii, că are un chip fosforescent. Într-o noapte, la o petrecere de nuntă, îşi pierduse doi dinţi fără să-şi mai amintească prea bine cum, iar din cauza asta acum scotea nişte cuvinte stâlcite pe care nu le înţelegeai întotdeauna. Era chel doar în creştet, unde avea o tonsură ca de călugăr, iar în jurul cercului de piele goală, avea un păr lânos şi creţ, arămiu şi strălucitor.

Comandantul îi strânse mâna, iar apoi dădu pe gât dintr-o singură înghiţitură ceaşca de cafea (a şasea de dimineaţă şi până acum), ascultând raportul subordonatului său despre incidentele apărute în timpul serviciului. Apoi se apropiară amândoi de fereastră, hotărând că vremea nu era prea veselă. Maiorul, om liniştit, cu nevastă acasă, se acomoda cu orice, dar baronul căpitan, mare amator de petreceri, un obişnuit al locurilor rău famate şi fustangiu înveterat, turba că stătea de trei luni închis în castitatea obligatorie a acelui post uitat de lume.

Cum cineva bătea la uşă, comandantul îi strigă să intre şi un bărbat, unul dintre soldaţii aflaţi în slujba lui, apăru în prag, anunţând prin simpla lui prezenţă că masa era gata.

În sala de mese îi găsiră pe cei trei ofiţeri mai mici în grad: un locotenent, Otto de Grossling, şi doi sublocotenenţi, Fritz Scheunaubourg şi marchizul Wilhem d'Eyrik, un blond scund,

arogant şi brutal cu oamenii, necruţător cu cei învinşi şi violent ca o armă de foc.

De când intrase în Franţa, camarazii lui nu-l mai numeau altfel decât „domnişoara Fifi". Această poreclă i se trăgea de la înfăţişarea lui cochetă, talia subţire strânsă parcă în corset, figura palidă pe care abia-i mijise mustaţa şi de la forma în care alesese să-şi exprime dispreţul suveran faţă de fiinţe şi lucruri, folosind tot timpul expresia franţuzească fi, fi *donc*| pe care o pronunţa cu un uşor şuierat.

Sala de mese a castelului Uville era o încăpere lungă şi somptuoasă, ale cărei oglinzi vechi de cristal, găurite de gloanţe, şi ale cărei tapiserii mari de Flandra, ciopârţite cu lovituri de sabie, ceea ce făcea ca materialul să atârne pe alocuri, spuneau multe despre îndeletnicirile domnişoarei Fifi în orele ei libere. Pe pereţi tronau trei portrete de familie: un războinic în armură, un cardinal şi un preşedinte, fumând pipe lungi de porţelan, în vreme ce într-o ramă care îşi pierduse în timp stratul de aur, o nobilă doamnă cu pieptul strâns în corset afişa, cu un aer arogant, o mustaţă enormă desenată cu cărbune.

Prânzul ofiţerilor se scurse în tăcere în sala mutilată, întunecată de ploaia torenţială, deprimantă prin aspectul ei deplorabil şi al cărei parchet vechi din lemn de stejar devenise dur ca podeaua unui cabaret. După ce
.Ptiul Bleahl"
terminară de mâncat, se apucară, ca în fiecare zi, să vorbească despre inamic, fumând, cu un pahar de băutură în faţă. Sticlele de coniac şi de lichior treceau din mână în mână şi toţi, cufundaţi în scaune, sorbeau din pahare cu înghiţituri mici şi repetate, păstrând în colţul gurii tubul lung şi curbat al pipei de ceramică, pictată în culori ţipătoare, menită să-i seducă pe hotentoţi.

De cum li se golea paharul, îl reumpleau într-un gest de plictiseală resemnată. Domnişoara Fifi îl spărgea însă pe al său de fiecare dată, iar un soldat îi aducea imediat altul. Învăluiţi într-o ceaţă de fum acru, se lăsară copleşiţi de o beţie moleşită şi tristă, de acea aghes- muială sumbră a oamenilor care n-au nimic de făcut. Numai că, dintr-odată, baronul se ridică în picioare. Şi, cuprins de revoltă, zise:

—Pentru numele lui Dumnezeu, nu mai putem continua aşa, trebuie să găsim ceva de făcut.

Locotenentul Otto şi sublocotenentul Fritz, doi nemţi cu accentuate trăsături nemţeşti, grave şi cam din topor, răspunseră într-un glas:

—Ce, domnule căpitan?

Baronul se gândi câteva secunde, apoi reluă:

—Ce? Ei bine, putem să organizăm o petrecere, dacă domnul comandant ne dă permisiunea.

Maiorul îşi scoase pipa din gură:

—Ce fel de petrecere, căpitane?

Baronul se apropie:

—Mă ocup eu de toate, domnule comandant. îl trimit pe Datorie la Rouen să ne aducă femei; ştiu şi de unde să le luăm. Pregătim un supeu, avem tot ce ne trebuie şi, cel puţin, o să petrecem o seară frumoasă.

Contele de Farlsberg ridică din umeri zâmbind:

- Eşti nebun, prietene.

Dar toţi ofiţerii se ridicară în picioare, înconjurân- du-l pe şefal lor şi implorându-1:

- Haideţi, domnule comandant, daţi-i căpitanului permisiunea, e atât de trist aici!

În cele din urmă, maiorul cedă:

- Fie, zise el.

Şi baronul trimise pe dată după Datorie, un subofiţer bătrân, care nu fasese niciodată văzut zâmbind, dar care îndeplinea cu stricteţe toate ordinele şefilor săi, oricare ar fi fost acestea.

În poziţie de drepţi, Datorie primi cu figura lui impasibilă instrucţiunile baronului, apoi ieşi. Cinci minute mai târziu, o căruţă militară mare, acoperită cu un coviltir, pleca prin ploaia necruţătoare în galopul celor patru cai.

Deodată, ca scuturaţi de un frison, se treziră toţi din moleşeală, feţele li se înviorară şi se puseră pe vorbă.

Chiar dacă ploaia continua să cadă cu aceeaşi farie, maiorul fa de părere că vremea nu mai era chiar aşa de mohorâtă, iar locotenentul Otto era convins că cerul avea să se însenineze în curând. Domnişoara Fifi nu-şi mai găsea locul. Se

ridica, se aşeza la loc. Privirea ei limpede şi aspră căuta ceva de spart. Deodată, fixând-o pe doamna cu mustaţă, tinerelul blond îşi scoase revolverul.

- Tu n-o să vezi ce-o să fie aici, zise el şi, fără să se ridice de pe scaun, ţinti.

Două gloanţe trase unul după altul găuriră ochii portretului. Apoi, marchizul strigă:

- Să meşterim o mină!

Şi brusc, conversaţiile se întrerupseră ca şi cum toată lumea ar fi fost cuprinsă de un interes nou şi puternic.

Mina era o născocire a lui, o modalitate de a distruge, distracţia lui preferată.

În momentul în care a părăsit castelul, contele Fernand d'Amoys d'Uville, proprietarul legitim, n-a avut timp să ia nimic cu el, nici să ascundă ceva, în afară de argintărie, pe care a dosit-o în gaura unui zid. Or, cum era foarte bogat şi somptuos, salonul cel mare, a cărui uşă dădea spre sufragerie, avea, înainte de fuga precipitată a stăpânului, aspectul unei galerii de muzeu.

Peretele era acoperit de tablouri, desene şi picturi de preţ, în timp ce, pe mobile, pe etajere şi în vitrinele elegante, mii de bibelouri, vase din porţelan, statuete, statuete de Saxa şi figurine groteşti din China, sculpturi vechi din fildeş şi pahare de Veneţia populau vastul apartament cu mulţimea lor preţioasă şi bizară.

Din toate astea nu mai rămăsese nimic. Nu pentru că ar fi fost furate - maiorul conte de Farlberg n-ar fi permis aşa ceva -, ci pentru că domnişoara Fifi meşterea din când în când câte o mină. Şi, în ziua aceea, ofiţerii se distrară pe cinste preţ de cinci minute.

Micuţul marchiz se duse să aducă din salon toate cele trebuincioase. Se întoarse cu un ceainic foarte elegant din porţelan roz de China, pe care îl umplu cu praf de puşcă şi în care, prin cioc, introduse cu grijă o bucată lungă de iască, apoi o aprinse şi alergă să ducă infernala maşinărie înapoi în camera vecină.

După care se întoarse în grabă şi închise uşa. Nemţii erau toţi în picioare şi aşteptau, cu figuri zâmbitoare, luminate de o

curiozitate copilărească. Şi, când explozia zgâlţâi castelul, dădură cu toţii buzna.

Domnişoara Fifi, care apucase să intre prima, bătea entuziasmată din palme în faţa unei Venus din lut ars al cărei cap în sfârşit zburase. Fiecare aduna de pe jos bucăţile de porţelan, minunându-se de dantelarea stranie a cioburilor, examinând noile stricăciuni, contestând unele ravagii care ar fi fost produse de explozia precedentă, în timp ce maiorul măsura cu un aer patern vastul salon răvăşit de proiectilul demn de Nero şi presărat cu resturi de obiecte de artă. El ieşi cel dintâi de-acolo, declarând cu bonomie:

- De data asta a ieşit aşa cum trebuie.

Însă intrase atâta fam în sufragerie, amestecându-se cu cel de tutun, că nu se mai putea respira. Comandantul deschise fereastra şi toţi ofiţerii, întorşi să mai bea un pahar de coniac, se apropiară.

Aerul umed năvăli în încăpere, aducând cu sine un soi de pulbere de apă care le pudra bărbile şi un miros de inundaţie. Ofiţerii priveau copacii înalţiîndoiţi de ploaie, valea largă, înceţoşată de revărsarea norilor întunecaţi şi, jos, în depărtare, clopotniţa bisericii care se înălţa ca un vârf cenuşiu în ploaia torenţială.

De la sosirea lor, clopotul nu mai bătuse. De altfel, asta era singura rezistenţă pe care cotropitorii o întâmpinaseră în zonă: cea a clopotului. Parohul nu refazase nicidecum să-i primească şi să-i hrănească pe soldaţii prusaci. Ba chiar acceptase de multe ori să bea o sticlă de bere sau de vin alături de comandantul duşman, care îl folosea adesea pe paroh ca pe un intermediar, binevoitor. Dar comandantul nu putea să-i ceară nici măcar un clinchet de clopot; mai degrabă s-ar fi lăsat împuşcat. Era forma lui de protest împotriva invaziei, protest paşnic, protest al tăcerii, singurul, zicea el, care se cuvine unui preot, adept al blândeţii şi nu al vărsării de sânge. Şi toată lumea, pe o distanţă de zece leghe de jur împrejur, lăuda hotărârea şi eroismul abatelui Chantavoine care îndrăznea să susţină doliul public şi să-l proclame prin muţenia înverşunată a bisericii lui.

Satul întreg, entuziasmat de această rezistenţă, era gata să-l susţină pe pastor până la capăt, să înfrunte orice primejdie, considerând protestul tacit ca o formă de salvare a onoarei naţionale. Ţăranilor li se părea că meritau recunoaştere din partea patriei mai mult decât Belfort şi Strasbourg, că dăduseră un exemplu la fel de bun şi că numele cătunului lor va rămâne în memoria tuturor. Şi, în afară de asta, nu le refuzau nimic prusacilor.

Comandantul şi ofiţerii se amuzau pe seama acestui curaj inofensiv. Şi cum toţi cei din ţinut se arătau binevoitori şi docili în faţa lor, le tolerau cu plăcere patriotismul mut.

Numai micuţul marchiz Wilhelm ar fi vrut să-i forţeze să bată clopotul. El era furios la culme pe consideraţia politică a superiorului său faţă de preot şi în fiecare zi îl implora pe comandant să-l lase să facă „Dingdong-ding-dong" măcar o dată, o singură dată, ca să mai râdă şi ei un pic. Şi cerea asta cu alintări pisiceşti, cu linguşiri de femeie, cu vocea mieroasă a unei metrese înnebunite de dorinţă. Dar comandantul nu ceda neam, iar domnişoara Fifi, ca să se consoleze, mai meşterea câte-o mină care exploda în castelul Uville.

Cei cinci bărbaţi rămaseră acolo, preţ de câteva minute, strânşi grămadă, trăgând în piept aerul umed. În cele din urmă, locotenentul Fritz zise cu un râs forţat:

— Tomnişoarele n-o să aibă freme prea frumoasă pentru blimbarea lor.

După care se despărţiră, fiecare ducându-se în treaba lui, căpitanul având multe de făcut pentru pregătirea petrecerii.

Când se adunară din nou la căderea nopţii, se puseră pe râs văzându-se toţi dichisiţi şi strălucitori ca în zilele de paradă militară, pomădaţi, parfamaţi, plini de prospeţime. Părul comandantului părea mai puţin gri- zonat decât în acea dimineaţă, iar căpitanul se răsese în cap, lăsându-şi doar mustaţa, ceea ce-l făcea să pară că are o flacără sub nas.

În pofida ploii, fereastra rămase deschisă şi din când în când unul dintre ei se ducea să tragă cu urechea. La ora şase şi zece minute, baronul semnală un huruit îndepărtat. Toţi se repeziră să vadă şi, în curând, căruţa ajunse la faţa locului cu cei patru cai în galop, plini de noroi până pe spate, înfierbântaţi şi gâfâind.

Cinci femei coborâră în faţa intrării, cinci fete frumoase, alese cu grijă de un camarad al căpitanului, căruia Datorie îi dăduse cartea de vizită a ofiţerului său. Sigure că vor câştiga bani frumoşi, ele nu se lăsaseră rugate, cunoscându-i de altfel pe prusaci, de trei luni de când aveau de-a face cu ei, şi obişnuite fiind cu bărbaţii şi cu situaţia lor. „Asta ne e meseria", îşi ziceau ele pe drum, fără îndoială pentru a răspunde vreunei tresăriri secrete a unui rest de conştiinţă.

Şi pe dată, intrară cu toţii în sufragerie. Luminată, aceasta părea şi mai lugubră în starea eijalnică. Masa, încărcată cu fripturi, veselă scumpă şi cu argintăria găsită în zidul unde fasese ascunsă de proprietar, dădea acestui loc aspectul unei taverne de bandiţi care cinează după un jaf. Fericit, căpitanul le luă în primire pe femei cu familiaritate, complimentându-le, îmbrăţişându-le, adul- mecându-le, evaluându-le valoarea lor de femei uşoare. Şi cum cei trei tineri voiau să-şi aleagă fiecare câte una, el se împotrivi cu autoritate, rezervându-şi dreptul de a le repartiza în mod corect, în funcţie de grad, pentru a nu încălca în niciun fel regulile ierarhiei militare.

Aşadar, pentru a se evita orice discuţie, orice contestaţie şi orice bănuială de părtinire, le alinie după statură şi se adresă celei mai înalte pe un ton poruncitor:

—Numele tău?

Ea răspunse, îngroşându-şi vocea:

—Pamela.

Iar el hotărî:

—Numărul unu, numita Pamela, adjudecată comandantului.

Apoi, după ce o sărută pe cea de-a doua, pe Blondine, în semn de proprietate, pe durdulia Amanda i-o oferi locotenentului Otto, sublocotenentului Fritz pe Eva - Roşioara - şi celui mai tânăr dintre ofiţeri, firavului marchiz Wilhem d'Eyrik, pe cea mai mică dintre toate, Rachel, o brunetă tinerică cu ochii negri ca tăciunele, o evreică al cărei nas cârn confirma regula potrivit căreia toţi cei din rasa ei au nasul încovoiat.

De altfel, toate erau drăguţe şi plinuţe, şi nu aveau fizionomii foarte diferite, căci practicile amoroase cotidiene şi

viaţa comună petrecută în casele de toleranţă le făcuseră să fie aproape identice la înfăţişare şi la piele.

Cei trei tineri cerură permisiunea să-şi ducă femeile sus sub pretextul că vor să le ofere perii şi săpun să se spele, dar căpitanul se opuse cu precauţie, zicând că erau suficient de curate cât să se aşeze la masă şi că cei care vor urca o să vrea la întoarcere să facă schimb şi asta ar tulbura celelalte cupluri. Experienţa îi dădu câştig de cauză marchizului. Aşa că se limitară la sărutări, multe sărutări pline de promisiuni.

Pe neaşteptate, Rachel se sufocă, tuşind cu lacrimi şi scoţând fum pe nări. Marchizul, spunându-i că o sărută, îi suflase fum de tutun în gură. Ea nu se supără, nu scoase niciun cuvânt, dar îşi privi fix stăpânul cu o furie care mocnea în străfundul ochilor ei negri.

Se aşezară la masă. Comandantul părea la fel de încântat ca ceilalţi. La dreapta o aşeză pe Pamela, în stânga, pe Blondine, iar în timp ce îşi despăturea şervetul spuse:

— Ai avut o idee grozavă, căpitane.

Locotenenţii Otto şi Fritz, politicoşi de parcă s-ar fi aflat în compania unor femei din lumea bună, se simţeau un pic intimidaţi de vecinele lor, dar baronul de Kelweingstein, dezlănţuit în viciul său, radia, arunca vorbe deocheate, iar coroana de păr roşu îl făcea să pară cuprins de flăcări. Făcea pe galantul în franceza lui de Rin, iar complimentele de tavernă, scuipate prin golul dinţilor sparţi, ajungeau la fete într-o ploaie de salivă.

De altfel, ele nu pricepeau nimic şi inteligenţa nu păru să li se trezească decât atunci când baronul rosti cuvinte obscene, expresii necuviincioase, stâlcite de accentul său. Atunci, începură toate să râdă ca nişte nebune, prăvălindu-se peste pântecele vecinilor, repetând cuvintele pe care baronul începu să le pocească doar din plăcerea de a le face pe ele să spună vorbe porcoase. Iar fetele nu se dădeau în lături de la aşa ceva, bete deja după primele sticle de vin. Apoi, reamintindu-şi cine erau cu adevărat şi întorcându-se la vechile obiceiuri, sărutau mustăţile bărbaţilor din dreapta şi din stânga, îi ciupeau de braţe, scoteau ţipete furioase, beau din toate paharele, cântau

cuplete franţuzeşti şi crâmpeie de cântece nemţeşti învăţate de-a lungul relaţiei lor cu inamicul.

În curând, chiar şi bărbaţii, ameţiţi de acele trupuri etalate sub nasul lor şi la dispoziţia mâinilor lor, îşi ieşiră din minţi, urlând şi spărgând vesela, în timp ce, în spatele lor, soldaţii îi serveau impasibili.

Numai comandantul rămase sobru.

Domnişoara Fifi o ţinea pe Rachel pe genunchi şi, prefăcându-se aţâţat, îi săruta pătimaş cârlionţii negri ca abanosul de pe gât, adulmecând prin minuscula deschizătură dintre rochie şi piele căldura plăcută a corpului ei şi parfamul întregii ei fiinţe. Alteori o ciupea cu farie prin ţesătură, făcând-o să ţipe, cuprins de o patimă feroce, chinuit de nevoia de a face rău. Adesea, ţinând-o în braţe, strângând-o cu putere de parc-ar fi vrut să-i contopească trupul cu al lui, îşi apăsa îndelung buzele pe gura proaspătă a evreicei, sărutând-o până o sufoca. La un moment dat însă, o muşcă atât de tare, încât o dâră de sânge se prelinse pe bărbia tinerei femei şi alunecă până în corsaj.

Pentru a doua oară în acea seară, ea îl ţintui cu privirea şi, ştergându-şi rana, murmură:

—Ai să plăteşti pentru asta.

El începu să râdă zgomotos şi zise:

—O să plătesc.

Ajunseseră la desert, se turnă şampanie. Comandantul se ridică şi, pe acelaşi ton pe care i-ar fi urat sănătate împărătesei Augusta, închină:

—În cinstea doamnelor noastre !

Apoi începură o serie de toasturi, pline de galanterii de soldăţoi beţivani amestecate cu glume obscene, devenite şi mai grosolane din cauza necunoaşterii limbii. Ofiţerii se ridicau pe rând, storcându-şi creierii, strădu- indu-se să fie amuzanţi. Iar femeile, bete moarte, cu privirile în gol, cu buzele cleioase, aplaudau frenetic de fiecare dată.

Căpitanul, vrând fără îndoială să dea orgiei un aer galant, mai ridică o dată paharul, zicând:

- Pentru victoriile noastre asupra inimilor!

Atunci, locotenentul Otto, care semăna cu un urs din

Pădurea Neagră, se ridică, îmbujorat, îmbuibat de băutură. Şi, cuprins brusc de un patriotism alcoolic, strigă:

- Pentru victoriile noastre asupra Franţei !

Chiar şi aşa abţiguite cum erau, femeile tăcură. Iar Rachel se întoarse şi zise tremurând:

- Ştii, cunosc nişte francezi în faţa cărora n-ai îndrăzni să spui asta.

Dar micuţul marchiz, ţinând-o în continuare pe genunchi, începu să râdă, înveselit de vin:

- Ha-ha-hal Eu unul n-am văzut niciodată aşa ceva. Imediat ce apărem noi, francezii o iau la sănătoasa!

Exasperată, fata îi strigă în faţă:

- Minţi, ticălosule !

Preţ de o secundă, el o ţintui cu ochii lui albaştri aşa cum făcea cu tablourile pe care le găurea cu gloanţe, apoi începu să râdă:

- Chiar aşa, hai să vorbim despre asta, frumoaso! Am mai fi noi aici, dacă ei erau aşa viteji?! Noi suntem stăpâniil A noastră-i Franţa! se înflăcără el.

Dintr-un salt, fata îi părăsi genunchii şi căzu înapoi pe scaunul ei. Marchizul se ridică, întinse paharul până la mijlocul mesei şi repetă:

- Ale noastre-s Franţa şi francezii, pădurile, câmpurile şi casele Franţei !

Ceilalţi, la fel de aghesmuiţi, pătrunşi brusc de entuziasmul militar, un entuziasm de brute, îşi ridicară paharele urlând: „Trăiască Prusia!" şi le goliră dintr-o înghiţitură.

Fetele nu protestară deloc, reduse la tăcere şi cuprinse de frică. Până şi Rachel tăcea, incapabilă să riposteze.

Atunci, micuţul marchiz puse pe capul evreicei cupa de şampanie pe care o umpluse din nou şi strigă:

—Ale noastre sunt şi toate femeile Franţei !

Fata se ridică atât de repede încât paharul de cristal se înclină, făcu să curgă, ca pentru un botez, vinul galben în părul ei negru, apoi căzu jos şi se sparse. Cu buzele tremurând, ea îl înfrunta din priviri pe ofiţerul care continua să râdă. Bolborosi cu vocea sugrumată de mânie:

—Asta, asta, asta nu-i adevărat, femeile Franţei nu vor fi ale voastre !

Marchizul se aşeză pe scaun râzând cu poftă şi, încercând să imite accentul parizian, zise:

—Bine, bine, şi-atunci, tu ce cauţi aici, drăguţo?

Surprinsă, ea mai întâi tăcu, neînţelegând prea bine cuvintele aşa tulburată cum era, apoi, dându-şi seama de ce spunea, îi aruncă, indignată şi furioasă:

—Eul Eul Eu nu sunt femeie, eu sunt curvă; şi exact asta le trebuie prusacilorl

Nici nu-şi termină bine cuvintele, că marchizul îi şi trase o palmă din zbor. Şi, fiindcă el ridica încă o dată mâna, înnebunită de furie, evreica înhăţă de pe masă un cuţitaş de desert cu lamă de argint şi i-l înfipse în gât, chiar în scobitura de unde începe pieptul, atât de rapid încât nimeni nu văzu nimic.

Un cuvânt pe care doar ce îl rostea i se opri tăiat în gât, şi marchizul rămase cu gura căscată, cu o privire în- spăimântătoare.

Toţi răcniră şi se ridicară clocotind, dar, răsturnân- du-şi scaunul la picioarele locotenentului Otto, prăbuşit la pământ, fata alergă la fereastră, şi înainte să poată fi ajunsă din urmă, o deschise şi se pierdu în noapte, prin ploaia care continua să cadă.

În două minute, domnişoara Fifi muri. Atunci, Fritz şi Otto îşi scoaseră săbiile din teacă cu gând să le ucidă pe femeile care se târau la picioarele lor. Maiorul împiedică, nu fără greutate, măcelul şi le închise pe cele patru fete înnebunite de spaimă într-o cameră, sub paza a doi oameni. Apoi, dispunându-şi soldaţii ca pentru o bătălie, organiză urmărirea fagarei, convins că va pune mâna pe ea.

Cincizeci de oameni, mânaţi de ameninţări, fără trimişi în parc. Alţi două sute scormoniră pădurile şi casele din vale.

Masa, strânsă în grabă, servea drept pat mortuar şi cei patru ofiţeri, înţepeniţi, treziţi din beţie, cu figurile aspre ale războinicilor aflaţi în exerciţiul fancţiunii, stăteau în dreptul ferestrelor, scrutând întunericul de afară.

Ploaia torenţială nu contenise nicio clipă. Un clipocit continuu umplea tenebrele, un murmur unduitor de apă care cade şi de apă care se scurge, de apă care picură şi de apă care ţâşneşte.

Deodată, răsună un foc de armă, apoi un altul undeva în depărtare. Timp de patru ore, se auziră, din când în când, detunături când mai apropiate, când mai îndepărtate, voci guturale rostind strigăte de adunare şi cuvinte străine de chemare.

Când se lumină de ziuă, toată lumea se întoarse. În râvna vânătorii şi în spaima acelei urmăriri nocturne, doi soldaţi fuseseră ucişi şi alţi trei răniţi de camarazii lor.

Rachel nu fasese de găsit.

Drept urmare, localnicii începură să fie terorizaţi, locuinţele răvăşite, ţinutul cutreierat de la un capăt la altul, bătătorit, răscolit, dar evreica părea să nu fi lăsat nicio urmă pe unde trecuse.

Generalul, pus în temă, dădu ordin ca incidentul să fie înăbuşit, să nu se dea un exemplu negativ în armată, aplicându-i comandantului o pedeapsă disciplinară. Acesta, la rândul său, îşi pedepsi ofiţerii din subordine. Generalul spusese: „Nu mergem la război ca să ne distrăm şi să pipăim prostituate." Iar contele de Farlsberg, exasperat, hotărî să se răzbune pe ţărani.

Fiindcă avea nevoie de un motiv ca să pedepsească fără reţinere, îl chemă pe paroh şi îi ordonă să bată clopotul la înmormântarea marchizului d'Eyrik.

În pofida oricărei aşteptări, preotul se arătă docil, umil, plin de atenţii. Aşa că, atunci când trupul neînsufleţit al domnişoarei Fifi părăsi castelul Uville purtat de soldaţi şi înconjurat de alţi soldaţi care mergeau înaintea şi în urma lui, cu puşca încărcată, îndreptându-se spre cimitir, pentru prima oară, clopotul îşi făcu auzit glasul funebru cu o oarecare vioiciune, ca mângâiat de o mână prietenoasă.

Seara bătu din nou, şi a doua zi, şi în toate zilele. Răsună atât cât fu nevoie. Ba chiar, uneori, se punea singur în mişcare, şi arunca două, trei sunete uşoare în întuneric, cuprins parcă de o bucurie ciudată, trezit cine ştie de

ce. Toţi ţăranii satului ajunseră să creadă că era vrăjit. Şi în afară de paroh şi de sacristan nu se mai apropia nimeni de clopotniţă

.Acolo sus, o biată fată trăia singură şi înspăimântată, hrănită pe ascuns de cei doi bărbaţi. Rămase acolo până la plecarea trupelor germane. Apoi, într-o seară, parohul împrumută trăsura cu banchete a brutarului şi duse el însuşi prizoniera până la intrarea în Rouen. Odată ajunşi, preotul o îmbrăţişă, iar ea coborî şi se întoarse repede, pe jos, la casa de toleranţă a cărei matroană o credea moartă.

La puţin timp după întoarcere, fata fu scoasă de acolo de un patriot fără prejudecăţi care o îndrăgi pentru frumoasa ei faptă de vitejie, apoi o iubi pentru ea însăşi, o luă de nevastă şi făcu din ea o doamnă la fel de preţuită ca multe alte doamne

.Doamna Baptiste

Când am intrat în sala de aşteptare a gării din Loubain, mi-am aruncat întâi privirea spre orologiu. Aveam de aşteptat două ore şi zece minute până la sosirea expresului de Paris.

M-am simţit brusc obosit ca după zece leghe de mers pe jos. Apoi, m-am uitat în jurul meu încercând să descopăr pe pereţi un mod de a-mi omorî timpul, după care am ieşit şi m-am oprit în faţa uşii gării, chinuit de dorinţa de a găsi ceva de făcut.

Strada, un soi de bulevard plantat cu salcâmi sfrijiţi, întinzându-se între două rânduri de case inegale şi diferite, aşa cum găseşti prin oraşele mici, urca un fel de colină, în vârfal căreia se zăreau câţiva copaci, ca şi cum s-ar fi terminat cu un parc.

Din când în când, câte-o pisică traversa şoseaua, sărind delicat peste rigole. Un câine grăbit mirosea toţi copacii la rădăcină, căutând resturi de mâncare. Nu era nici urmă de om.

M-a cuprins o deznădejde apăsătoare. Ce să fac? Ce să fac? Mă gândeam la interminabila şi inevitabila şedere în micuţa cafenea a căilor ferate, cu un ţap de bere infectă în faţă, răsfoind un ilizibil ziar local, când am zărit un convoi mortuar

care ieşea de pe o stradă laterală îndreptându-se pe cea pe care mă aflam eu.

Vederea dricului a fost o uşurare. Câştigam cel puţin zece minute.

Dar atenţia mi-a fost pe dată atrasă de altceva. Mortul era urmat de doar opt domni dintre care numai unul plângea. Ceilalţi discutau amical. Niciun preot nu însoţea convoiul. „Este o înmormântare laică", mi-am zis, gândindu-mă că un oraş ca Loubain număra probabil cel puţin vreo sută de liber-cugetători care ar fi considerat de datoria lor să participe la înmormântare. Atunci, despre ce putea fi vorba? Mersul rapid al convoiului dovedea totuşi că defunctul era înmormântat fără ceremonie şi, în consecinţă, fără religie.

Curiozitatea de om plictisit a început să ţească cele mai complicate ipoteze. Dar, cum carul funebru tocmai trecea prin faţa mea, o idee năstruşnică mi-a încolţit în minte: să-l urmez alături de cei opt domni. În felul acesta, cel puţin o oră avea să fie ocupată, aşa că am pornit la drum, cu un aer trist, în urma celorlalţi.

Ultimii doi s-au întors uimiţi, apoi au început să şuşotească. Se întrebau cu siguranţă dacă eram din oraş. Apoi s-au consultat cu ceilalţi doi din faţa lor, care la rândul lor au început să mă studieze. Această examinare atentă mă incomoda şi, ca să-i pun capăt, m-am apropiat de vecinii mei. După ce i-am salutat, am zis:

— Vă cer iertare domnilor, dacă vă întrerup conversaţia. Dar, văzând o înmormântare laică, m-am grăbit s-o urmez, fără să cunosc mortul pe care îl duceţi la groapă.

Unul dintre domni mi-a răspuns:

—E o moartă.

Am fost surprins şi am întrebat:

—Totuşi, e o înmormântare laică, nu-i aşa?

Celălalt, care doreaîn mod evident să mă pună la curent cu starea lucrurilor, a luat cuvântul:

—Da şi nu. Clerul ne-a refuzat intrarea în biserică.

De data asta, am scos un „Ah!" de stupefacţie. Nu mai înţelegeam nimic.

Vecinul meu binevoitor mi-a mărturisit, cu voce scăzută:

— Oh! E o întreagă poveste. Această tânără s-a sinucis şi de aceea n-a putut fi îngropată religios. Cel pe ca- re-l vedeţi acolo, în frunte, cel care plânge, e soţul ei.

Atunci, am zis ezitant:

— Ceea ce spuneţi mă uimeşte şi mă în. eresează mult, domnule. Aş fi prea indiscret dacă v-aş ruga • ă-mi povestiţi ce s-a întâmplat? Dacă vă inoportunez, ;onsideraţi că n-am zis nimic.

Domnul m-a luat de braţ cu familiaritate:

— Dar nicidecum, nicidecum. Haideţi să rămânem puţin în urmă. O să vă spun povestea, foarte tristă de altfel. Avem timp până ajungem la cimitir - acolo, sus, unde se văd copacii -, căci urcuşul e greu.

Şi începu:

— Închipuiţi-vă că această tânără, doamna Paul Hamot, era fiica unui negustor bogat din oraş, domnul Fontanelle. Pe când era doar o copilă, la vârsta de unsprezece ani, a păţit ceva îngrozitor: a fost pângărită de un servitor. Era cât pe ce să moară, schilodită de acest mizerabil pe care brutalitatea l-a dat de gol. A avut loc un proces îngrozitor care a scos la iveală faptul că, de trei luni, biata martiră era victima practicilor ruşinoase ale acestei brute. Individul a fost condamnat la muncă silnică pe viaţă.

Micuţa a crescut marcată de infamie, izolată, fără prieteni, de abia dacă era sărutată de persoanele adulte din jur care considerau că atingându-i fruntea îşi mânjesc buzele. Pentru oraş, a devenit un fel de monstru, de ciudăţenie. Se şuşotea: „Ştiţi, micuţa Fontanelle." Când trecea pe stradă, toată lumea întorcea capul. Nici slujnice nu puteau fi găsite pentru a o însoţi la plimbare, servitoarele din alte familii ţinându-se la distanţă de parcă fata suferea de vreo boală contagioasă ce s-ar fi transmis la toţi cei care se apropiau de ea.

Ţi se făcea milă când o vedeai pe biata fetiţă în toate după-amiezele pe terenul dejoacă unde se duc toţi copiii. Doar ea rămânea singură, în picioare, lângă servitoarea ei, uitându-se la ceilalţi puşti cum se distrează. Uneori, cedând irezistibilei dorinţe de a se alătura copiilor, înainta timid, cu gesturi temătoare şi paşi abia simţiţi, şi intra într-un grup conştientă

parcă de nevrednicia ei. Şi imediat, de pe toate băncile, săreau repede mamele, slujnicele, mătuşile care îşi apucau fetiţele de mână, trăgân- du-le cu brutalitate după ele. Micuţa Fontanelle rămânea singură, tulburată, fără să priceapă, şi începea să plângă, cu inima plină de durere. Apoi alerga şi, suspinând, îşi ascundea chipul în şorţul slujnicei.

Când s-a făcut mare, lucrurile s-au înrăutăţit. Tinerele erau ţinute departe de ea, de parcă fi fost o ciumată. Gândiţi-vă că fata asta nu mai avea nimic de învăţat, nimic. Că nu mai avea dreptul la floarea simbolică de portocal, că descoperise aproape înainte de a şti să citească redutabilul mister pe care mamele abia dacă-l aduc în discuţie, cu voce tremurândă, poate în seara mariajului.

Când trecea pe stradă, însoţită de guvernantă, care nu o scăpa din ochi, temându-se neîncetat să nu păţească iar ceva îngrozitor, cu ochii mereu plecaţi din cauza ruşinii misterioase care o apăsa, celelalte fete, mai puţin naive decât s-ar crede, şuşoteau privind-o pe ascuns, râdeau pe înfundate dacă întâmplător ea se uita la ele şi întorceau repede capul cu un aer distrat.

Nu o saluta aproape nimeni. Doar câţiva bărbaţi îşi scoteau pălăriile în faţa ei. Mamele se prefăceau că n-o văd. Câţiva derbedei de copii o strigau „doamna Baptiste", după numele servitorului care o batjocorise şi o dezonorase.

Nimeni nu cunoştea chinurile secrete ale sufletului ei, căci nu vorbea deloc şi nu râdea niciodată. Chiar şi propriii părinţi păreau jenaţi în faţa ei, de parcă i-ar fi purtat pe vecie sâmbetele pentru vreo greşeală ireparabilă.

Un om din lumea bună n-ar ajuta de bunăvoie un ocnaş eliberat, chiar dacă ocnaşul ăsta ar fi fiul său, nu-i aşa? Domnul şi doamna Fontanelle o tratau pe fiica lor ca pe un fiu ieşit din închisoare.

Fata era drăguţă şi palidă, înaltă, zveltă, distinsă. Mi-ar fi plăcut mult, domnule, dacă n-ar fi fost povestea asta.

Dar, în urmă cu optsprezece luni, a venit în oraşul nostru un nou subprefect, care şi-a adus cu el şi secretarul particular, un băiat ciudat care trăise, pare-se, în Cartierul Latin.

Acesta a văzut-o pe domnişoara Fontanelle şi s-a îndrăgostit de ea. 1 s-a spus totul, dar el s-a mulţumit să răspundă: „Ei, aş, abia am o garanţie pentru viitor. Prefer să se întâmple înainte decât după. Cu femeia asta, o să dorm liniştit."

1-a făcut curte, a cerut-o în căsătorie şi a luat-o de nevastă. Apoi, curajos, a mers cu ea în vizite, ca şi cum nimic nu s-ar fi întâmplat. Unele persoane i-au întors vizitele, altele s-au abţinut. În sfârşit, povestea începea să fie uitată şi tânăra femeie îşi găsea locul în societate.

Trebuie să vă spun că îşi adora soţul ca pe un zeu. Gândiţi-vă că el îi dăduse înapoi onoarea, că o făcuse să intre în rândul lumii, că sfidase şi forţase opinia publică, înfruntase ofensele, săvârşise un act de curaj de care foarte puţini oameni ar fi în stare. Aşadar, avea pentru el o pasiune înflăcărată şi greu de imaginat.

A rămas însărcinată şi, când s-a aflat, până şi persoanele cele mai suspicioase i-au deschis uşa, ca şi cum maternitatea ar fi purificat-o definitiv. E ciudat, dar aşa au stat lucrurile...

Totul mergea deci din ce în ce mai bine, când am sărbătorit, mai deunăzi, hramul bisericii din localitate. Prefectul, înconjurat de statul lui major şi de autorităţi, prezida concursul fanfarelor şi tocmai îşi terminase discursul, când a început distribuirea medaliilor pe care secretarul său particular, Paul Hamot, le înmâna fiecărui titular.

Ştiţi că în astfel de situaţii există întotdeauna gelozii şi rivalităţi care îi fac pe oameni să-şi piardă cumpătul.

Toate doamnele din oraş erau acolo, adunate pe estradă.

Venindu-i rândul, capelmaistrul din Mormillon a înaintat. Fanfara lui nu avea decât o medalie de clasa a doua. Nu poate să primească toată lumea la clasa-ntâi, nu-i aşa?

Când secretarul i-a înmânat emblema, omul ăsta i-a aruncat-o în faţă strigând: „Poţi să păstrezi medalia pentru Baptiste. Îi datorezi chiar una de clasaîntâi, ca şi mie."

Erau o grămadă de oameni adunaţi acolo, şi toţi au început să râdă. Oamenii din popor nu sunt nici milostivi, nici delicaţi, aşa că toţi ochii s-au întors spre biata doamnă. Oh, domnule, aţi văzut vreodată o femeie pierzându-şi minţile?

- Nu.

—Ei bine, noi am asistat la un asemenea spectacol! S-a tot ridicat şi s-a aşezat la loc pe scaunul ei de trei ori la rând, ca şi cum ar fi vrut să se salveze, înţelegând că nu va putea trece prin mulţimea care o înconjura. De undeva, din public, s-a auzit o voce: „Hei, doamnă Baptiste!" Atunci, s-a iscat o rumoare puternică de râsete şi strigăte de indignare.

Era agitaţie, freamăt, toate capetele se întorceau când într-o parte când în alta. Unii îi repetau numele, alţii se ridicau să vadă ce figură făcea nefericita, soţii îşi ridicau nevestele în braţe ca să le-o arate, unii oameni întrebau: „Care, cea în albastru?" puştii imitau cântecul cocoşului şi hohote de râs izbucneau din loc în loc.

Înnebunită, femeia încremenise pe scaunul ei de ceremonie, ca şi cum ar fi fost pusă acolo special pentru a fi arătată adunării. Nu putea nici să dispară, nici să se mişte, nici să-şi ascundă faţa. Clipea repede din ochi, orbită parcă de o lumină puternică, şi sufla greu ca un cal care urcă o colină.

Ţi se rupea inima la vederea ei.

Domnul Hamot îl luase de guler pe bădăran şi se rostogoleau acum pe pământ în mijlocul unui vacarm îngrozitor.

Ceremonia a fost întreruptă

.O oră mai târziu, când soţii Hamot se întorceau acasă, femeia, care nu scosese niciun cuvânt de la insulta adusă, şi care tremura ca varga, a trecut deodată peste parapetul podului, fără ca soţul ei să aibă timp s-o oprească, şi s-a aruncat în râu.

Apa este adâncă sub arcade. Abia după două ore au reuşit s-o scoată. Era moartă, bineînţeles.

Povestitorul a tăcut. Apoi a adăugat:

—Probabil că e tot ce avea mai bun de făcut în situaţia ei. Există lucruri care nu pot fi uitate.

Înţelegeţi acum de ce clerul a refuzat s-o primească în biserică. Oh, dacă înmormântarea ar fi fost religioasă, tot oraşul ar fi venit. Dar vă daţi seama că sinuciderea, adăugându-se la cealaltă poveste le-a făcut pe familii să se abţină. Şi apoi, e foarte complicat aici să mergi la o înmormântare fără preoţi.

Am intrat pe poarta cimitirului. Am aşteptat, foarte emoţionat, să fie coborât coşciugul în groapă, după care m-am apropiat de bietul băiat care plângea şi i-am strâns mâna cu putere.

M-a privit surprins, printre lacrimi, apoi a zis:

—Vă mulţumesc, domnule.

Şi n-am regretat că am urmat acel convoi funerar

.Rugina

De când se ştia, baronul avusese o pasiune nestăvilită: vânătoarea. Vâna în toate zilele, de dimineaţa până seara cu o pornire nestăpânită. Vâna iarna şi vara, primăvara şi toamna, în mlaştini când pe câmp sau în păduri era interzis vânatul. Vâna în desişuri, vâna cu hăitaşi, cu câini de aret, cu câini gonitori, la pândă, pe lac, cu dihori. Nu vorbea decât de vânătoare, nu visa decât vânătoare, repeta neîncetat: „Trebuie să fie tare nefericit cel căruia nu-i place vânătoarea!"

Avea de-acum cincizeci de ani bătuţi pe muchie, dar se ţinea bine, rămăsese verde, chiar dacă chelise, era un pic mai corpolent, dar viguros. Îşi purta mustaţa tăiată scurt, ca să-şi lase buzele descoperite şi să aibă liber în jurul gurii pentru a suna din corn mai uşor.

În ţinut, i se spunea pe numele mic: domnul Hector. Se numea Hector Gontran de Coutelier.

Locuia în mijlocul pădurii, într-un conac micuţ primit moştenire. Şi, deşi cunoştea toată aristocraţia din regiune şi se întâlnea cu toţi reprezentanţii ei masculini la partidele de vânătoare, nu frecventa cu asiduitate decât o familie: pe soţii Courville, nişte vecini amabili, înrudiţi de secole cu neamul lui.

În această casă era răsfăţat, alintat, drept pentru care zicea: „Dacă n-aş fi vânător, nu v-aş mai părăsi." Domnul de Courville era prietenul şi camaradul său din copilărie. Gentilom agricultor, acesta ducea o viaţă liniştită împreună cu soţia, fiica şi ginerele său, domnul de Darnetot, care sub pretextul unor studii istorice nu făcea nimic toată ziua.

Baronul de Coutelier se ducea adesea la prietenii săi să cineze, mai ales pentru a le istorisi isprăvile lui de vânătoare. Spunea poveşti interminabile cu câini şi dihori despre care

vorbea ca despre nişte personaje importante pe care le-ar fi cunoscut foarte bine. Le dezvăluia gândurile, intenţiile, îi analiza, le explica faptele: „Când Medor a văzut cât de mult îl face cristeiul să alerge, şi-a zis: «Stai aşa, şmechere, că-ţi arăt eu ţie.» Atunci, făcân- du-mi semn din cap să mă duc în capătul câmpului cu trifoi, a început să caute pe ocolite, cu zgomot, mirosind ierburile, împingând vânatul în unghiul din care nu mai avea scăpare. Totul s-a petrecut aşa cum plănuisem: cristeiul s-a trezit dintr-odată la marginea câmpului. Era imposibil pentru el să meargă mai departe fără să se dea de gol. Aşa că şi-a zis: «Am eu ac de cojocul tău, dulăule!» şi s-a tupilat. Medor s-a oprit în dreptul lui, şi a rămas ui- tându-se la mine. Îi fac semn, îl încolţeşte, zbrrr - cristeiul îşi ia zborul, pun puşca la umăr - poc! - şi cade. Iar Medor, aducându-l, dă din coadă parcă zicându-mi: «Nu-i aşa că de data asta l-am păcălit, domnule Hector?»"

Courville, Darnetot şi cele două femei râdeau de se prăpădeau la aceste povestiri pitoreşti în care baronul punea mult suflet. Se aprindea, dădea din mâini, gesticula cu întreg corpul. Şi, când ajungea la moartea vânatului, râdea copios şi întreba mereu în chip de concluzie: „E bună, nu?"

Când subiectul de discuţie devenea altul, baronul nu mai asculta şi începea să fredoneze melodii de fanfară. Aşa se face că, de cum se lăsa o clipă de linişte între două fraze, în acele momente de bruscă acalmie care taie rumoarea cuvintelor, se auzea o arie de vânătoare: „Tu tu tu tu" pe care baronul o îngâna, umflându-şi obrajii ca şi cum ar fi suflat în cornul lui.

De când se ştia, trăia doar pentru vânătoare şi îmbătrânea fără să bănuiască şi fără să-şi dea seama. Deodată, i s-a declanşat o criză de reumatism şi stat două luni la pat. A fost cât pe ce să moară de durere şi de plictiseală. Cum n-avea slujnică, de bucătărie ocupându-se un bătrân servitor, n-avea parte nici de cataplasme calde, nici de îngrijiri, de nimic din ce au nevoie suferinzii. Infirmier i-a fost grăjdarul, dar acesta, plictisindu-se cel puţin la fel de mult ca stăpânul său, dormea zi şi noapte într-un fotoliu, în timp ce baronul arunca vorbe de ocară şi se zvârcolea în aşternuturi.

Uneori, doamnele de Courville veneau să-l vadă, şi acestea erau pentru el ore de calm şi delectare. Femeile îi pregăteau ceai de plante, aveau grijă de foc, îi serveau amabile masa la pat şi, când plecau, baronul murmura: „Fir-ar să fie! Ar trebui să veniţi să locuiţi aici." Şi ele râdeau din toată inima.

Într-o seară, simţindu-se mai bine şi reîncepând să vâneze la baltă, s-a dus să cineze la prietenii lui. Dar îşi pierduse şi entuziasmul, şi veselia. Un gând îl tortura fără încetare: teama de a nu-l apuca iar durerile chiar înainte să se deschidă sezonul de vânătoare. Când a venit momentul să-şi ia rămas-bun, în timp ce femeile îl înfăşurau într-un şal, îi înnodau fularul la gât şi, pentru prima oară în viaţa lui, nu se împotrivea, baronul a murmurat cu voce tristă:

— Dacă mă îmbolnăvesc iar, sunt un om terminat.

După ce a plecat, doamna de Darnetot i-a zis mai- că-sii:

— Ar trebui să-l însurăm pebaron.

Toată lumea a ridicat braţele către cer. Cum de nu se gândiseră? Au căutat toatăseara printre văduvele pe care le cunoşteau şi au ales o femeie de vreo patruzeci de ani, încă drăguţă, destul de bogată, amuzantă şi sănătoasă, care se numea doamna Berthe Vilers.

Au invitat-o să petreacă o lună la castel. Văduva se plictisea, aşa că a venit. Era plină de viaţă şi veselă. Domnul de Coutelier a plăcut-o pe dată. O amuza de parcă ar fi fost o jucărie vie şi ore în şir îl chestiona cu ipocrizie despre sentimentele iepurilor şi despre intrigile vulpoilor. El explica cu gravitate diferitele modalităţi ale animalelor de a vedea lucrurile, atribuindu-le planuri şi raţionamente la fel de subtile ca ale cunoscuţilor.

Atenţia pe care văduva i-o acorda îl făcea foarte fericit şi, într-o seară, pentru a-i dovedi stima lui, a rugat-o să-l însoţească la vânătoare, ceea ce nu mai făcuse niciodată cu vreo altă femeie. Invitaţia a părut atât de ciudată, încât ea a acceptat. A fost o adevărată aventură găsirea echipamentului potrivit. Toată lumea a contribuit, ofe- rindu-i câte ceva. Văduva a apărut îmbrăcată ca o amazoană, cu cizme, pantaloni bărbăteşti până la genunchi, fustă scurtă pe deasupra, o

jachetă de velur un pic cam strâmtă la gât şi o caschetă de îngrijitor de câini.

Baronul părea atât de emoţionat, de parcă urma să tragă cu puşca pentru prima dată. I-a explicat în amănunt direcţia vântului, opririle câinilor, cum trebuie împuşcat vânatul. Apoi a dus-o pe un câmp, urmând-o pas cu pas, cu atenţia unei doici care îşi priveşte pruncul mergând pentru prima oară.

Medor a adulmecat, s-a târât, s-a oprit, a ridicat laba. Din spatele elevei lui, baronul bolborosea tremurând ca o frunză:

— Atenţie, atenţie, po... po... potârnichi.

Nici nu terminase bine, că un zgomot puternic s-a ridicat de la pământ - brrr, brrr, brrr - şi un regiment de păsări s-a înălţat în văzduh bătând din aripi.

Tulburată, doamna Vilers a închis ochii, a tras de două ori, puterea focului de puşcă a aruncat-o un pas înapoi, iar când şi-a recăpătat sângele rece, l-a văzut pe baron dansând ca un nebun şi pe Medor aducând în gură două potârnichi.

Din acel moment, domnul de Coutelier s-a îndrăgostit de ea. Zicea, dându-şi ochii peste cap: „Ce femeie!" şi venea în fiecare seară să discute cu ea despre vânătoare. Într-o zi, domnul de Courville, care îl conducea acasă şi-l asculta cum povestea extaziat despre noua lui prietenă, l-a întrebat brusc.

—De ce nu te însori cu ea?

Baronul a încremenit:

—Eu? Eu? Să mă însor cu ea?... Dar... de fapt...

Şi a tăcut. Apoi, strângând grăbit mâna însoţitorului său, a murmurat:

—La revedere, prietene.

Şi cu paşi repezi s-a pierdut în noapte.

Trei zile n-a mai venit. Când a reapărut, era palid, în-gândurat şi mai grav decât de obicei. Trăgându-l deoparte pe domnul de Courville, i-a zis:

—Ai avut o idee nemaipomenită. Încearcă s-o pregăteşti să mă accepte. Fir-ar să fie, o femeie ca ea, ai zice că-i făcută pentru mine. O să vânăm împreună tot anul.

Domnul de Courville, convins că baronul n-avea cum să fie refuzat, i-a răspuns:

—Cere-o acum, imediat, monşer. Vrei să mă ocup eu de asta?

Dar baronul s-a tulburat brusc şi a îngăimat:

—Nu... nu... trebuie mai întâi să fac un mic voiaj ... un mic voiaj ... la Paris. Când mă voi întoarce, o să-ţi dau un răspuns definitiv.

Iar a doua zi a plecat fără să mai dea alte lămuriri.

Voiajul a durat mult. Au trecut o săptămână, două, trei, iar domnul de Coutelier nu mai apărea. Uimiţi şi îngrijoraţi, soţii Courville nu ştiau ce să-i spună prietenei lor pe care o preveniseră despre demersul baronului. Din două în două zile, trimiteau pe cineva la el acasă să afle veşti, însă niciunul dintre servitori nu ştia nimic.

Pânăîntr-o seară când,în timp ce doamna Vilers cânta acompaniindu-se la pian, a venit o slujnică şi, cu un aer misterios, s-a apropiat de domnul de Courville spunân- du-i în şoaptă că îl căuta un domn. Era baronul, schimbat, îmbătrânit, în costum de voiaj. De cum şi-a văzut vechiul prieten, i-a luat mâinile într-ale lui şi, cu o voce cam obosită, a zis:

—Tocmai am sosit, monşer, şi am alergat la tine să-ţi spun că n-o mai iau.

Apoi a ezitat, vizibil încurcat:

—Voiam să-ţi spun... imediat... că această... această poveste... ştii bine la ce mă refer... e ratată.

Domnul de Courville îl privea stupefiat.

—Cum aşa, ratată? De ce?

—Oh! Nu mă întreba, te rog, ar fi prea penibil să-ţi spun, dar fii sigur că procedez ca... un om onest. Nu pot... N-am dreptul, înţelegi, n-am dreptul s-o iau de soţie pe această doamnă. Voi aştepta să plece ca să te vizitez din nou. Ar fi prea dureros s-o revăd. Adio.

Şi a fugit.

Toată familia a chibzuit, a discutat, a presupus mii de lucruri. S-a ajuns la concluzia că viaţa baronului, ascundea un mare mister. Poate că avea copii dintr-o relaţie mai veche. Oricum, problema părea gravă. Şi ca să nu se ajungă la complicaţii, au prevenit-o cu înţelepciune pe doamna Vilers, care s-a întors acasă văduvă precum venise.

Au mai trecut trei luni. Într-o seară, după o cină copioasă şi uşor ameţit de băutură, domnul Coutelier, fumându-şi pipa cu domnul de Courville, i-a zis:

—Dac-ai şti cât de mult mă gândesc la prietena voastră, mi-ai plânge de milă.

Celălalt, pe care purtarea baronului în acea împrejurare îl cam ofensase, i-a spus iritat ce gândea:

—Fir-ar să fie, monşer, când viaţa ta ascunde anumite secrete, nu mergi aşa departe cum ai făcut-o tu. Căci, în fine, puteai să prevezi, cu siguranţă, motivul retragerii tale.

Confuz, baronul s-a oprit din fumat.

—Da şi nu. Adică, n-aş fi crezut c-o să se întâmple ce s-a întâmplat.

Domnul de Courville a repetat agasat:

— Trebuie să prevezi totul.

Dar domnul de Coutelier, scrutând întunericul ca să se asigure că nu-i asculta nimeni, a reluat cu voce scăzută:

— Văd bine că te-am rănit şi o să-ţi spun totul ca să mă ierţi. De douăzeci de ani, prietene, nu trăiesc decât pentru vânătoare. E tot ce îmi place, după cum bine ştii, nu mă ocup decât de asta. Astfel că, atunci când a venit momentul să-mi iau obligaţii faţă de această doamnă, mi-am făcut nişte scrupule, nişte scrupule de conştiinţă. Trecuse atâta vreme de când pierdusem obişnuinţa de... de. .. de a face dragoste, în fine, nu mai ştiam dacă mai eram în stare să... să... ştii tu... Gândeşte-te, trecuseră exact şaisprezece ani de când... de când ... de când... ultima oară, înţelegi ce vreau să zic. În ţinutul ăsta, nu-i uşor să... să ... pricepi? Şi apoi, aveam altceva de făcut. Îmi place mai mult să trag cu puşca. Pe scurt, când a venit momentul să mă angajez în faţa primarului şi a preotului să... să... ştii tu, m-a cuprins frica. Mi-am zis: Ei drace, şi dacă... dacă... o s-o dau în bară. Un om onest îşi respectă întotdeauna angajamentele, iar eu îmi luam un angajament sfânt faţă de această fiinţă. În fine, ca să am cugetul împăcat, mi-am propus să mă duc pentru opt zile la Paris.

După opt zile, nimic, dar nimic. Şi nu fiindcă n-aş fi încercat. Am fost cu cele mai bune din toate genurile. Te asigur că au făcut tot ce-au putut... Da... cu siguranţă n-au omis

nimic... Dar, din păcate, plecau mereu ... nesatisfăcute ... nesatisfăcute ... nesatisfăcute.

Am aşteptat atunci cincisprezece zile, trei săptămâni, tot sperând. Am mâncat în restaurante o groază de chestii picante, care mi-au distrus stomacul şi... şi... nimic... tot nimic.

Îţi dai seama că, în aceste circumstanţe, în faţa acestei constatări, nu puteam decât să... să... să mă retrag. Ceea ce am şi făcut

.Domnul de Courville abia se abţinea să râdă. A strâns cu gravitate mâinile baronului zicându-i: „Îmi pare rău", şi l-a condus până lajumătatea drumului care ducea spre locuinţa lui. Apoi, când a rămas singur cu soţia, i-a povestit totul, prăpădindu-se de râs. Doamna de Courville nu râdea deloc; ea a ascultat foarte atentă şi, când soţul ei a terminat, a zis cu seriozitate:

— Baronul e un nătărău, dragul meu; s-a speriat, asta-i tot. O să-i scriu lui Berthe să vină înapoi cât mai repede.

Şi cum domnul de Courville tot invoca lunga şi inutila strădanie a prietenului lor, ea a spus:

— Da de unde! Când îţi iubeşti nevasta, ascultă-mă pe mine, chestia aia... îşi revine întotdeauna.

Iar domnul de Courville n-a mai zis nimic, el însuşi cam încurcat

.Maroca

Prietene, mi-ai cerut să-ţi scriu impresiile, aventurile şi mai ales poveştile mele de dragoste de pe acest tărâm al Africii care, cum bine ştii, mă atrăgea de atâta timp. Râdeai mult, dinainte, de „iubirile mele negre", cum ziceai, şi mă şi vedeai întorcându-mă urmat de o femeie înaltă de abanos, cu un turban galben pe cap, un- duindu-se în haine strălucitoare.

Va veni fără îndoială şi rândul celor tuciurii, căci am văzut deja mai multe care mi-au dat oarece dorinţă de a mă înmuia în această cerneală. Dar, pentru început, am dat peste ceva mai bun şi extrem de original.

Mi-ai scris în ultima ta scrisoare: „Când ştiu cum se iubeşte într-o ţară, cunosc acea ţară şi pot s-o descriu, deşi n-am văzut-o niciodată." Să ştii că aici se iubeşte cu furie. Simţi, încă din primele zile, un soi de ardoare pasionată, o revoltă, o bruscă

tensiune a dorinţelor, furnicături în vârful degetelor, care îţi surescitează până la exasperare puterile amoroase şi toate capacităţile de senzaţie fizică, de la simplul contact al mâinilor până la acea nenumită nevoie care ne face să comitem atâtea prostii.

Să ne înţelegem bine. Nu ştiu dacă ce numeşti tu iubire a inimii, iubire a sufletului, idealism sentimental, în fine, iubire platonică, poate exista sub cerul ăsta; chiar mă îndoiesc. Dar cealaltă iubire, cea a simţurilor, care prezintă avantaje, şi încă multe, este cu adevărat extraordinară în acest climat. Căldura, arşiţa permanentă care te înfierbântă, adierile sufocante ale Sudului, mareele de foc venite din marele deşert aflat atât de aproape, acest copleşitor siroco[1], mai pustiitor, mai arzător decât flacăra, acest incendiu perpetuu al unui continent ars în întregime, până la pietre, de un soare enorm şi devorator, toate aprind sângele, înnebunesc carnea, îţi dau porniri animalice.

Dar ajung şi la povestea mea. Nu-ţi spun nimic despre primele zile de şedere în Algeria. După ce am vizitat Bone, Constantine, Biskra şi Setif, am ajuns la Bougie[2]prin Cheile Chabet, un drum nemaipomenit, care trece prin mijlocul pădurilor din Kabylia, apoi continuă de-a lungul ţărmului mării, dominându-l de la o înălţime de două sute de metri, şi şerpuieşte pe după vârfurile înalte ale muntelui până la minunatul golf Bougie, la fel de frumos ca golfurile Napoli, Ajaccio sau Douarnenez, cele mai minunate pe care le cunosc. Nu includ în comparaţia mea incredibilul golfuleţ Porto, înconjurat de centura de granit roşu şi locuit, pe coastele vestice din Corsica, de nişte giganţi fantastici şi sângerii de piatră numiţi „Stâncoşii" din Piana.

De departe, de foarte departe, înainte de a ocoli marele bazin în care apa se odihneşte liniştită, zăreşti oraşul Bougie. Este construit pe versanţii abrupţi ai unui munte foarte înalt şi încoronat de păduri. Ca o pată albă pe acea pantă verde. Ai zice că-i spuma unei cascade care se prăbuşeşte.

---

1 Vânt cald şi uscat care bate pe coastele Mediteranei dinspre deşerturile Africii de Nord.

2 Numele dat de francezi oraşului algerian Bijaia în perioada colonizării.

De cum am pus piciorul în acest orăşel încântător, am înţeles că am să rămân aici mult timp. Din orice parte te-ai uita, este înconjurat de un vast cerc de vârfuri îndoite, dantelate, cornute şi bizare, formate în aşa fel încât descoperi cu greu marea, iar golful seamănă cu un lac. Apa albastră, de un albastru-lăptos, are o transparenţă minunată, iar cerul de azur, un azur-gros, ca şi cum ar fi primit două straturi de culoare, îşi etalează deasupra ta surprinzătoarea lui frumuseţe. Par să se oglindească unul în altul şi să-şi trimită înapoi reflectările.

Bougie este un oraş al ruinelor. Când ajungi pe chei, dai de un vestigiu magnific, parc-ar fi un decor de operă. Este vechea poartă a sarazinilor, invadată de iederă. Ruinele, rămăşiţele de ziduri romane, bucăţile de monumente sarazine, resturile de construcţii arabe se întind peste tot în pădurile munţilor dinjurul cetăţii.

Închiriasem o căsuţă maură în oraşul de sus. Cunoşti şi tu aceste locuinţe descrise atât de des. Nu au deloc ferestre în afară, ci doar o curte interioară care le luminează de sus în jos. La primul etaj, au o cameră mare, răcoroasă, unde stai ziua, iar sus de tot, o terasă unde îţi petreci nopţile.

M-am adaptat imediat la obiceiurile ţărilor calde, unul dintre acestea fiind să-mi fac siesta după masa de prânz. Este cel mai sufocant moment al zilei în Africa, momentul în care nu mai respiri, în care străzile, câmpiile, drumurile lungi şi orbitoare sunt pustii, în care toţi oamenii dorm, sau cel puţin încearcă să doarmă, îmbrăcaţi cu cât mai puţine haine.

Instalasemîncamera mea cu mici coloane de arhitectură arabă un divan mare şi confortabil, acoperit cu un covor de la Djebel-Amour. Stăteam întins pe el, aproape în costumul lui Adam, dar, chinuit de abstinenţă, nu puteam nicicum să mă odihnesc.

Oh, prietene, există pe acest pământ două suplicii pe care nu-ţi doresc să le cunoşti: lipsa apei şi lipsa femeilor. Care dintre ele este mai îngrozitor? Nu ştiu. În deşert, ai fi în stare să comiţi orice infamie pentru un pahar cu apă limpede şi rece. Ce n-ai face în unele oraşe de pe litoral pentru o fată frumoasă, proaspătă şi sănătoasă? Căci Africa nu duce lipsă de fete! Dimpotrivă, găseşti din belşug. Dar, ca să-mi continui

comparaţia, ele sunt toate nocive şi respingătoare precum lichidul mocirlos din puţurile sahariene.

Or, iată că într-o zi, mai iritat decât de obicei, am încercat zadarnic să adorm. Picioarele îmi tremurau de parcă mă pişca ceva, şi o angoasă puternică mă făcea să mă zvârcolesc întruna pe covoare. Până la urmă, pentru că nu am mai rezistat, m-am ridicat şi am ieşit.

Era o după-amiază toridă de iulie. Pavajul străzilor era atât de fierbinte, încât puteai să coci pâine pe el. Cămaşa mi se înmuiase imediat şi acum mi se lipea de corp, iar la orizont pluteau vapori albi, acel abur arzător al sirocoului, care face căldura palpabilă.

Am coborât până aproape de mare şi, ocolind portul, am mers pe malul râpos, de-a lungul frumosului golf unde se află locurile de scăldat. Muntele abrupt, plin de desişuri şi plante înalte, aromatice, cu mirosuri puternice, înconjura de-a lungul întregului ţărm, ca un cerc golfuleţul în care se cufundau, stânci mari, maronii.

Nu era nici ţipenie pe-afară. Nu mişca nimic, nu se auzea niciun strigăt de animal, nicio pasăre, niciun zgomot, nici măcar un clipocit de apă, marea era atât de nemişcată că parcă înţepenise sub soare. Dar, în aerul înfierbântat, mi se părea totuşi că simt un soi de freamăt de foc.

Deodată, în spatele uneia dintre acele stânci pejumă- tate înecate în unda tăcută, am ghicit o uşoară mişcare şi, întorcându-mă, am zărit, scăldându-se la acea oră arzătoare din zi, crezându-se probabil singură, o fată înaltă şi goală, cufundată în apă până în dreptul sânilor. Din când în când, întorcea capul spre largul mării şi sărea uşor fără să mă vadă.

Nu există tablou mai minunat: o femeie frumoasă în apa limpede ca un cristal, sub lumina aceea orbitoare. Căci femeia aceea înaltă, cu trupul sculptat ca de statuie, era nemaipomenit de frumoasă.

S-a întors, a scos un ţipăt şi, pe jumătate înotând, pe jumătate mergând, s-a ascuns în spatele stâncii.

Gândindu-mă că la un moment dat trebuie să iasă, m-am aşezat pe mal şi m-am pus pe aşteptat. Fata şi-a arătat uşurel capul cu părul negru legat neglijent. Avea gura mare, cu buze

cărnoase, ochi enormi, obraznici, şi pielea un pic bronzată era ca fildeşul vechi, tare şi catifelată, o piele albă frumoasă, colorată de soarele negrilor.

Mi-a strigat: „Plecaţi!"

Vocea ei plină, puternică precum întreaga ei fiinţă, avea un accent gutural. Am rămas nemişcat. A continuat să strige:

— Nu e prea bine să rămâneţi acolo, domnule.

În gura ei, „r"-urile se rostogoleau ca roţile unui car. Nu m-am mişcat deloc. Capul a dispărut.

După zece minute, părul, apoi fruntea, apoi ochii s-au arătat cu lentoare şi prudenţă, aşa cum fac copiii care se joacă de-a v-aţi ascunselea ca să-l observe pe cel ca- re-i caută.

De data asta, pe ton furios, mi-a strigat:

— Vreţi să mă păcăliţi. N-o să ies atâta vreme cât o să fiţi acolo.

Atunci m-am ridicat şi am plecat nu fără să-mi întorc de multe ori privirea în urma mea. Când a considerat că sunt suficient de departe, a ieşit din apă, pe jumătate aplecată, unduindu-şi şoldurile. Apoi a dispărut în scobitura stâncii, în spatele unei fuste atârnate la intrare.

A doua zi am revenit. Era tot acolo, dar de data asta îmbrăcată cu un costum de baie întreg. A început să râdă, arătându-şi dinţii strălucitori.

După opt zile, eram prieteni. După alte opt zile, eram mai mult de atât.

O cheamă Marroca, fără îndoială o poreclă, şi pronunţa acest cuvânt de parcă ar fi conţinut cincisprezece „r"-uri. Fiică de colonişti spanioli, se căsătorise cu un francez pe nume Pontabeze. Soţul ei era în slujba statului. N-am ştiut niciodată exact ce funcţie avea. Am constatat doar că era foarte ocupat şi n-am cerut mai multe detalii.

Schimbându-şi ora de scăldat, Marroca a început să vină în fiecare zi, după masa de prânz, să-şi facă siesta la mine acasă. Şi ce siestă! Dacă asta era odihnă!

Era o fată admirabilă, cam sălbatică, dar superbă. Ochii îi străluceau mereu plini de pasiune. Gura întredeschisă, dinţii ascuţiţi, chiar şi surâsul aveau ceva feroce şi senzual. Sânii ciudaţi, alungiţi şi drepţi, ţuguiaţi ca nişte pere din carne,

elastici ca şi cum ar fi avut înăuntru nişte arcuri de oţel, dădeau trupului ei ceva animalic, făceau din ea un fel de fiinţă inferioară şi magnifică, de creatură destinată iubirii desfrânate, şi mă duceau cu gândul la divinităţile antice obscene ale căror tandreţuri libere se desfăşurau în mijlocul ierburilor şi al frunzelor.

N-am întâlnit niciodată vreo altă femeie care să poarte în pântec dorinţe mai nepotolite. Pornirile ei înflăcărate şi îmbrăţişările însoţite de urlete, scrâşniri din dinţi, tremur şi muşcături, erau urmate de un somn greu ca moartea. Dar se trezea brusc în braţele mele, cu pieptul umflat de dorinţă, gata de noi înlănţuiri.

De altfel, era cam săracă cu duhul şi un râs sonor îi ţinea loc de minte.

Mândră din instinct de frumuseţea ei, avea oroare până şi de cele mai uşoare voaluri, mergând, alergând, şi zbenguindu-se prin casa mea cu o lipsă de pudoare inconştientă şi îndrăzneaţă. Când în sfârşit se sătura de dragoste, epuizată de strigăte şi de mişcare, se culca pe divan, alături de mine, cufundată într-un somn adânc şi liniştit, în timp ce căldura copleşitoare făcea să-i apară pe pielea bronzată minuscule picături de sudoare şi degaja din ea, din braţele ridicate sub cap, din toate ascunzişurile ei, mirosul acela sălbatic care place bărbaţilor.

Uneori, revenea seara, soţul ei fiind de serviciu sau cine ştie pe unde. Atunci, ne întindeam pe terasă, acoperiţi doar cu nişte ţesături fine şi uşoare din Orient.

Când luna din ţările calde se ridica pe cer plină, mare şi strălucitoare, luminând oraşul şi golful cu peisajul său înconjurat de munţi, vedeam pe toate celelalte terase ceva ce semăna cu o armată de fantome tăcute, culcate pe jos, care uneori se ridicau, îşi schimbau locul şi se culcau iar în căldura languroasă a cerului liniştit.

În pofida strălucirii acestor seri africane, Marroca se încăpăţâna să stea goală sub clar de lună. Nu-i păsa deloc de cei care puteau să ne vadă şi, adeseori, în ciuda temerilor şi a rugăminţilor mele, elibera în noapte strigăte lungi şi vibrante, care făceau câinii din depărtare să urle.

Într-o seară, în timp ce moţăiam sub imensa boltă pictată cu stele, a îngenuncheat pe covor şi, apropiindu-şi buzele mari şi cărnoase de gura mea, a zis:

— Trebuie să vii să dormi la mine.

Nu am înţeles.

—Cum adică, la tine?

—Da, când soţul meu o să fie plecat, vii să dormi în locul lui.

Nu m-am putut abţine să râd.

—De ce aş face asta din moment ce poţi să vii tu aici?

A deschis din nou gura, vorbind foarte aproape de gura mea, aruncându-mi în faţă respiraţia ei caldă, venită din fundul gâtului, umezindu-mi mustaţa cu răsuflarea ei :

—Ca să-mi laşi o amintire.

Şi ,,r"-ul din „amintire" s-a lungit mult, ca vuietul unui torent pe stânci.

Nu pricepeam deloc ce voia să zică. Şi-a pus braţele în jurul gâtului meu.

—Când nu vei mai fi aici, o să mă gândesc la asta. Şi, când o să îl îmbrăţişez pe soţul meu, o să mi se pară că eşti tu.

Şi acele „rrră" şi „rrrea" căpătau în vocea ei bubuituri de tunete.

Am murmurat înduioşat şi foarte amuzat:

—Ce nebună eşti! Prefer să rămân la mine acasă.

Nu mă tentează nicidecum întâlnirile sub un acoperiş conjugal. Sunt ca nişte capcane în care numai idioţii cad. Dar ea m-a rugat, m-a implorat, a plâns chiar, insistând:

—O să vezi cât de tandrrră o să fiu.

„Tandrrră" răsuna ca un ciuruit de tobă anunţând atacul.

Dorinţa ei îmi părea cât se poate de stranie, şi n-o înţelegeam deloc. Apoi am stat, m-am gândit, şi mi s-a părut că desluşesc o ură profundă faţă de soţul ei, una dintre acele răzbunări secrete ale femeii care îşi înşală cu plăcere bărbatul pe care îl detestă, ba, mai mult, vrea să-l înşele acasă la el, în patul lui, în aşternuturile lui.

Am întrebat-o:

—Soţul tău e foarte rău cu tine?

S-a întristat.

—Oh, nu, e foarte bun.

—Dar nu-l mai iubeşti?

M-a ţintuit uimită cu ochii ei mari.

—Ba da, îl iubesc mult, chiar mult, mult, dar nu atât de mult ca pe tine, drrragul meu.

Nu mai înţelegeam nimic şi, în timp ce încercam să ghicesc, m-a sărutat apăsat pe buze, conştientă de puterea unei asemenea dezmierdări, apoi a murmurat:

—Spune-mi, o să vii?

Am ezitat. Atunci, s-a îmbrăcat repede şi a plecat.

Au trecut opt zile fără să se arate. În a opta zi, a reapărut, s-a oprit cu gravitate în pragul camerei mele şi m-a întrebat:

—Vii să dorrrmi în seara asta la mine? Dacă nu vii, plec.

Opt zile înseamnă mult, prietene şi, în Africa, opt zile fac cât o lună. Am strigat:

—Da!

Mi-am deschis braţele, şi ea a alergat spre mine.

La căderea nopţii, m-a aşteptat pe o stradă vecină şi m-a condus la ea acasă.

Locuiau în apropierea portului, într-o căsuţă joasă. Am trecut întâi printr-o bucătărie unde soţii luau masa, apoi am intrat într-o cameră văruită, curată, cu fotografii de familie înşirate pe pereţi şi cu flori de hârtie puse în globuri de sticlă. Marroca părea înnebunită de bucurie şi striga încontinuu:

—Eşti în sfârşit la noi acasă, la tine acasă.

M-am purtat, într-adevăr, ca la mine acasă.

Recunosc, eram un picjenat, chiar îngrijorat. Pentru că ezitam să renunţ, în acea locuinţă străină, la un anume obiect de îmbrăcăminte fără de care, dacă un bărbat este surprins, devine pe cât de stângaci, pe atât de ridicol şi incapabil de orice acţiune, ea mi l-a smuls cu forţa şi l-a dus în camera alăturată împreună cu toate celelalte haine ale mele.

În cele din urmă, mi-am recăpătat siguranţa şi i-am dovedit cât de bărbat eram, atât de bine încât, după două ore, nu ne gândeam încă la somn. Am tresărit la auzul unor bătăi violente în uşă. O voce puternică de bărbat a strigat:

—Marroca, sunt eu.

Ea a sărit în picioare.

—Soţul meu! Repede, ascunde-te sub pat.

Îmi căutam înnebunit pantalonii, dar ea m-a împins gâfâind:

—Du-te, du-te.

M-am întins pe burtă şi m-am strecurat fără să crâcnesc sub patul pe care mai înainte mă simţisem atât de bine.

Marroca s-a dus în bucătărie. Am auzit-o deschizând un dulap, apoi închizându-l, după care s-a întors aducând un obiect pe care nu l-am zărit, dar pe care l-a pus repede undeva. Şi, cum soţul ei îşi pierdea răbdarea, a răspuns cu o voce puternică şi calmă:

—Nu găsesc chibrrriturrrile.

Apoi deodată:

—Ah, uite-le, îţi deschid acum.

Şi i-a deschis.

Bărbatul a intrat. Nu i-am văzut decât picioarele - nişte picioare enorme. Dacă şi restul respecta proporţiile, era probabil un colos.

Au auzit sărutări, o palmă aplicată direct pe piele, un râset. Apoi, vocea lui cu un accent marseiliez:

—Mi-am uitat punga cu bani şi a trebuit să mă întorc. Altfel, cred că dormeai dusă.

Bărbatul s-a îndreptat spre comodă şi a căutat îndelung ce-i trebuia. Apoi, pentru că Marroca se întinsese pe pat prefăcându-se doborâtă de oboseală, el s-a întors la ea şi fără îndoială că a încercat să o mângâie, căci l-a bombardat, în vorbe nervoase, cu o avalanşă de „r"-uri furioase.

Picioarele îi erau atât de aproape de mine, încât m-a cuprins o dorinţă nebunească, stupidă, inexplicabilă de a le atinge uşor. M-am stăpânit.

Fiindcă nu vedea ca planul lui să aibă succes, soţul s-a supărat.

—Eşti foarte răutăcioasă azi, i-a zis el.

Dar s-a resemnat repede.

—La revedere, micuţo.

S-a auzit un nou sărut, apoi picioarele uriaşe s-au întors, lăsându-mă să le văd cuiele din talpă în timp ce se îndepărtau;

au trecut în camera alăturată şi uşa care dădea în stradă s-a închis.

Eram salvat.

Am ieşit încet din ascunzătoare, umil şi vrednic de milă şi, în timp ce Marroca ţopăia goală în jurul meu, râzând în hohote şi bătând din palme, m-am prăbuşit pe un scaun. Dar imediat am sărit ca ars: un obiect rece zăcea sub mine şi, cum nu eram mai îmbrăcat decât complicea mea, atingerea lui mă speriase. M-am întors.

Mă aşezasem pe o toporişcă de despicat lemne, ascuţită ca un cuţit. Cum ajunsese acolo?! N-o zărisem când intrasem.

Marroca, văzând cum am sărit în sus, se prăpădea de râs, ţipa, tuşea, se ţinea cu mâinile de burtă.

Bucuria ei mi s-a părut deplasată şi necuviincioasă. Ne riscasem viaţa într-un mod stupid, încă mai tremuram de frică şi aceste nestăvilite hohote de râs mă răneau un pic.

—Şi dacă soţul tău m-ar fi văzut?

—N-ar fi fost niciun pericol, a răspuns ea.

—Cum niciun pericol?! Asta-i prea de tot! Era de ajuns să se aplece ca să mă găsească.

Nu mai râdea, doar zâmbea, privindu-mă fix cu ochii ei mari în care încolţeau noi dorinţe.

—Nu s-ar fi aplecat.

Am insistat:

—De exemplu, dacă i-ar fi căzut pălăria, ar fi trebuit s-o ia de jos şi-atunci... dădea cu ochii de mine, aşa, în costumul lui Adam.

Ea şi-a pus braţele durdulii şi viguroase pe umerii mei şi, cu o voce şoptită, ca şi cum mi-ar spus „Te adorrr", a murmurat

— :Darrr atunci... nu s-ar mai fi ridicat.

Nu înţelegeam nicicum.

— De ce?

Mi-a făcut cu ochiul ştrengăreşte, apoi şi-a îndreptat mâna spre scaunul pe care mă aşezasem; iar degetul ei întins, gropiţa din obraz, buzele întredeschise, dinţii ascuţiţi, albi şi feroce, toate astea îmi arătau toporişca de despicat lemne, cu tăişul strălucitor. S-a prefăcut că o ia, apoi, trăgându-mă cu braţul stâng spre ea, lipindu-şi şoldul de al meu, a schiţat cu braţul drept mişcarea prin care decapitezi un bărbat ce stă în genunchi!

Iată, dragul meu prieten, cum sunt înţelese aici datoriile conjugale, iubirea şi ospitalitatea!

Buturuga

Salonul era mic, învăluit tot în draperii groase şi parfumat discret. Într-un şemineu mare, ardea un foc zdravăn, în timp ce o lampă aşezată pe colţul şemineului revărsa o lumină slabă, umbrită de un abajur din dantelă veche, asupra celor două persoane care stăteau de vorbă.

Ea, stăpâna casei, o bătrână cu părul alb, dar una dintre acele bătrâne adorabile a căror piele fără riduri este netedă ca hârtia subţire şi parfumată, impregnată toată cu miresme, pătrunsă până la carne de esenţele fine în care se scaldă de atâta vreme epiderma: o bătrână care, atunci când îi săruţi mâna, emană mirosul plăcut

ce te izbeşte în nări când deschizi o cutie de pudră din iris florentin.

El era un prieten vechi, rămas burlac, un prieten de nădejde, un tovarăş de drum pentru toată viaţa. Nimic mai mult.

Se opriseră din discutat de vreun minut şi priveau amândoi focul, visând la cine ştie ce, într-una dintre acele tăceri prieteneşti ale oamenilor cărora le face plăcere să stea unul lângă altul fără să fie nevoiţi să vorbească tot timpul.

Deodată, un butuc, o buturugă plină de rădăcini aprinse, se prăvăli din şemineu. Sări pe deasupra suportului metalic pentru lemne şi, ajunsă în salon, se rostogoli pe covor, aruncând în jurjăratec.

Bătrâna scoase un ţipăt uşor şi se ridică pregătită să fugă, în timp ce el, cu lovituri de cizmă, arunca înapoi în şemineu enormul cărbune şi aduna cu talpa bucăţile de jar împrăştiate în jur.

În urma dezastrului rămase un puternic miros de ars, iar bărbatul se aşeză din nou în faţa prietenei lui, şi o privi zâmbind:

—Iată, zise el arătând spre buturuga pusă la loc în vatră, iată de ce nu m-am însurat niciodată.

Ea îl măsură uimită, cu privirea curioasă a femeilor care vor să ştie, privirea femeilor care nu mai sunt tinere şi care au o curiozitate cumpănită, complicată, uneori maliţioasă. Şi îl întrebă:

—Cum aşa?

El reluă:

—Oh, e o întreagă poveste, destul de tristă şi de urâtă. Foştii mei camarazi s-au mirat adesea de răceala survenită brusc între mine şi unul dintre cei mai buni prieteni ai mei, pe numeJulien. Nu reuşeau să înţeleagă cum doi prieteni atât de intimi, inseparabili, cum eram noi, au putut deodată să devină aproape nişte străini unul faţă de celălalt. Dar iată secretul îndepărtării noastre:

Pe vremuri, noi doi locuiam împreună. Eram de nedespărţit şi prietenia care ne lega părea atât de puternică, încât nimic n-ar fi putut s-o rupă.

Într-o seară, întorcându-se acasă, m-a anunţat că se însoară.

A fost o lovitură foarte puternică pentru mine, ca şi cum m-ar fi furat sau trădat. Când un prieten se însoară, s-a sfârşit. S-a sfârşit de-a binelea. Afecţiunea plină de gelozie a femeii, acea afecţiune suspicioasă, neliniştită şi camală, nu tolerează deloc ataşamentul viguros şi sincer, acel ataşament de spirit, de inimă, bazat pe încredere, care există între doi bărbaţi.

Vedeţi dumneavoastră, doamnă, oricare ar fi iubirea care îi aduce împreună, bărbatul şi femeia rămân mereu străini de suflet, de înţelegere, rămân doi inamici. Sunt din rase diferite. Trebuie să existe mereu un îmblânzitor şi un îmblânzit, un stăpân şi un sclav, când unul, când celălalt; nu sunt niciodată egali. Îşi strâng

mâinile, şi acestea le tremură de emoţie; nu şi le strâng niciodată cu o apăsare amplă, puternică şi loială, acea apăsare care pare că deschide inimile şi le arată în goliciunea lor, într-un elan de afecţiune sinceră, puternică şi virilă. Înţelepţii, decât să se însoare şi să procreeze ca să aibă o consolare la bătrâneţe, copii care îi vor abandona, mai bine şi-ar căuta un prieten bun şi credincios, alături de care să îmbătrânească în acea comuniune de gândire care nu poate exista decât între doi bărbaţi. În fine, prietenul meujulien s-a însurat. Era drăguţă soţia lui, încântătoare, o micuţă blondă cârlionţată, energică şi durdulie, care părea să-l adore.

La început, îi vizitam mai rar, temându-mă să nu-i deranjez în iubirea lor, negăsindu-mi locul între ei. Dar ei păreau totuşi să mă ademenească, să mă cheme şi să mă iubească.

Încet-încet, m-am lăsat sedus de farmecul blând al acestei vieţi comune. Cinam la ei adesea şi, de multe ori, revenind noaptea acasă, mă gândeam să fac şi eu ca el, să-mi găsesc o nevastă, căci, acum, casa mea goală mi se părea tristă.

Ei lăsau impresia că se iubesc, nu se despărţeau niciodată. Şi, într-o seară, Julien mi-a scris să vin la cină. M-am dus.

— Bunul meu prieten, a zis el, trebuie să plec, şi încă în timpul mesei, pentru o afacere. N-o să mă întorc înainte de orele unsprezece. Dar la unsprezece fix, voi fi acasă. Contez pe tine să-i ţii de urât Berthei.

Tânăra femeie a zâmbit:

—De fapt, eu am venit cu ideea să vă cheme, zise ea.

I-am strâns mâna:

—Sunteţi prea gentilă.

Şi mi-am simţit degetele prinse într-o apăsare amicală şi lungă. N-am dat atenţie. Ne-am aşezat la masă şi, la orele opt,Julien ne-a părăsit.

De cum a plecat, între mine şi soţia lui s-a născut pe neaşteptate un soi de jenă ciudată. Nu mai rămăsesem niciodată singuri până acum şi, în ciuda prieteniei noastre care creştea cu fiecare zi, acea întâlnire între patru ochi ne punea într-o situaţie nouă. Am început să vorbesc despre lucruri vagi, despre acele lucruri neînsemnate cu care umplem de obicei tăcerile stânjenitoare. Ea nu zicea nimic, continua să stea în faţa mea, de cealaltă parte a şemineului, cu capul plecat, cu privirea în gol, cu un picior întins spre foc, ca pierdută într-o meditaţie complicată. După ce mi-am epuizat ideile banale de conversaţie, am tăcut. E uimitor cât de greu este uneori să găseşti ceva de spus. În plus, un sentiment nou plutea în aer, ceva invizibil, un nu-ştiu-ce imposibil de exprimat, acel sentiment misterios care te previne asupra intenţiilor secrete, bune sau rele, ale unei persoane în privinţa ta.

Tăcerea incomodă a durat ceva timp. Apoi Berthe mi-a spus:

—Mai puneţi un lemn pe foc, prietene, vedeţi doar c-o să se stingă.

Am deschis cutia cu lemne, pusă exact cum o ţineţi dumneavoastră, şi am luat cel mai gros lemn, o buturugă, pe care am aşezat-o în vârful piramidei, peste bucăţile de lemne arse pe trei sferturi.

Şi din nou tăcere.

După câteva minute, buturuga ardea cu o flacără atât de mare, încât dogoarea ne încălzea feţele. Tânăra femeie şi-a ridicat ochii spre mine, nişte ichi care mi-au părut străini.

— Acum e prea cald, a zis ea. Să ne aş, ■ zăm pe canapea.

Aşa că ne-am dus pe canapea.

Apoi, privindu-mă fix, o aud deodată zicând:

—Ce-aţi face dacă o femeie v-ar spune că vă iubeşte ?

Am răspuns uluit:

—Pe legea mea, nu m-am gândit la asta, şi apoi, ar depinde ce femeie.

Iar ea a început să râdă, un râs aspru, nervos, tremurător, unul dintre acele râsete false care-ţi dau senzaţia c-o să spargă paharele fine, şi a adăugat:

—Bărbaţii nu sunt niciodată nici îndrăzneţi, nici vicleni.

A tăcut o clipă, apoi a continuat:

—Aţi fost vreodată îndrăgostit, domnule Paul?

Am mărturisit. Da, fusesem îndrăgostit.

—Povestiţi-mi, a zis ea.

I-am spus o poveste oarecare.

Mă asculta cu atenţie, făcând frecvent gesturi dezaprobatoare şi dispreţuitoare. Şi deodată:

—Nu, nu înţelegeţi nimic. Pentru ca iubirea să fie adevărată, ar trebui, cred eu, să tulbure inima, să te chi- nuie, să te scoată din minţi. Ar trebui să fie - cum să spun? - periculoasă, cumplită chiar, aproape criminală, aproape un sacrilegiu, să fie un soi de trădare. Vreau să spun că trebuie să rupă obstacole sacre, legi, legăturile dintre fraţi. Când iubirea este liniştită, uşoară, fără pericole, acceptată, oare se mai poate numi iubire?

Nu mai ştiam ce să-i răspund, gândindu-mă în sinea mea : „Oh, minte de femeie, întortocheată mai eşti!"

În timp ce vorbea îşi luase un aer uşor indiferent, de mironosiţă, şi, sprijinită de perne, s-a întins cu capul aşezat pe umărul meu, cu rochia uşor ridicată, lăsând la vedere un ciorap roşu de mătase pe care sclipirile focului îl înflăcărau din când în când.

După un minut a zis:

—Vă sperii.

Am protestat. Ea şi-a sprijinit capul pe pieptul meu şi fără să mă privească a spus:

—Dacă v-aş spune că vă iubesc, ce-aţi face?

Şi înainte ca eu să mai apuc să-i dau un răspuns, mi-a înlănţuit gâtul cu braţele, mi-a tras brusc capul spre ea şi i-am simţit buzele lipindu-se de ale mele.

Ah, draga mea prietenă, vă mărturisesc că nu găseam deloc amuzantă situaţia! Cum?! Să-I trădez pejulien? Să devin amantul acestei femeiuşti nebune, perverse şi viclene, înspăimântător de senzuală fără îndoială, pentru care soţul nu mai era suficient?! Să trădez fără încetare, să înşel tot timpul, să mă joc de-a iubirea numai pentru că eram tentat de fructul interzis, de sfidarea pericolului, de ruperea unei prietenii?! Nu, aşa ceva nu era deloc pe placul meu. Dar ce era să fac? Să-I imit pe Iosif!?! Rol prostesc şi, în plus, foarte dificil, căci fata asta era înnebunitoare în perfidia ei, plină de îndrăzneală, pasională

[1] Aluzie la Iosif din Nazaret, soţul Fecioarei Maria, care a trăit cu ea în castitate

.şi stăruitoare. Oh! Cel a cărui gură n-a simţit niciodată sărutul apăsat al unei femei gata să se dăruiască, să arunce primul cu piatra în mine ...

...În fine, un minut în plus... înţelegeţi, nu-i aşa? Încă un minut şi... eram... nu, ea era... pardon, el era! ... Sau mai degrabă ar fi fost, când un zgomot îngrozitor ne-a făcut să ţâşnim de pe canapea.

Buturuga, da, buturuga, doamnă, se năpustea în salon, răsturnând lopăţica, paravanul de protecţie al şemineului, rostogolindu-se ca un uragan de foc, aprinzând covorul şi poposind sub un fotoliu pe care avea să-l aprindă negreşit.

M-am repezit ca un nebun şi, în timp ce aruncam înapoi în şemineu tăciunele salvator, uşa s-a deschis pe neaşteptate! Erajulien care se întorsese radios, strigând:

— Sunt liber, afacerea s-a încheiat cu două ore mai devreme !

Da, iubită prietenă, dacă n-ar fi fost buturuga, aş fi fost prins în flagrant delict. Şi vă daţi seama de consecinţe!

După aceea, am făcut în aşa fel ca să nu mai fiu pus într-o asemenea situaţie niciodată, niciodată. Apoi, mi-am dat seama că julien mă trata cu răceală, cum se zice. Evident, soţia lui ne sabota prietenia. Şi încet-încet, m-a îndepărtat de casa lui şi am încetat să ne vedem.

Nu mi-a mai trebuit însurătoare. Probabil că asta nu vă mai miră acum.

IUlicva

Domnului abate Louis d'Ennemare, la Soissons

Dragul meu abate,

Căsătoria cu verişoara ta a fost anulată, şi încă în cel mai stupid mod posibil, din cauza unei glume proaste pe care am făcut-o involuntar cu logodnica mea.

Dată fiind încurcătura în care mă aflu, am apelat la tine, vechiul meu camarad, căci numai tu mă poţi scoate din belea. Îţi voi fi recunoscător până la moarte.

O cunoşti pe Gilberte, sau, mai degrabă, crezi că o cunoşti. Dar cunoaştem oare vreodată cu adevărat o femeie? Toate opiniile, crezurile şi ideile lor ne iau prin surprindere. Toate sunt pline de ocolişuri, de meandre, de neprevăzut, de raţionamente greu de interpretat, de o logică pe dos, de încăpăţânări care par definitive şi care cedează numai pentru că o păsăruică a venit şi s-a aşezat pe marginea ferestrei.

Nu trebuie să-ţi mai spun că verişoara ta este exagerat de religioasă, fiind crescută de călugăriţele din Nancy. Asta o ştii mai bine ca mine. Ceea ce fără îndoială nu cunoşti este exaltarea pe care o manifestă în tot ce face, nu doar în devoţiune. Mintea îi zboară asemenea unei frunze purtate de vânt. Este o femeie, sau mai degrabă o fată, care, mai mult decât oricare alta, se înduioşează sau se supără numaidecât, devenind foarte repede afectuoasă sau plină de ură şi viceversa. E drăguţă... cum bine ştii, şi nespus de încântătoare ... cum nu vei şti niciodată.

Aşadar, eram logodiţi. O adoram cum o ador şi-acum. Ea părea să mă iubească.

Într-o seară, am primit o depeşă prin care eram chemat la Cologne pentru o consultaţie, urmată poate de o operaţie gravă şi dificilă. Întrucât trebuia să plec a doua zi, am dat fuga să-mi iau rămas bun de la Gilberte şi să-i spun că nu voi putea miercuri să iau cina cu viitorii mei socri, ci numai vineri, când mă voi întoarce. Oh, fii cu băgare de seamă la zilele de vineri: te asigur că sunt funeste!

Când i-am vorbit de plecarea mea, i-au dat lacrimile, dar, când am anunţat-o că mă întorc repede, a bătut imediat din palme strigând:

— Ce bine! Vreau să-mi aduci ceva, un flecuşteţ, un simplu suvenir, dar un suvenir pe sufletul meu. Trebuie să descoperi ce mi-ar face plăcere, înţelegi? Voi vedea dacă ai imaginaţie.

S-a gândit câteva secunde, apoi a adăugat:

— Îţi interzic să dai mai mult de douăzeci de franci pe el. Vreau să fiu mişcată de intenţie, de originalitate, domnule, nu de preţ.

Apoi, după o nouă tăcere, a zis în şoaptă, cu ochii plecaţi:

— Dacă nu te costă nimic, niciun ban, şi este foarte ingenios, foarte delicat, o să... o să te sărut.

A doua zi, eram la Cologne. Era vorba despre un accident îngrozitor care aruncase în braţele disperării o familie întreagă. Trebuia să fac urgent o amputare. Am fost găzduit, aproape sechestrat. Nu vedeam decât oameni în lacrimi care mă asurzeau cu bocetele lor. Am operat un muribund care a fost cât pe ce să-şi dea duhul

sub ochii mei. Am rămas două nopţi lângă el. Apoi, când am întrezărit o şansă de supravieţuire, am cerut să fiu condus la gară.

Dar mă înşelasem asupra orei, aşa că mai aveam un ceas de pierdut. Am rătăcit pe străzi, gândindu-mă la bietul meu pacient, când m-am găsit abordat de un individ.

Eu nu ştiu nemţeşte, el nu vorbea bine franţuzeşte. În cele din urmă, am înţeles că voia să-mi vândă nişte relicve. Mi-am adus aminte de suvenirul pentru Gilberte. Îi cunoşteam devoţiunea fanatică. Iată că găsisem ce să-i iau cadou. L-am urmat pe bărbat într-un magazin de obiecte sfinte şi am cumpărat o „bucăţică dintr-un os al celor unsprezece mii de fecioare".

Aşa-zisa relicvă era pusă într-o cutie frumoasă din argint vechi care m-a făcut să nu mai stau pe gânduri.

Am băgat obiectul în buzunar şi am urcat în tren.

Când am ajuns acasă, am vrut să mă uit din nou la cadoul cumpărat. L-am luat... Cutia era deschisă, relicva nicăieri! Degeaba mi-am scotocit buzunarul şi l-am întors pe dos; osciorul, nu mai mare decât o jumătate de ac, dispăruse.

Ştii bine, dragul meu abate, că eu nu sunt aşa credincios. Nobleţea ta sufletească şi prietenia ce mi-o porţi te fac să-mi tolerezi indiferenţa şi să mă laşi de capul meu, aşteptând, după cum spui, viitorul. Dar nu cred deloc în relicvele negustorilor de obiecte religioase. Iar tu îmi împărtăşeşti îndoielile absolute în această

privinţă. Aşadar, pierderea acestei bucăţi de os de oaie nu m-a întristat câtuşi de puţin. Am făcut rost, fără prea mare greutate, de un fragment identic pe care l-am lipit cu grijă în interiorul bijuteriei mele.

Şi m-am dus la logodnica mea.

De cum am intrat, s-a năpustit spre mine, nerăbdătoare şi zâmbitoare:

— Ce mi-ai adus?

M-am prefăcut că am uitat. Nu m-a crezut. Am lăsat-o să mă roage, chiar să mă implore, şi, când am simţit că e înnebunită de curiozitate, i-am oferit sfântul medalion. Nu mai putea de bucurie.

— O relicvă! Oh, o relicvă!

Săruta cu atâta patimă cutia, încât mi-a fost ruşine de înşelătoria mea.

După aceea, s-a lăsat dintr-odată cuprinsă de o uşoară nelinişte, care s-a transformat imediat într-o teamă îngrozitoare. Şi, uitându-se fix în ochii mei, a întrebat:

— Eşti sigur că e autentică?

— Absolut sigur.

— Cum aşa?

Încremenisem. Dacă-i mărturiseam că luasem acel oscior de la un negustor ambulant, eram pierdut. Ce să-i spun? O idee nebunească mi-a trecut atunci prin minte. Am răspuns cu voce scăzută, pe un ton misterios:

— L-am furat, pentru tine.

S-a uitat la mine cu ochii ei mari, uimiţi şi încântaţi.

— Oh, l-ai furat! De unde?

— Din catedrală, chiar din racla celor unsprezece mii de fecioare.

Inima îi bubuia în piept, nu mai putea de fericire. A murmurat:

— Oh! Ai făcut asta ... pentru mine. Povesteşte-mi... spune-mi tot!

Asta era, nu mai puteam da înapoi. Am inventat o poveste fantastică împănată cu detalii precise şi surprinzătoare. Îi dădusem o sută de franci paznicului edificiului ca să mă lase să-l vizitez singur. Racla era în reparaţie, dar picasem chiar la ora pauzei de prânz a muncitorilor şi a preoţilor. Ridicând un panou, pe care l-am pus apoi la loc cu grijă, putusem să iau un os mic (oh, atât de mic!) dintr-o mulţime de oase (am zis o mulţime gân- dindu-mă la cantitatea produsă de rămăşiţele a unsprezece mii de schelete de fecioare). Apoi mă dusesem la un bijutier şi cumpărasem o cutie demnă de o relicvă.

Nu-mi părea rău că medalionul mă costase cinci sute de franci.

Dar ea nu se mai gândea deloc la asta, mă asculta tremurând, în extaz.

— Cât de mult te iubesc! a şoptit şi mi-a căzut în braţe.

Îţi dai seama? Comisesem pentru ea un sacrilegiu, furasem, violasem o biserică, violasem o raclă, violasem şi furasem relicve sfinte. Şi ea mă adora pentru toate astea, mă găsea tandru, perfect, divin. Aşa sunt femeile, dragul meu abate, toate femeile.

Timp de două luni, am fost cel mai admirabil logodnic. Îşi aranjase în camera ei un soi de capelă foarte frumoasă pentru a pune în ea bucăţica de coastă care mă făcuse să săvârşesc, credea ea, acea divină crimă din dragoste şi se exalta în faţa ei seara şi dimineaţa.

O rugasem să păstreze secretul, de teamă, ziceam eu, să nu mă trezesc arestat, condamnat, trimis în Germania. Îmi promisese c-o să se ţină de cuvânt.

Dar iată că, la începutul verii, o apucase o dorinţă nebună să vadă locul isprăvii mele. Atâta s-a rugat de tai- că-său (fără să-i mărturisească motivul ei secret), încât el a dus-o la Cologne, ascunzându-mi această excursie, conform dorinţei fiicei.

Nu mai trebuie să-ţi spun că n-am văzut niciodată catedrala în interior. Habar n-am unde este mormântul (dacă există un mormânt?) al celor unsprezece mii de fecioare. Se pare că acest sepulcru este, vai, inabordabil!

După opt zile, am primit zece rânduri prin care îmi anunţa ruperea logodnei, plus o scrisoare explicativă din partea tatălui, devenit confident tardiv.

După aspectul raclei, înţelesese imediat înşelătoria, minciuna şi, în acelaşi timp, reala mea nevinovăţie. Când îl întrebase pe gardianul relicvelor dacă nu fusese comis vreun furt, omul începuse să râdă, demonstrându-i că aşa ceva era imposibil. Dar, din moment ce nu intrasem cu

forţa într-un loc sacru şi nu-mi cufundasem mâna profană în mijlocul osemintelor venerabile, nu mai eram demn de blonda şi graţioasa mea logodnică.

Mi s-a interzis s-o mai vizitez acasă. Degeaba am rugat-o, am implorat-o, nimic n-a putut s-o înduioşeze pe frumoasa evlavioasă.

M-am îmbolnăvit de supărare.

Dar, săptămâna trecută, verişoara ei, care este totodată şi a ta, doamna d'Arville, m-a rugat să mă întâlnesc cu ea.

Iată condiţiile iertării mele. Trebuie să-i aduc o relicvă, una adevărată, autentică, certificată de însăşi Sanctitatea Sa Papa, de la o fecioară şi martiră oarecare. Simt că înnebunesc de tulburare şi de nelinişte.

O să mă duc la Roma dacă trebuie. Dar nu pot să mă prezint în faţa Papei aşa, netamnesam, şi să-i povestesc păţania mea idioată. Şi apoi, mă îndoiesc că li se încredinţează persoanelor particulare nişte relicve adevărate.N-ai putea să mă recomanzi tu vreunui monsenior, sau măcar vreunui prelat francez, care deţine niscaiva oseminte de sfântă? N-ai cumva chiar tu, în colecţiile tale, preţiosul obiect reclamat?

Salvează-mă, dragă abate, şi-ţi promit c-o să mă convertesc cu zece ani mai devreme!

Doamna d'Arville, care ia în serios chestiunea aceasta, mi-a zis:

— Biata Gilberte n-o să se mai mărite niciodată.

Bunul meu camarad, o să-ţi laşi verişoara să moară, victimă a unei farse stupide? Te implor, fă în aşa fel să nu fie ea cea de-a unsprezecea mie şi una fecioară.

Iartă-mă, sunt nedemn, dar te îmbrăţişez cu toată dragostea.

Vechiul tău prieten,

Henri FontalPatul

Într-o după-amiază toridă a verii trecute, impozanta casă unde au loc licitaţiile părea adormită şi evaluatorii adjudecau cu voce scăzută. În ultima sală de la primul etaj, într-un colţ, zăcea un lot de mătăsuri vechi de biserică.

Erau sutane solemne şi patrafire elegante, cu ghirlande brodate care se încolăceau în jurul unor litere simbolice pe un fond de mătase uşor

îngălbenită, devenită din albă, cum fusese cândva, crem.

Câţiva negustori de vechituri aşteptau, doi, trei bărbaţi cu bărbi murdare şi o femeie grasă cu ditamai burta, una dintre aşa-numitele vânzătoare de chilipiruri pentru doamne, acele sfătuitoare şi protectoare ale iubirilor ascunse, care fac comerţ cu trupuri tinere şi bătrâne, dar şi cu haine noi şi vechi.

Deodată, se pune în vânzare un elegant patrafir de pe vremea lui Ludovic al XV-lea, drăguţ ca o rochie de marchiză, păstrat în bună stare, cu un cortegiu de lăcrămioare în jurul crucii, cu nişte irişi albaştri lungi urcând până la picioarele emblemei sacre şi, în colţuri, cu coroane de trandafiri. Când l-am cumpărat, mi-am dat seama că mai păstra un vag miros, ca şi cum ar fi fost încă impregnat cu un rest de tămâie sau mai degrabă cu acele atât de discrete şi de blânde miresme de altădată care par amintirea unor parfumuri, sufletul esenţelor evaporate.

Când l-am adus acasă, am vrut să acopăr cu el un mic scaun al aceleiaşi epoci încântătoare şi, tot mânu- indu-l pentru a-i lua măsurile, am simţit la degete nişte hârtii mototolite. Desfăcând dublura, la picioarele mele au căzut câteva scrisori. Erau îngălbenite de vreme şi cerneala ştearsă aducea la culoare cu rugina. O mână fină scrisese, după moda veche, pe o parte a foii îndoite: „Domnului abate Argence."

Primele trei scrisori stabileau pur şi simplu nişte întâlniri. Dar iat-o pe cea de-a patra:

„Prietene, sunt bolnavă, suferindă şi nu mă mai dau jos din pat. Ploaia îmi bate în geam şi eu rămân cu plăcere, uşor visătoare, în căldura plăpumii de puf. Am o carte, o carte care îmi place şi în care mi se pare că mă regăsesc un pic. Să-ţi spun care? Nu. M-ai dojeni. Apoi, după ce citesc, mă gândesc şi vreau să vă spun ce gânduri îmi trec prin cap.

Mi-au pus la spate nişte perne, ca să stau rezemată, şi îţi scriu pe suportul acela drăguţ pe care l-am primit de la tine.

Stând de trei zile în pat, exact la patul meu mă gândesc, şi chiar şi în somn mai meditez la el.

Patul, prietene, este toată viaţa noastră. Aici ne naş- tem, aici iubim, aici murim.

Dacă aş avea talentul domnului de Crebillon, aş scrie povestea unui pat. Câte aventuri tulburătoare, groaznice, dar şi câte aventuri încântătoare ori înduioşătoare! Câte învăţăminte nu s-ar putea trage, şi câte pilde pentru toată lumea?

Îmi cunoşti patul, prietene. N-o să-ţi imaginezi niciodată câte lucruri am descoperit, de trei zile încoace, despre el şi cum îl iubesc tot mai mult. Mi se pare locuit, bântuit, aş îndrăzni să zic, de o mulţime de oameni despre care nu ştiu nimic şi care, fiecare în parte, a lăsat ceva din el în acest culcuş.

Oh! Nu-i înţeleg deloc pe cei care cumpără paturi noi, paturi fără memorie. Al meu, al nostru,

fiind atât de vechi, atât de uzat şi atât de spaţios, a găzduit probabil multe existenţe, de la naştere până la moarte. Gândeşte-te, prietene, gândeşte-te la tot, imaginează-ţi vieţi întregi între aceste patru coloane, sub această tapiserie reprezentând atâtea personaje întinsă deasupra capetelor noastre, care a privit atâtea lucruri. Oare ce a văzut de trei secole de când se află acolo?

Uite o femeie întinsă. Din când în când, scoate câte un suspin, apoi geme. Părinţii îi sunt alături. Şi iată că din ea iese o fiinţă mică, mieunând ca un pisoi, crispată şi ridată toată. Un om care îşi începe drumul în viaţă. Ea, tânăra mamă, e fericită, în ciuda durerii. Nu mai poate de fericire auzind primul ţipăt şi întinde braţele nerăbdătoare, iar în jurul ei se plânge de bucurie. Căci acest ghemotoc viu, separat de ea, înseamnă continuarea familiei, prelungirea sângelui, a inimii şi a sufletului bătrânilor care privesc înfiguraţi.

Apoi iată că, pentru prima oară, doi amanţi stau goi, unul în braţele altuia, în acest tabernacul al vieţii. Tremură, dar purtaţi de bucurie, se simt nemaipomenit de bine unul lângă altul şi încet-încet buzele li se apropie. Acest sărut divin îi contopeşte, acest sărut, poartă a cerului terestru, acest sărut care preamăreşte plăcerile lumeşti, care le promite pe toate, le anunţă şi le precede. Iar patul se mişcă precum o mare agitată, se îndoaie şi murmură, pare el însuşi însufleţit, vesel, căci pe el se

împlineşte ameţitorul mister al iubirii. Ce poate fi mai suav, mai desăvârşit pe lume decât aceste îmbrăţişări care fac din două fiinţe una singură, dând fiecăreia, în acelaşi moment, acelaşi gând, aceeaşi dorinţă şi aceeaşi bucurie pătimaşă care coboară în ele ca un foc devorator şi celest?

Îţi aminteşti versurile acelea pe care mi le-ai citit anul trecut dintr-un poet antic, nu mai ştiu care, poate blândul Ronsard?

Şi când în *pat vom fi Înlănţuiţi, vom deveni Lascivi, precum le place Amanţilor ce se dedau în pace La nebuneşti răsfăţuri Sub cearşafuri.*

Aceste versuri voiam să le brodez pe plafonul patului meu, de unde Pyramus şi Thisbe[1] mă privesc încontinuu cu ochii lor de tapiserie.

Şi gândeşte-te la moarte, prietene, la toţi cei care şi-au dat ultima suflare în acest pat. Căci el este totodată mormântul speranţelor sfârşite, poarta care închide totul după ce a fost cea care s-a deschis spre lume. Ce de strigăte, de temeri, de suferinţe, de disperări îngrozitoare, de gemete de agonie, de mâini întinse spre lucrurile trecute, de chemări la fericire sfârşite pentru totdeauna, ce de convulsii, de horcăituri, de grimase, de guri

[1] îndrăgostiţi legendari din mitologia romană din a căror poveste s-a inspirat Shakespeare în Romeo jijulieta.

strâmbe, de ochi daţi peste cap în
acest pat în care îţi scriu, de trei
secole de când îşi oferă oamenilor
adăpostul său

!Gândeşte-te, patul este simbolul vieţii, mi-am dat seama de asta în urmă cu trei zile. Nimic nu este excelent în afara patului.

Somnul nu este oare unul dintre momentele noastre cele mai fericite?

Dar tot aici suferim! El este refugiul bolnavilor, loc al durerilor trupului epuizat.

Patul este omul. Domnul nostru Iisus Hristos, pentru a dovedi că n-are nimic omenesc, se pare că n-a avut niciodată nevoie de un pat. S-a născut în iesle şi a murit pe cruce, lăsându-le creaturilor ca noi culcuşul lor moale şi odihnitor.

Câte alte lucruri nu mi-au mai trecut prin minte! Însă n-am timp să ţi le spun, şi crezi că mi le-aş aminti pe toate? În plus, sunt deja atât de obosită, încât o să-mi dau la o parte pernele de la spate, o să mă întind şi o să dorm puţin.

Vino să mă vezi mâine, la orele trei. Poate mă voi simţi mai bine şi vom putea sta de vorbă.

Adio, prietene.

Îţi dau mâinile să mi le săruţi şi îţi întind şi buzele."Nebun?

Sunt nebun? Sau doar gelos? Habar n-am, dar am suferit cumplit. Am săvârşit un act de nebunie, de nebunie plină de furie, e-adevărat. Dar gelozia sufocantă, dar iubirea exaltată, trădată, condamnată, dar durerea abominabilă pe care o îndur, toate astea nu sunt de ajuns pentru a mă face să comit crime şi nebunii fără a fi cu adevărat stăpânul unei inimi sau a unei minţi de criminal?

Oh, am suferit, am suferit, am suferit încontinuu, violent şi îngrozitor! Am iubit-o pe femeia asta cu un entuziasm frenetic ... Să fie totuşi adevărat? Am iubit-o? Nu, nu, nu. M-a posedat trup şi suflet, m-a invadat, m-a legat. Am fost, sunt obiectul, jucăria ei. Aparţin surâsului, gurii ei, privirii, liniilor corpului său, formei chipului său. Gâfâi sub forţa dominatoare a înfăţişării ei exterioare. Dar pe Ea, pe femeia care are toate astea, pe fiinţa din acest trup, o urăsc, o dispreţuiesc, o detest, întotdeauna am urât-o, am dispreţuit-o, am detestat-o. Căci este perfidă, crudă, murdară, impură. Este femeia pierzaniei, animal senzual şi prefăcut, lipsit de suflet, iar gândirea ei nu este niciodată liberă şi însufleţitoare ca aerul. Este bestie umană, ba încă şi mai puţin de-atât: este doar un pântec, o minunăţie de carne moale şi rotundă în care sălăşluieşte Infamia.

La început, legătura noastră a fost stranie şi delicioasă. În braţele ei mereu deschise, mă sleia de puteri furia unei dorinţe de nepotolit. Ca şi cum m-ar fi însetat, ochii ei mă făceau să deschid gura. Erau cenuşii la amiază, verzi la căderea serii şi albaştri la răsăritul soarelui. Nu sunt nebun: jur că aveau aceste trei culori.

Când făceam dragoste, erau albaştri, parcă îndureraţi, cu pupile enorme şi nervoase. Buzele-i tremurân- de lăsau să se întrezărească uneori vârful roz şi umed al limbii care palpita ca cea a unei reptile. Şi pleoapele ei grele se ridicau

încet, dând la iveală o privire înflăcărată şi răvăşită care mă scotea din minţi.

În vreme ce o strângeam în braţe, o priveam în ochi şi tremuram, scuturat atât de dorinţa de a ucide această bestie, cât şi, în acelaşi timp, de nevoia de a o poseda fără încetare.

Când mergea prin cameră, zgomotul fiecărui pas al ei îmi zguduia inima şi, când începea să se dezbrace, îşi lăsa rochia să-i alunece şi, ieşind, infamă şi radioasă, din lenjeria care se strivea în jurul ei, simţeam de-a lungul mădularelor, de-a lungul braţelor, de-a lungul picioarelor, în pieptul care se sufoca, o slăbiciune infinită şi laşă.

Într-o zi, mi-am dat seama că se plictisise de mine. Am văzut asta în ochii ei, când s-a trezit. Aplecat asupra ei, aşteptam în fiecare dimineaţă această primă privire. O aşteptam plin de mânie, de ură, de dispreţ faţă de acea brută adormită al cărei sclav eram. Dar, când al- bastrul-spălăcit al pupilelor ei, acel albastru lichid ca apa, îşi făcea apariţia, încă fără vlagă, încă obosit, încă bolnav după recentele mângâieri, parcă o văpaie neaşteptată mă cuprindea, sporindu-mi poftele. În ziua aceea, când şi-a deschis ochii, am văzut o privire nepă- sătoare şi lipsită de strălucire care nu mai cerea nimic.

Oh! Am văzut-o, am simţit-o, am înţeles-o numaidecât. Se terminase, se terminase pentru totdeauna. Şi am avut dovada în fiecare ceas, în fiecare clipă.

Când o îmbiam cu braţele şi buzele, se întorcea plictisită, murmurând: „Lasă-mă în

pace!" sau „Eşti odios!" sau „N-o să fiu niciodată liniştită!"

Aşa că am fost gelos, dar gelos ca un câine, şi viclean, suspicios, prefăcut. Ştiam bine că în curând avea s-o ia de la capăt, că va apărea un altul care să-i reaprindă simţurile.

Am fost gelos cu frenezie, dar nu, nu sunt nebun, nu, cu siguranţă nu.

Am aşteptat... Oh, stăteam la pândă! Nu mă înşela, dar era rece, apatică. Uneori zicea: „Bărbaţii mă dezgustă." Şi era adevărat.

Aşa că am fost gelos pe ea însăşi, gelos pe indiferenţa ei, gelos pe singurătatea nopţilor ei, gelos pe gesturile, pe gândirea ei pe care o simţeam la fel de mârşavă, gelos pe tot ce bănuiam. Şi, când uneori, la trezirea din somn, îi vedeam privirea melancolică pe care o avea altădată după nopţile noastre fierbinţi, ca şi cum vreo poftă carnală îi bântuise sufletul şi îi trezise dorinţele, mă sufocam de furie, tremuram de indignare, îmi venea s-o sugrum, s-o ţintuiesc sub genunchiul meu şi, strângând-o de gât, s-o silesc să mărturisească toate secretele ruşinoase ascunse în inima ei.

Sunt eu nebun? Nu.

Într-o seară, am simţit-o fericită. Am simţit că o nouă pasiune trăia în ea. Eram sigur de asta, cât se poate de sigur. Fremăta ca altădată, după îmbrăţişările mele, privirea îi ardea, mâinile îi erau calde, toată fiinţa ei vibrantă degaja un abur de iubire care mă făcuse să-mi pierd minţile.

M-am prefăcut că nu înţeleg nimic, dar atenţia mea o învăluia ca o plasă.

Nu descopeream nimic totuşi.

Am aşteptat o săptămână, o lună, un anotimp. Ea înflorea sub efectul unei stranii pasiuni, se însenina de bucuria unei insesizabile mângâieri.

Şi, deodată, am ghicit! Văjur, nu sunt nebun!

Cum să spun? Cum să mă fac înţeles? Cum să exprim acest lucru abominabil şi de neînţeles? Iată cum am fost avertizat.

Într-o seară, după cum v-am spus, într-o seară, în- torcându-se dintr-o lungă plimbare călare, s-a prăbuşit pe un scăunel în faţa mea: era roşie-n obraji, pieptul îi tresălta, picioarele-i tremurau, privirea îi era tulbure. O mai văzusem aşa! Iubea! Nu puteam să mă înşel!

Atunci, pierzându-mi cumpătul, ca să n-o mai văd, m-am întors spre fereastră şi am zărit un servitor ducând de căpăstru, spre grajd, calul ei mare, care se ridica pe picioarele dinapoi.

Urmărea şi ea din priviri animalul înfocat care sărea. Apoi, când acesta a dispărut, a adormit imediat.

M-am gândit toată noaptea şi mi s-a părut că pătrund nişte mistere pe care nu le bănuisem niciodată. Cine va pricepe vreodată senzualitatea perversă a femeilor? Cine le va înţelege neobişnuitele capricii şi satisfacerea stranie a celor mai bizare fantezii?

În fiecare dimineaţă, în zori, pleca în galop pe câmpii şi prin păduri. Şi, de fiecare dată, se

întorcea vlăguită ca după frenetice clipe de iubire.

Înţelesesem! Eram gelos acum pe calul nervos şi galopant, eram gelos pe vântul care îi mângâia obrazul când făcea o cursă nebună, eram gelos pe frunzele care îi sărutau, în treacăt, urechile, pe razele de soare care îi cădeau pe frunte printre ramuri, eram gelos pe şaua care o purta şi pe care o strângea cu coapsa ei.

Toate acestea o făceau fericită, o înflăcărau, o satisfăceau, o vlăguiau şi mi-o înapoiau insensibilă şi aproape leşinată.

Am hotărât să mă răzbun. Am fost blând şi plin de atenţii faţă de ea. Îi întindeam mâna când urma să coboare de pe cal după cursele ei neînfrânate. Animalul, furios, se repezea spre mine. Ea îi mângâia gâtul arcuit, îi săruta nările fremătânde, fără să-şi şteargă buzele după aceea, şi parfumul trupului ei, năduşit ca după căldura patului, se amesteca sub nasul meu cu mirosul acru şi sălbatic al calului.

Am stabilit ziua şi ora şi am aşteptat. Trecea în fiecare dimineaţă pe aceeaşi cărare a unui crâng de mesteceni care se afundă în pădure.

Am ieşit înainte de ivirea zorilor, cu o sfoară în mână şi pistoalele ascunse la piept, ca şi cum mă duceam să mă bat în duel.

Am alergat spre drumul ei preferat, am întins sfoara între doi copaci, apoi m-am ascuns în iarbă.

Stăteam cu urechea lipită de pământ. I-am auzit galopul îndepărtat, apoi am zărit-o acolo, sub frunzele ca o boltă, venind într-un galop nebunesc. Oh! Nu mă înşelasem, aşa era! Părea transfigurată de bucurie, cu sângele în obraji, cu nebunia în privire. Şi mişcarea repezită a cursei o făcea să freamăte de o plăcere solitară şi furioasă.

Animalul a lovit capcana mea cu picioarele de dinainte şi s-a rostogolit, rupându-şi oasele

.Pe Ea am prins-oîn braţe. Sunt atât de puternic, încât pot să car şi un bivol. Apoi, după ce am aşezat-o pe pământ, m-am apropiat de El, care ne privea. Şi, în timp ce încerca iar să mă muşte, i-am pus un pistol la ureche... şi l-am ucis... ca pe un om.

Dar am căzut eu însumi, cu faţa tăiată de două lovituri de cravaşă. Şi, cum ea se năpustea din nou spre mine, i-am tras celălalt glonţ în pântece.

Spuneţi-mi, sunt eu nebun

?Deşteptarea

Era măritată de trei ani şi nu părăsise deloc Valea Cire unde soţul ei deţinea două filaturi. Trăia liniştită, fără copii, fericită în casa ei de sub copaci, pe care muncitorii o numeau „castel".

Domnul Vasseur, cu mult mai în vârstă decât ea, era un om bun. Îl iubea. Şi niciodată un gând vinovat nu i se cuibărise în inimă. Mama ei venea să-şi petreacă toate verile la Cire, apoi, de îndată

ce frunzele începeau să cadă, se întorcea pe perioada iernii la Paris.

În fiecare toamnă,Jeanne tuşea un pic. Valea îngustă prin care şerpuia râul se învăluia în ceaţă vreme de cinci luni. Neguri uşoare pluteau mai întâi pe deasupra pajiştilor, făcând toate terenurile să semene cu un lac mare din care ieşeau la suprafaţă acoperişurile caselor. Apoi fumul alburiu care se întindea ca o maree, învăluia totul, făcând din acea vâlcea o ţară a fantomelor în care oamenii alunecau ca nişte umbre fără să se recunoască la zece paşi. Copacii, drapaţi în abur, se înălţau mucegăiţi de umezeală.

Dar oamenii care treceau pe coastele vecine privind în gaura albă a văii, vedeau apărând pe deasupra negurilor adunate în jurul colinelor cele două hornuri uriaşe ale întreprinderilor domnului Vasseur, scuipând zi şi noapte spre cer două dâre şerpuitoare de fum negru.

Doar aşa ştiai că trăieşte cineva în acea scobitură umplută parcă cu un nor de bumbac.

Or, în anul acela, când s-a făcut octombrie, doctorul a sfătuit-o pe tânăra femeie să meargă să-şi petreacă iarna la Paris, la maică-sa, căci aerul vâlcelei devenea periculos pentru pieptul ei.

Şi ea s-a dus.

În primele luni s-a gândit întruna la casa ei abandonată unde i se înrădăcinaseră obiceiurile. Îi plăceau mobilele ei familiare şi căldura. Apoi,

s-a obişnuit cu noua ei viaţă şi a prins gust de petreceri, dineuri, serate şi dans.

Până atunci, îşi păstrase manierele de fată, ceva de fiinţă nehotărâtă şi nepăsătoare, un mers târşâit, un zâmbet uşor obosit. Dintr-odată, a devenit plină de viaţă, veselă, dornică de noi plăceri. Bărbaţii îi făceau curte. O amuza vorbăria lor, fără să le ia în serios galanteriile, sigură de puterea ei, oarecum dezgustată de iubirea de care avusese parte în timpul căsniciei.

Gândul de a-şi lăsa trupul pradă mângâierilor grosolane ale acelor indivizi bărboşi o făcea să zâmbească de mila lor şi să se cutremure de repulsie. Se întreba cu stupoare cum pot femeile să accepte atingerile degradante ale unor străini, din moment ce sunt deja legate de un soţ. Ea una şi-ar fi iubit şi mai tandru soţul dacă ar fi trăit ca doi prieteni, mulţumindu-se cu sărutările, mângâieri ale sufletelor.

Se distra copios pe seama complimentelor, a dorinţelor pe care le citea în ochii lor şi pe care nu le împărtăşea deloc, a asalturilor sentimentale, a declaraţiilor susurate la ureche atunci când se întorcea în salon în urma unor dineuri selecte, a cuvintelor bolborosite atât de încet încât aproape că trebuia să le ghicească, şi care o lăsau rece, netulburată, deşi îi măguleau cochetăria inconştientă, aprinzând în adâncul ei o flacără de mulţumire, făcând să-i înflorească un zâmbet pe buze, să-i strălucească privirea, să-i freamăte sufletul de femeie adorată de toţi.

Îi plăceau întâlnirile între patru ochi la căderea serii, în faţa şemineului, în salonul cufundat în întuneric, când bărbatul devine stăruitor, se bâlbâie, tremură şi cade în genunchi. Pentru ea era o bucurie delicioasă şi nouă să simtă pasiunea care nu o atingea, să spună „Nu" din cap şi din buze, să-şi retragă mâinile, să se ridice şi să sune din clopoţel cu sânge rece cerând să fie aduse lămpile şi, aşteptând să vină servitorul, să-l vadă pe cel care îi tremura la picioare cum se scoală confuz şi mânios.

Avea un râs forţat care îngheţa vorbele înflăcărate, cuvinte aspre care cădeau ca o baie rece peste protestele arzătoare, modulaţii ale vocii care l-ar fi făcut să se sinucidă pe cel care o adora pătimaş.

Dintre toţi, doi tineri o urmăreau cu cea mai mare încăpăţânare. Nu aveau nimic în comun.

Unul, domnul Paul Peronel, era un bărbat înalt, monden, galant şi îndrăzneţ, cu noroc în dragoste, care ştia să aştepte şi să-şi aleagă momentele potrivite.

Celălalt, domnul d'Avancelle, tremura când o întâlnea, abia dacă îndrăznea să-şi arate tandreţea, dar o urma ca o umbră, trădându-şi dorinţa arzătoare prin priviri languroase şi printr-o prezenţă constantă.

Pe primul îl numea „Căpitanul Fracasse" şi pe al doilea „Câine Credincios". În final, făcu din acesta din urmă un soi de sclav care îi stătea mereu alături, tratându-l ca pe un servitor.

Ar fi râs dacă i-ar fi spus cineva că îl va iubi.

îl iubi totuşi într-un mod aparte. Văzându-l tot timpul, ajunsese să se obişnuiască cu vocea lui, cu gesturile, cu întreaga lui înfăţişare, aşa cum te obinuieşti cu cei alături de care trăieşti fără întrerupere.

Adeseori, figura lui îi bântuia visele. îl revedea aşa cum era în realitate, blând, delicat, smerit, dar pătimaş. Şi se trezea obsedată de amintirea acestor vise, cu impresia că îl aude încă şi îi simte prezenţa alături de ea. Dar, într-o noapte (cuprinsă poate de febră), se visă singură cu el, într-o pădurice, aşezaţi pe iarbă.

El îi spunea vorbe încântătoare, strângându-i mâinile şi sărutându-i-le. Ea îi simţea căldura pielii şi adierea răsuflării şi, cum nu se poate mai natural, îi mângâia părul.

În vis, eşti cu totul altfel decât în realitate. Ea se simţea plină de tandreţe faţă de acel bărbat, o tandreţe liniştită şi profundă, era fericită să-i atingă fruntea şi să i-o ţină lipită de ea.

Încet-încet, el începu să o înlănţuie cu braţele, să îi sărute obrajii şi ochii fără ca ea să încerce să-l oprească, şi buzele li se întâlniră. Ea se lăsă pradă sentimentelor.

Fu (realitatea nu cunoaşte o astfel de încântare), fu o clipă de fericire intensă şi

supraomenească, ideală şi carnală, înnebunitoare, de neuitat.

Se trezi înfiorată, tulburată, şi nu mai putu să adoarmă, într-atât se simţea de obsedată, de posedată încă de el.

Iar când îl revăzu, el neştiind de tulburarea pe care i-o produsese, simţi că roşeşte şi, în timp ce bărbatul îi vorbea timid despre iubirea lui, ea îşi amintea fără încetare, fără a putea respinge acel gând, îşi amintea îmbrăţişarea delicioasă din visul ei.

îl iubi, îl iubi cu o tandreţe ciudată, rafinată şi senzuală, făcută mai ales din amintirea acelui vis, deşi se temu de împlinirea dorinţei care i se trezise în suflet.

În cele din urmă, el îşi dădu seama. Iar ea îi spuse tot, până şi despre teama pe care o întâmpina la gândul sărutărilor lui, făcându-l săjure că o va respecta.

O respectă. Petreceau împreună ore lungi de iubire exaltată în care doar sufletele li se îmbrăţişau. Se despărţeau necăjiţi, neputincioşi şi înfierbântaţi.

Adesea, buzele li se atingeau şi, închizând ochii, se bucurau de sărutul lung, dar cast.

Ea înţelesese că nu va mai rezista mult timp. Şi, cum nu voia să cadă în păcat, îi scrise soţului său că ar dori să se întoarcă alături de el şi să-şi reia viaţa liniştită şi solitară.

Acesta îi răspunse printr-o scrisoare frumoasă, descurajând-o să se întoarcă în plină

iarnă, să se expună unei schimbări bruşte şi ceţurilor glaciale ale văii.

Ea fu supărată şi indignată că bărbatul ei era atât de credul, că nu înţelegea, nu bănuia ce luptă se dădea în inima ei.

Luna februarie veni senină şi blândă şi, deşi evita să mai petreacă mult timp singură în compania Câinelui Credincios, accepta uneori să facă împreună o plimbare cu trăsura în jurul lacului, la apusul soarelui.

În seara aceea, ai fi zis că toată natura se trezea la viaţă, toate adierile erau călduţe. Micul cupeu mergea la pas, noaptea cobora, iar ei se ţineau de mână, strânşi unul lângă altul. Ea îşi spunea: ,,S-a sfârşit, s-a sfârşit, sunt pierdută", simţindu-se măcinată de dorinţe, de nevoia de nestăvilit de a trăi suprema îmbrăţişare pe care o simţise atât de desăvârşită în vis. Gurile lor se căutau în orice clipă, se lipeau una de alta şi se respingeau pentru a se regăsi apoi din nou.

El nu îndrăzni s-o conducă până în casă, aşa că o lăsă la intrare, tulburată şi neputincioasă.

Domnul Paul Peronel o aştepta în salonaşul întunecat.

Atingându-i mâna, acesta simţi că-i ardea, cuprinsă de febră. Începu să-i vorbească şoptit, tandru şi galant, legănând sufletul ostenit în şarmul cuvintelor de iubire. Ea îl asculta fără să răspundă, cu gândul la celălalt, parcă auzindu-l pe celălalt, crezând că-l simte lângă ea, într-un soi de halucinaţie. Nu-l vedea decât pe el, nu-şi

mai amintea că există un alt bărbat pe lume. Şi, când urechea îi tresărea la auzul celor două cuvinte: „Vă iubesc", el, celălalt, era cel care i le spunea, el îi săruta degetele, el îi strângea pieptul aşa cum făcuse adineauri în cupeu, el îi săruta buzele, pe el îl îmbrăţişa, îl înlănţuia, îl striga cu tot elanul inimii ei, cu toată pasiunea dezlănţuită a trupului ei.

Când se deşteptă din vis, scoase un ţipăt înspăimântător.

Căpitanul Fracasse, în genunchi lângă ea, îi mulţumea pasional, acoperindu-i cu sărutări părul despletit. Iar ea îi strigă:

—Plecaţi, plecaţi, plecaţi!

Şi cum el nu înţelegea şi încerca s-o apuce iar de talie, ea se răsuci bâiguind:

—Sunteţi infam, vă urăsc, m-aţi înşelat, plecaţi!

El se ridică uluit, îşi luă pălăria şi plecă.

A doua zi,Jeanne se întorase în Valea Cire. Surprins, soţul îi reproşă fapta necugetată

.— Nu mai puteam să trăiesc departe de tine, îi zise ea.

El o găsi schimbată la fire, mai tristă ca altădată. Şi când o întreba: „Ce ai? Pari nefericită. Ce îţi doreşti?", ea îi răspundea: „Nimic. Numai visele sunt bune în viaţă."

În vara următoare Câinele Credincios veni s-o vadă.

Ea îl primi fără tulburare şi fără regrete, înţelegând pe neaşteptate că nu l-a iubit niciodată, decât într-un vis din care Paul Peronel a trezit-o cu brutalitate.

Iar tânărul, care o adora în continuare, gândi întor- cându-se acasă: „Femeile sunt într-adevăr foarte bizare, complicate şi de neînţeles."Un vicleşug

Stăteau de vorbă în faţa şemineului, bătrânul doctor şi tânăra bolnavă. Ea era uşor suferindă de acele indispoziţii pe care le au adesea femeile drăguţe: un pic de anemie, nervozitate şi o oarece oboseală, acea oboseală de care dau dovadă uneori tinerii însurăţei după prima lună de căsătorie, atunci când se iau din dragoste.

Întinsă pe şezlong zise:

—Nu, doctore, nu voi înţelege niciodată ca o femeie să îşi înşele soţul. Admit chiar să nu-l mai iubească, să nu ţină cont de promisiunile şi jurămintele făcute! Dar cum să îndrăzneşti să te dăruieşti altui bărbat? Cum să ascunzi tuturor acest lucru? Cum să iubeşti în minciună şi în trădare?

Doctorul zâmbea.

—În privinţa asta, este uşor. Vă asigur că nu se gândeşte nicio femeie la toate aceste subtilităţi când dorinţa o împinge în păcat. Sunt chiar sigur că o femeie nu este coaptă pentru iubirea adevărată decât după ce a cunoscut toate promiscuităţile şi tot dezgustul mariajului, care nu este, potrivit unui om ilustru, decât un schimb de proaste dispoziţii în timpul zilei şi de mirosuri neplăcute în timpul nopţii. Nimic mai adevărat. O femeie nu poate iubi pasional decât după ce a fost măritată. Dacă aş putea s-o compar cu o casă, aş zice că ea nu este locuibilă decât după ce un soţ a încercat-o primul. Cât priveşte prefăcătoria, toate femeile o manifestă din belşug în astfel de împrejurări. Cele ceva mai inocente sunt surprinzătoare, ies în mod ingenios din cele mai dificile situaţii.

Dar tânăra femeie nu părea convinsă...

— Nu, doctore, nu ne dăm niciodată seama ce-ar fi trebuit să facem în situaţiile periculoase decât după ce au trecut. Iar femeile îşi pierd cu siguranţă capul mult mai uşor decât bărbaţii.

Doctorul ridică braţele.

—După ce au trecut, spuneţi! Noi, bărbaţii, n-avem inspiraţie decât după ce a trecut. Dar voi!... Uite, o să vă povestesc o istorioară despre ce i s-a întâmplat uneia dintre pacientele mele pentru care, cum se spune, aş fi băgat mâna-n foc.

S-a întâmplat într-un orăşel de provincie.

Într-o seară, întimp ce dormeam adânc, cufundat în acel somn dintâi atât de greu de tulburat, mi s-a părut, într-un vis nedesluşit, că aud clopotele oraşului bătând a foc.

M-am trezit numaidecât: era clopoţelul meu, cel din stradă, care suna cu disperare. Cum servitorul meu părea să nu răspundă, am tras la rându-mi de cordonul atârnat la patul meu şi în curând s-au auzit nişte uşi trântindu-se şi un zgomot de paşi a tulburat liniştea casei adormite. Apoi a apărutjean cu o scrisoare care spunea: „Doamna Lelievre îl roagă insistent pe domnul doctor Simeon să treacă cât mai grabnic pe la ea."

M-am gândit câteva secunde. Îmi ziceam: „Criză de nervi, ameţeli, fandoseală, sunt prea obosit." Şi am răspuns: „Doctorul Simeon, foarte suferind, o roagă pe doamna Lelievre să binevoiască a apela la confratele său, domnul Bonnet."

Apoi am înmânat biletul pus în plic şi m-am culcat la loc.

După circa o jumătate de oră, clopoţelul din stradă a sunat din nou şijean a venit să-mi zică:

—E cineva, un bărbat sau o femeie (nu ştiu exact, îi e faţa ascunsă) care ar vrea să vorbească urgent cu domnul. Spune că e vorba de viaţa a doi oameni.

M-am ridicat în capul oaselor.

—Spune-i să intre.

Am rămas în pat aşteptând.

Un soi de fantomă neagră şi-a făcut apariţia şi, după cejean a ieşit, şi-a descoperit chipul. Era doamna Berthe Lelievre, o femeie foarte tânără, măritată de trei ani cu un negustor de vază din oraş despre care se spunea că se însurase cu cea mai frumoasă fată din provincie.

Era îngrozitor de palidă, cu chipul transfigurat ca cel al oamenilor care şi-au ieşit din minţi. Mâinile îi tremurau. De două ori a încercat să vorbească fără a reuşi să scoată vreun sunet. În cele din urmă, a bolborosit:

—Repede, repede, repede... Doctore... Veniţi. A... amantul meu a murit în camera mea. ..

S-a oprit sufocată, apoi a reluat:

—Soţul meu o... o să se întoarcă de la club ...

Am sărit în picioare, fără să mă gândesc că eram în cămaşă de noapte, şi m-am îmbrăcat în câteva secunde. Apoi am întrebat:

—Dumneata ai venit şi mai înainte?

Stând în picioare ca o statuie, împietrită de spaimă, a murmurat:

—Nu... a fost servitoarea mea... ea ştie ...

Apoi, după o clipă de tăcere:

—Eu am rămas... lângă el.

Un ţipăt oribil de durere i-a ţâşnit de pe buze şi, după un moment în care şi-a pierdut răsuflarea, horcăind, a început să plângă, un plâns violent, cu hohote şi spasme, care a durat vreme de un minut sau două. Apoi, lacrimile i s-au oprit deodată, au secat ca uscate de un foc lăuntric, şi a redevenit tragic de calmă:

— Repede, să mergem! a zis.

Eram gata, dar am strigat:

—Fir-ar să fie, n-am zis să se înhame caii la cupeu.

Răspunsul ei a venit imediat:

—Am venit eu cu unul, cu al lui, care îl aştepta.

S-a acoperit iarăşi toată şi am plecat.

În bezna trăsurii, stând alături de mine, mi-a apucat dintr-odată mâna şi, strivind-o cu degetele ei fine, a bolborosit cu tremur în voce, un tremur venit din ini- ma-i sfâşiată:

—Oh! Dacă aţi şti, dacă aţi şti cât sufăr! îl iubeam, îl iubeam nebuneşte, ca o smintită, de şase luni.

Am întrebat:

— Acasă, servitorii sunt treji?

A răspuns:

—Nu, nimeni, în afară de Rose, care ştie tot.

Ne-am oprit în faţa uşii. În casă, toţi dormeau. Am intrat fără zgomot, descuind cu un paspartu şi iată-ne urcând în vârful picioarelor la etaj. Slujnica, înspăimântată, stătea în capul scării, cu o lumânare aprinsă lângă ea, necutezând să rămână lângă mort.

Am păşit în cameră. Era răvăşită ca după o luptă. Patul mototolit, nearanjat, desfăcut, deschis, ce părea să aştepte. Cearşaful atârna până la covor, prosoapele înmuiate cu care fuseseră frecate tâmplele tânărului zăceau pejos alături de un lighean şi un pahar. Şi un miros ciudat de oţet amestecat cu parfum Lubin te îngreţoşa încă din uşă.

Cadavrul era întins cu faţa în sus în mijlocul camerei.

M-am apropiat, l-am privit cu atenţie, l-am pipăit, i-am deschis ochii, i-am palpat mâinile, apoi m-am întors spre cele două femei care tremurau de parcă ar fi fost cuprinse de friguri şi le-am zis:

— Ajutaţi-mă să-l duc pe pat.

L-am culcat încet. I-am auscultat inina şi i-am pus o bucăţică de gheaţă în faţa gurii, apoi am murmurat:

—S-a sfârşit, să-l îmbrăcăm repede.

A fost ceva cumplit!

Îi luam membrele unul câte unul, ca la o păpuşă enormă, şi le întindeam spre hainele pe care mi le aduceau femeile. I-am pus şosetele, indispensabilii, pantalonii,jilet- ca, apoi fracul în care ne-am chinuit destul de mult să-i băgăm mâinile.

Când a trebuit să-i încheiem nasturii de la ghete, cele două femei s-au pus în genunchi, în timp ce eu ţineam lumânarea ca să vadă. Dar, cum picioarele erau puţin umflate, a fost neînchipuit de greu. Negăsind cârligul pentru nasturi, au folosit acele lor de păr.

Imediat ce sinistra toaletă a fost terminată, m-am uitat cu atenţie la opera noastră şi am zis:

—Ar trebui să-l pieptănăm un pic.

Slujnica s-a dus să aducă pieptenele şi peria stăpânei ei. Dar, pentru că tremura şi smulgea, prin mişcări involuntare, părul lung şi încurcat, doamna Lelievre i-a smuls cu brutalitate

pieptenele şi i-a aranjat mortului părul cu blândeţe, ca într-o mângâiere. l-a refăcut cărarea, i-a periat barba, apoi a răsucit uşor mustăţile pe degetul ei, aşa cum avea obiceiul s-o facă, fără îndoială, în momentele familiare de iubire.

Şi, deodată, lăsând la o parte ce ţinea în mâini, a înhăţat capul fără viaţă al amantului său şi a privit îndelung, cu disperare, acea faţă moartă care nu-i mai zâmbea. Apoi, năpustindu-se asupra lui, l-a strâns în braţe, şi l-a sărutat cu furie. Sărutările ei cădeau ca nişte lovituri pe gura închisă, pe ochii stinşi, pe tâmple, pe frunte. Apoi, apropiindu-se de ureche, ca şi cum el ar mai fi putut s-o audă, ca şi cum ar fi bolborosit cuvântul care face îmbrăţişările mai înfocate, a repetat de zece ori la rând, cu o voce sfâşietoare: „Adio, iubitule."

Dar pendula a bătut miezul nopţii.

Am tresărit:

—Ei, drace, miezul nopţii! E ora la care se închide clubul. Haide, madam, curaj!

Femeia s-a ridicat. Am ordonat:

—Să-l ducem în salon.

L-am luat toţi trei şi, după ce l-am dus, l-am aşezat pe o canapea, apoi am aprins candelabrele.

Uşa de la stradă s-a deschis şi s-a închis greoi. Era El, venise deja. Am strigat:

—Rose, repede, adu-mi prosoapele şi ligheanul şi aranjează camera. Pentru numele lui

Dumnezeu, grăbeş- te-te! Uite, s-a întors domnul Lelievre.

Am auzit paşii urcând, apropiindu-se. Nişte mâini, în întuneric, pipăiau pereţii. Atunci, am strigat:

—Pe aici, dragul meu: am avut un accident.

Iar soţul stupefiat apărut în prag, cu trabucul în gură, şi a întrebat:

—Ce? Ce s-a întâmplat? Ce-i asta?

M-am dus spre el:

—Dragul meu, ne găseşti într-o mare încurcătură. Rămăsesem până târziu la taclale cu soţia dumitale şi cu prietenul nostru care mă adusese cu trăsura. Deodată, s-a prăbuşit la pământ şi, de două ore, în ciuda îngrijirilor noastre, este tot fără cunoştinţă. N-am vrut să apelez la străini. Ajută-mă să-l duc jos, îl voi îngriji mai bine la el acasă.

Soţul, surprins, dar fără să bănuiască ceva, şi-a scos pălăria, apoi l-a apucat de subraţe pe rivalul său de-acum inofensiv. Eu m-am înhămat între picioarele lui, ca un cal între două hulube, şi iată-ne coborând scara, în timp ce femeia ne lumina drumul.

Când am ajuns în faţa uşii, am ridicat cadavrul în picioare şi i-am vorbit, încurajându-l pentru a-l păcăli pe birjar.

—Hai, amice, nu-i nimic, te simţi deja mai bine, nu-i aşa? Curaj, ce naiba, niţel curaj, fă un mic efort şi gata!

Cum simţeam că avea să se prăbuşească, căci îmi aluneca printre mâini, i-am tras o lovitură de umăr care l-a aruncat înainte şi l-a făcut să cadă în trăsură, apoi am urcat în urma lui.

Soţul, îngrijorat, m-a întrebat:

—Crezi că e grav?

Am răspuns: „Nu", zâmbind şi privind la femeie. Îşi trecuse braţul pe sub cel al soţului şi privea fix în fundul întunecat al cupeului.

Le-am strâns mâinile şi am dat ordin de plecare. Cât a fost drumul de lung, mortul mi-a tot căzut pe urechea dreaptă

.Când am ajuns la el acasă, am anunţat că şi-a pierdut cunoştinţa pe drum. Am ajutat să fie urcat în camera lui, apoi am constatat decesul; amjucat o nouă comedie în faţa familiei lui înnebunite de durere. În cele din urmă, am ajuns înapoi în patul meu, nu fără a-i blestema pe îndrăgostiţi.

Doctorul tăcu, dar continuă să zâmbească.

Tânăra femeie întrebă crispată:

— De ce mi-aţi povestit această întâmplare îngrozitoare?

El salută galant:

Ca să mă pun la dispoziţia dumneavoastră în caz de nevoie

.Cuvinte de iubire

Dragul meu cocoşel,

De scris - nu-mi scrii, de văzut - nu te mai văd, nu vii niciodată. Ai încetat, carevasăzică, să mă iubeşti? De ce? Ce-am făcut? Spune-mi, te implor, dragostea mea! Eu te iubesc mult, mult, mult! Aş vrea să te am mereu lângă mine, să te sărut toată ziua, şi să te chem, oh, sufle- ţelul meu, pisoiaşul meu iubit, cu toate numele tandre care mi-ar veni în minte. Te ador, te ador, te ador, oh, cocoşelul meu frumos. Puicuţa ta,

Sophie

Draga mea prietenă,

N-o să înţelegi absolut nimic din tot ce am să-ţi spun. Nu contează. Dacă scrisoarea mea cade, din întâmplare, sub ochii altei femei, îi va fi poate de folos.

Dacă ai fi fost surdă şi mută, te-aş fi iubit fără îndoială mult, mult timp. Nenorocirea vine din faptul că vorbeşti, asta-i tot. Un poet a zis:

Tu *n-ai fost nidodată, nid în zilele-ţi rare*
Decât o biată scripcă sub arcuşu-mi biruitor
Şi ca un aer ce sună în scobituri de ghitare
Mi-am făcut visul să cânte în sufletul tău gol.

Vezi tu, în dragoste, dăm glas întotdeauna viselor. Dar, pentru ca visele să cânte, nu trebuie să le întreru- pem. Or, când vorbeşti între sărutări, întrerupi întotdeauna visul ameţitor pe care îl au sufletele, în afară de cazul în care spui cuvinte sublime. Dar cuvintele sublime nu înfloresc în tărtăcuţa fetelor drăguţe.

Nu înţelegi nimic, nu-i aşa? Cu atât mai bine. O să continui. Eşti cu siguranţă una dintre cele mai încântătoare, una dintre cele mai adorabile femei pe care le-am văzut vreodată.

Există pe pământ ochi care să conţină mai mult VIS decât ai tăi, mai multe promisiuni necunoscute, mai mult infinit de iubire? Nu cred. Şi când gura ta surâde cu cele două buze rotunde care îţi dezvăluie dinţii strălucitori, ai zice că din această gură încântătoare o să iasă o muzică necunoscută, ceva neînchipuit de suav şi atât de blând că te-ar face să plângi.

Atunci, tu mă numeşti liniştită: „Iepuraşul meu adorat." Şi mi se pare deodată că intru în mintea ta, că văd cum îţi funcţionează sufletul, - sufleţelul tău de femeiuşcă drăguţă, drăguţă, dar... Şi asta mă deranjează, vezi tu, mă deranjează mult. Aş prefera să nu văd.

Tot nu înţelegi câtuşi de puţin, nu-i aşa? Mă gândeam eu.

Îţi aminteşti când ai venit prima oară la mine? Ai intrat furtunos şi fustele tale răspândeau parfum de violete. Ne-am privit mult timp fără niciun cuvânt, apoi ne-am sărutat ca nişte nebuni... apoi... apoi până a doua zi n-am vorbit deloc.

Dar, când ne-am despărţit, mâinile ne tremurau şi ochii îşi spuneau nişte lucruri, nişte lucruri... pe care nu le poţi exprima în niciun grai. Cel puţin, aşa am crezut atunci. Şi, plecând, ai murmurat încetişor: „Pe curând!" Atâta ai zis şi n-o să-ţi imaginezi niciodată în ce vis m-ai lăsat învăluit, tot ce întrevedeam, tot ce credeam că ghicesc în gândirea ta.

Vezi tu, biata mea copilă, pentru bărbaţii deloc proşti, mai rafinaţi, superiori, iubirea este

un instrument atât de complicat, că până şi un fleac îl strică. Voi, femeile, nu vă daţi seama niciodată de ridicolul anumitor lucruri atunci când iubiţi, iar grotescul expresiilor vă scapă.

De ce un cuvânt potrivit în gura unei brunete minio- ne este cu totul fals şi comic în cel al unei blonde durdulii? De ce gestul de dezmierdare al uneia va fi deplasat la cealaltă? De ce unele mângâieri plăcute ale celei dintâi vor fi jenante la cea de-a doua? De ce? Fiindcă trebuie să existe în toate, dar mai cu seamă în iubire, o armonie perfectă, un acord absolut între gest, voce, cuvânt, manifestare tandră şi persoana care acţionează, vorbeşte, se manifestă, şi vârsta ei, grosimea taliei, culoarea părului şi tipul de frumuseţe.

O femeie de treizeci şi cinci de ani, aflată la vârsta marilor pasiuni, care va păstra doar un strop din mângâierile fandosite ale iubirilor ei de la douăzeci de ani, care nu va înţelege că trebuie să se exprime altfel, să privească altfel, să sărute altfel, că trebuie să fie o Didonă şi nu o Julietă, va îngreţoşa în mod sigur nouă amanţi din zece, chiar dacă ei nu-şi vor da seama nicicum de motivele îndepărtării lor.

Înţelegi? Nu. Bănuiam eu.

Începând din ziua în care ţi-ai deschis robinetul cu tandreţuri, pentru mine s-a terminat, draga mea.

Uneori, ne sărutam cinci minute, un sărut interminabil, pasional, unul dintre acele săruturi care îţi fac ochii să se închidă, ca şi cum ar putea

să scape prin privire, ca pentru a le păstra pe de-a-ntregul în sufletul întunecat pe care îl răscolesc. Apoi, când ne dezlipeam buzele, îmi ziceai izbucnind într-un râs cristalin: „Ce bine e, căţeluşul meu!" Atunci, îmi venea să te bat.

Căci mi-ai dat unul după altul toate numele de animale şi de legume pe care le-ai găsit fără doar şi poate în *Bucătăria burgheză, Grădinarul perfect* şi *Elemente de istorie naturală pentru clasele inferioare.* Şi încă asta nu-i nimic. Mângâierea drăgăstoasă este brutală, bestială, ba chiar mai mult de-atât, dacă stai să te gândeşti. Musset a zis:

Mi-amintesc de acele spasme teribile
De sărutările mute, de muşchii arzând
De-acel chip absorbit, livid, din dinţi strângând.

Dacă nu sunt divine, asemenea clipe sunt oribile.

Sau groteşti!... Oh, biata mea copilă, ce geniu farsor, ce spirit pervers putea să-ţi sufle cuvintele... de la sfârşit?

Le-am colecţionat, dar, din dragoste pentru tine, n-am să ţi le-arăt.

Şi apoi, îţi lipsea într-adevăr prezenţa de spirit şi ţi se părea că e bine să trânteşti un „Te iubesc!" entuziasmat, în anumite ocazii atât de neobişnuite, încât cu greu îmi stăpâneam pornirile violente de râs. Să ştii că există momente în care cuvintele „Te iubesc" sunt atât de nelalocul lor, încât devin necuviincioase.

Dar tu nu mă înţelegi

.Multe alte femei nu mă vor înţelege deloc şi mă vor crede stupid. Puţin îmi pasă, de altfel. Flămânzii mănâncă lacom, dar cei năzuroşi sunt dezgustaţi şi au deseori, pentru te miri ce nimicuri, repulsii pe care nu şi le pot înfrâna. În iubire, e la fel ca în bucătărie.

Ceea ce nu pricep eu,de exemplu, este că unele femei, care cunosc atât de bine irezistibila seducţie a ciorapilor de mătase fini şi brodaţi, şi farmecul delicios al nuanţelor, şi vraja preţioaselor danteluri ale lenjeriei intime, şi tulburătorul farmec al luxului secret, al desuurilor rafinate, toate subtilele delicateţuri ale eleganţei feminine, nu înţeleg niciodată irezistibilul dezgust pe care ni-l inspiră vorbele deplasate sau caraghios de drăgăstoase.

Uneori, un cuvânt brutal face minuni, biciuieşte trupul, face inima să tresalte. Acestea sunt permise la vreme de luptă. Nu este sublim cel al lui Cambronne[1]? Nimic nu şochează dacă vine la timpul potrivit. Dar trebuie să ştii şi să taci, să eviţi în unele momente fraze ca acelea ale lui Paul de Kock2

Te sărut pătimaş, cu condiţia să nu spui nimic.

Rene

' Aluzie la faimosul răspuns dat de generalul Pierre Cambronne, la Waterloo, englezilor care îi cereau să se predea: „Rahat! Garda moare, dar nu se predă!" Termenul grosolan folosit de generalul furios a rămas în istoria Franţei drept „cuvântul lui Cambronne". [2] Paul de Kock (1793 - 1871) - romancier francez foarte prolific şi popular în epocă, dar mediocru ca artist, ironizat adesea de Maupassant pentru sentimentalismul lui ieftin.

o *aventură pariziană*

Există oare sentiment mai puternic decât curiozitatea femeii? Oh, să ştii, să cunoşti, să atingi ceea ce ai visat! Ce n-ar face ea pentru aşa ceva? Atunci când îi este stârnită curiozitatea avidă, o femeie va comite toate nebuniile, toate imprudenţele, va avea toate îndrăznelile, nu se va da înapoi de la nimic. Vorbesc despre femeile cu adevărat femei, dotate cu acel spirit înşelător, care, la suprafaţă, pare raţional şi rece, dar are trei compartimente secrete pline ochi: unul cu nelinişte feminină mereu clocotitoare, altul cu viclenie colorată în bună-credinţă -acea viclenie a evlavioşilor - sofisticată şi de temut, şi în sfârşit ultimul cu ticăloşie şarmantă, cu înşelătorie rafinată, cu delicioasă perfidie, cu toate acele calităţi perverse care îi împing la sinucidere pe amanţii prostesc de creduli, dar care îi încântă pe ceilalţi.

Cea a cărei aventură vreau să v-o povestesc era o micuţă provincială, plictisitor de onestă până în acel moment. Viaţa ei, calmă în aparenţă, se irosea în gospodărie, între un soţ foarte ocupat şi doi copii pe care îi creştea ca orice femeie desăvârşită. Dar inima îi fremăta de o curiozitate neostoită, de o poftă de necunoscut. Se gândea fără încetare la Paris şi citea cu pasiune ziarele mondene. Descrierile petrecerilor, ale toaletelor, ale distracţiilor îi aţâţau dorinţele; dar, mai cu seamă, era în mod misterios tulburată de ecourile pline de subînţelesuri, de voalurile pe jumătate ridicate în fraze meşteşugite, care lasă să se

întrezărească orizonturi de plăceri vinovate şi devastatoare.

De acolo, din sătucul ei, vedea Parisul într-o apoteoză de lux magnific şi corupt.

Şi, în timpul nopţilor lungi de visare, legănată de sforăitul regulat al soţului care dormea lângă ea, cu faţa în sus, cu un fular înfăşurat în jurul capului, se gândea la toţi acei bărbaţi faimoşi ale căror nume apăreau pe prima pagină a ziarelor ca nişte stele mari pe un cer întunecat. Îşi imagina viaţa lor nebunească, într-un neîncetat desfrâu, cu orgii antice înspăimântător de voluptuoase şi cu rafinamente senzuale atât de complicate, încât nici nu putea să şi le închipuie.

Bulevardele i se păreau a fi un soi de abisuri ale pasiunilor omeneşti şi, desigur, toate casele ascundeau mistere uluitoare de iubire.

Simţea că îmbătrâneşte totuşi. îmbătrânea fără să fi cunoscut nimic din viaţă, în afară de ocupaţiile obişnuite, îngrozitor de monotone şi de banale, care constituie, zi- ce-se, fericirea căminului. Era încă drăguţă, se păstrase bine în acea existenţă liniştită, ca un fruct de iarnă într-un dulap închis, dar era măcinată, răvăşită, bulversată de dorinţe secrete. Se întreba dacă avea să moară fără să fi cunoscut toate acele beţii condamnabile, fără să se fi aruncat măcar o dată, o singură dată, cu totul, în acel şuvoi de voluptăţi pariziene.

Cu îndelungă perseverenţă, îşi pregăti o călătorie la Paris, inventă un pretext, cum că

fusese invitată de părinţi, şi cum bărbatul ei nu putu s-o însoţească, plecă singură.

Imediat ce ajunse, născoci tot felul de motive care să-i permită, la nevoie, să lipsească două zile sau mai degrabă două nopţi, dacă trebuia, întrucât se întâlnise, zicea ea, cu nişte prieteni care rămâneau în suburbie.

Şi se puse pe căutat. Străbătu bulevardele fără să vadă nimic în afară de femei uşoare. Cercetă din priviri marile cafenele, citi cu atenţie anunţurile de mică publicitate din *Figaro,* care îi apărea în fiecare dimineaţă în cale, ca un clopot de alarmă, ca o chemare a iubirii.

Dar niciodată, nimic n-o ajuta să dea de urma acelor faimoase orgii ale artiştilor şi actriţelor, nimic nu-i dezvăluia templele acelor dezmăţuri pe care şi le imagina închise de un cuvânt magic, precum caverna din O *mie şi una de nopţi* sau ca acele catacombe din Roma antică unde se împlineau, în secret, misterele unei religii persecutate. Părinţii ei, mici burghezi, nu puteau să-i facă cunoştinţă cu niciunul dintre acei bărbaţi de vază ale căror nume îi răsunau în minte şi, disperată, se gândea să se întoarcă acasă, când hazardul îi veni în ajutor.

Într-o zi, cum cobora pe strada Chaussee-d'Antin, se opri să contemple vitrina unui magazin plin cu bibelouri japoneze, din acelea atât de colorate încât oferă ochilor un soi de bucurie. Privea micii bufoni din fildeş, vasele mari din porţelan cu smalţuri strălucitoare,

bronzurile bizare, când îl auzi în prăvălie pe patron, care, cu multe plecăciuni, îi arăta unui bărbat mic şi îndesat, chel şi cu barba cenuşie, o figurină grotescă şi pântecoasă, piesă unică, zicea el.

Şi, la fiecare frază a negustorului, numele amatorului de artă, un nume celebru, suna ca o chemare de trâmbiţă. Ceilalţi clienţi, femei tinere, domni eleganţi, aruncau câte o privire furişă şi rapidă, o privire cuviincioasă şi în mod evident respectuoasă, spre scriitorul renumit care se uita cu emoţie la burduhănosul de porţelan. Erau la fel de urâţi şi unul şi celălalt, urâţi ca doi fraţi ieşiţi din acelaşi pântec.

Negustorul zicea:

— Pentru dumneavoastră, domnule Jean Varin, o să-l las la o mie de franci, este exact cât mă costă. Pentru restul lumii, ar fi o mie cinci sute de franci, dar ţin la clientela mea de artişti şi îi fac preţuri speciale. Toţi vin la mine, domnule Jean Varin. Ieri, bunăoară, domnul Busnach mi-a cumpărat o cupă mare, veche. Alaltăieri, i-am vândut două sfeşnice ca astea (sunt frumoase, nu-i aşa?) chiar domnului Alexandre Dumas. Uitaţi, piesa asta pe care o ţineţi în mână, dacă o vedea domnul Zola, ar fi vândută, domnule Varin.

Foarte încurcat, scriitorul ezita, acaparat de obiect, dar gândindu-se la sumă; şi nu mai băga în seamă privirile celorlalţi, ca şi cum ar fi fost singur într-un deşert.

Ea intrase tremurând, pironindu-şi cu neruşinare privirea asupra lui, fără a se întreba nici măcar dacă era frumos, elegant sau tânăr. Era Jean Varin în persoană, Jean Varin!

După o lungă bătălie, după o dureroasă ezitare, scriitorul puse statueta la loc pe o masă.

—Nu, e prea scumpă! zise el.

Negustorul îşi spori elocinţa.

— Oh, domnuleJean Varin, prea scumpă? Face două mii de franci până la ultimul bănuţ.

Omul de litere răspunse cu tristeţe, neluându-şi ochii de la figurina cu ochi de smalţ:

—Nu zic nu, dar e prea scump pentru mine.

Atunci, cuprinsă de o îndrăzneală nebunească, femeia înaintă:

—Pentru mine, zise ea, cât costă figurina asta?

Surprins, negustorul răspunse:

—O mie cinci sute de franci, doamnă.

—O iau.

Scriitorul, care până atunci nici măcar n-o zărise, se întoarse brusc şi o privi din cap până-n picioare ca un cercetător, cu ochii mijiţi, apoi o măsură ca un cunoscător.

Era fermecătoare, însufleţită, luminată brusc de acea flacără care până atunci dormise în ea. Şi apoi, o femeie care cumpără un bibelou de o mie cinci sute de franci nu e o oarecare.

Femeia făcu atunci o mişcare de o delicateţe încântătoare şi, întorcându-se spre el, zise cu voce tremurătoare:

—Iertaţi-mă, domnule, am fost fără îndoială cam repezită, poate nu v-aţi spus ultimul cuvânt.

El se înclină.

—Mi l-am spus, doamnă.

Însă ea, foarte emoţionată:

—În fine, domnule, astăzi sau mai târziu, dacă se întâmplă să vă schimbaţi părerea, acest bibelou este al dumneavoastră. Eu nu l-am cumpărat decât fiindcă v-a plăcut.

El zâmbi, vizibil flatat.

—Aşadar, mă cunoaşteţi?

Atunci femeia îi vorbi despre admiraţia ei, îi cită operele, fu convingătoare.

Ca să discute, el se rezemase de o mobilă şi, cufun- dându-şi ochii iscoditori într-ai ei, încerca s-o ghicească.

Uneori, când intrau clienţi noi, negustorul, fericit că deţine acea reclamă vie, striga din celălalt capăt al magazinului: „Ia uitaţi, ce ziceţi de asta, domnule Jean Varin, nu-i frumoasă?" Atunci, toate capetele se ridicau, iar ea fremăta de plăcere că era văzută aşa, purtând o discuţie intimă cu un Ilustru.

Fascinată, avu în cele din urmă o îndrăzneală supremă, ca generalii care pornesc la asalt:

—Domnule, zise ea, faceţi-mi o mare, o foarte mare plăcere. Permiteţi-mi să vă ofer această statuetă drept amintire de la o femeie care vă admiră cu înflăcărare şi pe care aţi văzut-o zece minute.

El refuză. Ea insistă. El rezistă foarte amuzat, râzând din toată inima.

Ea, încăpăţânată, îi zise:

—Ei bine, o să v-o duc acasă imediat. Unde locuiţi?

El refuză să-i dea adresa, dar ea, întrebându-l pe negustor, o află şi, după ce-şi plăti achiziţia, fugi spre o birjă. Scriitorul alergă s-o prindă din urmă, căci nu voia să fie văzut primind acest cadou, pe care n-avea să ştie cui să-l dea înapoi. O ajunse tocmai când sărea în trăsură şi se năpusti, aproape căzu peste ea, răsturnat de birja care se punea în mişcare. Apoi se aşeză lângă ea, foarte contrariat.

Degeaba o rugă, degeaba insistă, femeia se arătă de neînduplecat. Întrucât ajungeau în faţa uşii, ea îşi puse condiţiile:

—Voi consimţi să nu vă las statueta, dacă îmi îndepliniţi astăzi toate dorinţele.

Lucrul ăsta i se păru atât de amuzant, încât acceptă.

—Ce faceţi de obicei la ora asta? întrebă ea.

—Mă plimb, zise el după o mică ezitare.

Atunci, cu o voce hotărâtă, ea ordonă:

—La pădure!

Plecară. Fu nevoit să-i înşire toate femeile pe care le cunoştea, mai ales pe cele desfrânate, cu detalii intime despre ele, despre viaţa, obiceiurile, căminul şi viciile lor.

Se lăsă seara.

—Ce faceţi de obicei la ora asta? întrebă ea.

—Beau absint, răspunse el râzând.

—Atunci, domnule, să mergem să bem absint, adăugă ea cu gravitate.

Intrară într-o faimoasă cafenea de pe bulevard pe care el o frecventa şi unde întâlni câţiva confraţi. Îi prezentă pe toţi doamnei. Era înnebunită de bucurie. Şi, în cap, îi răsunau fără încetare cuvintele: „În sfârşit, în sfârşit!"

Timpul trecea, ea îl întrebă:

—E ora la care luaţi cina?

—Da, doamnă, răspunse el.

— Atunci, domnule, să mergem la cină.

Ieşind din cafeneaua Bignon, ea zise:

—Seara ce faceţi?

El o privi fix:

—Depinde... Uneori merg la teatru.

—Ei bine, domnule, să mergem la teatru.

Intrară la Vodevil, profitând de o favoare făcută lui, şi - glorie supremă! - fu văzută de toată sala lângă el, stând pe fotoliile de la balcon.

La sfârşitul reprezentaţiei, el îi sărută galant mâna:

—Nu-mi mai rămâne, doamnă, decât să vă mulţumesc pentru această zi plăcută...

Ea îl întrerupse:

— Ce faceţi în fiecare noapte, la ora asta?

— Păi... mă... mă întorc la mine acasă.

Ea începu să râdă în hohote.

— Ei bine, domnule... să mergem acasă la dumneavoastră.

Şi nu mai vorbiră. Ea se înfiora din când în când, cutremurată toată din cap până-n picioare, dorindu-şi să fugă, dar şi să rămână, foarte hotărâtă în adâncul sufletului să meargă până la capăt.

Era atât de emoţionată, încât pe scară se ţinea de balustradă. El urca înainte, gâfâind, cu o lumânare în mână.

Îndată ce ajunse în cameră, femeia se dezbrăcă repede şi se strecură în pat fără să spună vreun cuvânt, aşteptându-l ghemuită lângă perete.

Dar cum ea era simplă ca o soţie legitimă de notar de provincie, iar el mai pretenţios ca un paşă cu trei cozi de cal[1], nu se înţeleseră deloc.

Aşa că el adormi. Noaptea se scurse tulburată doar de tic-tacul pendulei. Ea, nemişcată, se gândea la nopţile conjugale şi, sub razele galbene ale unui felinar chinezesc, privea mâhnită la bărbatul mic şi rotofei culcat pe spate lângă ea, al cărui pântec rotund ridica cearşaful ca un balon umflat cu gaz. Horcăia cu un zgomot de tub de orgă, cu sforăituri prelungite, cu icnete comice. Cele douăzeci de fire de păr profitau de odihna lui pentru a se zbârli în mod bizar, obosite de lunga lor staţionare pe acea ţeastă goală căruia trebuia să-i ascundă ravagiile.

' Cozile de cal constituiau semnul distinctiv al rangului unui paşă; erau acordate maximum trei, numai sultanul având dreptul la patru.

Iar dintr-un colţ al gurii întredeschise i se scurgea un firicel de salivă.

Aurora strecură în sfârşit o fâşie de lumină printre draperiile trase. Ea se ridică, se îmbrăcă fără zgomot şi deja deschisese uşa pejumătate, când închizătoarea scâr- ţâi, iar el se trezi frecându-se la ochi.

Stătu câteva secunde până să se dezmeticească de-a binelea, apoi, când îşi aminti întreaga aventură, întrebă:

—Ei bine, plecaţi?

Ea rămase în picioare, încurcată, şi bolborosi:

—Da, e dimineaţă.

El se ridică în capul oaselor:

—Aşteptaţi, zise, am şi eu, la rându-mi, a vă întreba ceva.

Cum ea nu zicea nimic, el continuă:

—Începând de ieri, m-aţi uimit teribil de mult. Fiţi cinstită, mărturisiţi-mi, de ce aţi făcut asta, căci nu pricep nimic.

Ea se apropie uşurel, roşind ca o fecioară.

—Am vrut să cunosc... vi... viciul... dar... dar... e plictisitor.

Şi o luă la fugă, coborî scara şi se repezi în stradă.

Armata măturătorilor ieşise la datorie. Măturau trotuarele şi caldarâmul, împingând toată murdăria în rigolă. Cu aceeaşi mişcare regulată, o mişcare de cosaşi pe pajişti, împingeau gunoaiele în semicerc în faţa lor. Îi re-întâlnea pe fiecare stradă ca nişte marionete, mergând automat de parc-ar fi avut acelaşi arc.

I se părea că şi în ea cineva măturase ceva, împinsese la rigolă, la canal, visele ei surescitate.Se întoarse acasă gâfâind, îngheţată, păstrând în minte doar senzaţia acelei mişcări a măturilor curăţind Parisul dimineaţa.

Şi, îndată ce ajunse în camera ei, izbucni în hohote de plâns.Noaptea de Cri1ciun

—Petrecerea de Crăciun! Petrecerea de Crăciun! Ah, nu, n-o să mai petrec niciodată în noaptea de Crăciun!

Burduhănosul Henri Templier spunea asta cu o voce mânioasă, ca şi cum i s-ar fi propus o infamie. Ceilalţi îi ziseră râzând:

—De ce te înfurii?

El răspunse:

—Fiindcă petrecerea de Crăciun mi-a jucat cea mai urâtă festă din lume şi am rămas cu o repulsie definitivă faţă de această noapte stupidă de veselie idioată.

—Dar de ce?

—De ce? Vreţi să ştiţi? Ei bine, ascultaţi:

—Vă amintiţi ce ger era acum doi ani, în perioada asta; un ger de crăpau pietrele. Sena era îngheţată bocnă, trotuarele îţi făceau picioarele să degere prin tălpile ghetelor, lumea părea gata-gata să crape.

Aveam pe-atunci un articol mare în lucru şi am refuzat toate invitaţiile pentru petrecerea de Crăciun, preferând să-mi petrec noaptea în faţa

mesei mele de scris. Am cinat singur, apoi m-am pus pe treabă. Dar iată că, spre orele zece, gândul la veselia care străbătea Parisul, zgomotul străzilor care ajungea până la mine orice-aş fi făcut, pregătirile pentru masă ale vecinilor mei, auzite prin pereţi, m-au tulburat. Nu mai ştiam ce fac, scriam prostii. Am înţeles că trebuia să renunţ la speranţa de a scoate ceva bun în noaptea aia.

M-am învârtit niţel prin cameră. M-am aşezat, m-am ridicat. Sufeream, cu siguranţă, din pricina misterioasei influenţe a bucuriei de afară, aşa că m-am resemnat.

Am chemat-o pe slujnică şi i-am zis:

— Angele, du-te şi cumpără cele trebuincioase pentru o cină în doi: stridii, un pui de potârr iche rece, raci, jambon, prăjituri. Adu-mi două sticle de ;ampanie, pune masa şi culcă-te.

S-a supus, uşor surprinsă. Când totul c fost pregătit, mi-am luat pardesiul pe mine şi am ieşit.

Mai rămânea de rezolvat o chestiune importantă: Cu cine aveam să-mi petrec noaptea de Crăciun? Amicii mei erau invitaţi care pe unde. Ca să fiu şi eu, ar fi trebuit să mă îngrijesc dinainte. Atunci, m-am gândit să fac o faptă bună. Mi-am zis: „Parisul e plin de fete sărace şi frumoase care n-au ce pune pe masă şi care bat străzile în căutarea unui băiat generos. O să fiu eu Providenţa de Crăciun pentru una dintre aceste dezmoştenite. O să dau târcoale, o să intru

prin bordeluri, o să întreb, o să vânez, o să aleg după placul meu."

Şi am pornit-o prin oraş.

Bineînţeles, am întâlnit multe fete sărmane în căutare de aventură, dar erau atât de urâte, că ţi se întorcea stomacul pe dos, sau atât de sfrijite, că ar fi îngheţat pe loc dacă s-ar fi oprit.

Ştiţi, am şi eu o slăbiciune, îmi plac femeile bine făcute. Cu cât sunt mai împlinite, cu atât îmi plac mai mult. Una cât o balenă mă face să-mi pierd minţile.

Deodată, în faţa teatrului de varietăţi, am zărit un profil pe placul meu. Un cap, apoi,în faţă, două umflături, cea a pieptului, foarte frumos, şi cea de sub el, surprinzătoare: o burtă de gâscă grasă. M-am înfiorat, murmurând: „Ei, drăcie, frumoasă fată!" Îmi mai rămânea de lămurit un lucru: faţa.

Faţa e desertul, restul e ... friptura.

Am grăbit pasul, am ajuns-o pe cocotă şi, sub un felinar, m-am întors brusc.

Era încântătoare, foarte tânără, brunetă, cu ochi mari, negri.

Mi-a acceptat propunerea fără să ezite.

Peste un sfert de oră, stăteam la masă în apartamentul meu.

Când a intrat, a zis:

—Ah, ce bine-i aici!

S-a uitat în jurul ei vizibil satisfăcută că găsise masă şi casă în acea noapte geroasă. Era

superbă, atât de drăguţă, că mă uimea, şi atât de durdulie, că-mi vrăjise inima pentru totdeauna.

Şi-a scos mantoul, pălăria, s-a aşezat şi a început să mănânce; dar nu prea părea în apele ei şi uneori chipul cam palid i se schimonosea ca şi cum ar fi suferit de o durere ascunsă.

Am întrebat-o:

— Ai necazuri?

—Ei, aş! a răspuns. Să nu dăm atenţie.

A început să bea. Îşi golea dintr-o înghiţitură paharul de şampanie, îl umplea şi iar îl golea fără încetare.

În curând, i-a venit un pic de roşeaţă în obraji şi a început să râdă.

O adoram deja, o sărutam pe gură, descoperind că nu era nici proastă, nici banală, nici vulgară ca fetele care fac trotuarul. I-am cerut să-mi povestească despre viaţa ei. Mi-a răspuns:

—Iubitule, viaţa mea nu te priveşte!

Vai! O oră mai târziu...

A venit în sfârşit momentul să ne băgăm în pat şi, în timp ce eu duceam la loc masa aşezatăîn faţa şemineului, ea s-a dezbrăcat repede şi s-a strecurat sub pături.

Vecinii mei făceau un vacarm infernal, râzând şi cântând ca nebunii, şi îmi ziceam: „Bine-am făcut că m-am dus s-o caut pe fata asta frumoasă, n-aş fi putut în veci să lucrez."

Un geamăt adânc m-a făcut să mă întorc. Am întrebat-o:

—Ce ai, pisicuţa mea?

N-a răspuns, dar a continuat să suspine cu durere ca şi cum ar fi suferit îngrozitor.

Am întrebat-o iar:

—Nu te simţi bine?

Şi, deodată, a scos un ţipăt, un ţipăt sfâşietor. M-am repezit spre ea, cu o lumânare în mână.

Chipul îi era transfigurat de durere şi îşi frângea mâinile gâfâind, scoţând din fundul gâtului nişte gemete dintr-acelea înăbuşite care seamănă cu horcăielile şi care fac să-ţi tremure inima.

Am întrebat înnebunit:

—Dar ce ai? Spune-mi, ce ai?

N-a răspuns şi a început să urle.

Vecinii au tăcut, ascultând ce se întâmpla la mine.

Repetam:

—Ce te doare, spune-mi, ce te doare?

—Oh! Burta! Burta! a bolborosit ea.

Dintr-o mişcare, am ridicat pătura şi am văzut ... Năştea, prieteni.

Atunci, mi-am pierdut capul. M-am repezit la perete şi am început să bat cu pumnul în el cu toată forţa, strigând:

— Ajutor, ajutor!

Uşa s-a deschis şi o mulţime de oameni s-au năpustit în casa mea, bărbaţi în frac, femei în rochii decoltate, indivizi cu măşti de Pierrot,

turci, muschetari. Invazia asta m-a şocat atât de tare, că nu puteam nici măcar să mă explic.

Ei crezuseră că e vorba de vreun accident, o crimă poate şi nu mai înţelegeau nimic.

În cele din urmă, am zis:

—E... e... femeia... femeia asta... naşte.

Atunci, toată lumea a examinat-o, dându-şi fiecare cu părerea. Un călugăr capucin mai ales, pretindea că se pricepe şi voia s-ajute natura.

Erau afumaţi cu toţii. Am crezut c-o s-o omoare şi m-am repezit, cu capul gol, pe scară ca să chem un doctor bătrân care locuia pe o stradă vecină.

Când m-am întors cu doctorul, toată casa era în picioare. Se aprinseseră felinarele cu gaz de pe scară, locatarii de la toate etajele se aflau în apartamentul meu, iar patru docheri aşezaţi la masă îmi terminau şampania şi racii. La vederea mea, a izbucnit un strigăt formidabil şi o lăptăreasă mi-a adus să văd, într-un şervet, un boţ înspăimântător de carne ridată, încreţită, scâncindă, care mieuna ca o pisică, şi mi-a zis:

— E fată.

Doctorul a consultat lăuza, a declarat starea ei nesigură, accidentul având loc chiar imediat după o masă, şi a plecat anunţându-mă că o să-mi trimită grabnic o infirmieră şi o doică.

Cele două femei au ajuns după o oră, aducând şi un pachet cu medicamente.

Mi-am petrecut noaptea într-un fotoliu, prea tulburat ca să mă gândesc la urmări.

Dimineaţa, doctorul a revenit. A constatat că bolnava era destul de rău.

Mi-a zis:

—Soţia dumneavoastră, domnule...

L-am întrerupt:

—Nu e soţia mea.

A continuat:

—Mă rog, metresa dumneavoastră, nu contează. Şi a enumerat îngrijirile de care avea nevoie, regimul, remediile.

Ce era să fac? S-o trimit pe nefericită la spital? Mi s-ar fi dus buhul în toată casa, în tot cartierul, că-s mitocan.

Am ţinut-o la mine. A rămas în patul meu şase săptămâni.

Copilul? L-am trimis la nişte ţărani dinPoissy. Mă mai costă şi-acum cincizeci de franci pe lună. Fiindc-am plătit la-nceput, iată-mă forţat să plătesc până mor.

Iar, mai târziu, o să creadă că-s taică-său.

Dar, colac peste pupăză, când fata s-a însănătoşit... mă iubea... mă iubea nebuneşte, boarfa!

Şi

—?Şi ajunsese slabă cao mâţă jigărită, aşa c-am dat-o afară pe scheletică, iar acum mă pândeşte pe stradă, se ascunde urmărindu-mă când trec, mă opreşte seara când .ies ca să-mi

sărute mâna, în fine, mă agasează de mă scoate din minţi.

Iată de ce n-o să mai petrec niciodată în noaptea de Crăciun

.înlocuitorul

—Da, madam Bonderoi.

—Cum e posibil?

—Dacă-ţi spun!

—Madam Bonderoi, bătrâna cu bonete de dantelă, pioasa, sfânta, onorabila madam Bonderoi ai cărei cârlionţi falşi de pe ceafă par lipiţi în jurul capului?

—Chiar ea.

—Haida-de! Ce, eşti nebun?

— Ţi-ojur!

— Atunci, spune-mi toate amănuntele.

—Iată-le. Încă de pe vremea domnului Bonderoi, fostul notar, madam Bonderoi folosea, zice-se, secretarii acestuia pentru serviciul ei personal. E una dintre burghezele alea respectabile cu vicii secrete şi principii inflexibile, cum există atâtea. Îi plăceau băieţii frumoşi. Ce poate fi mai firesc? Nouă nu ne plac fetele frumoase?

După ce tătuca Bonderoi a murit, văduva a început să ducă o viaţă liniştită şi ireproşabilă. Se ducea cu sârguinţă la biserică, vorbea cu dispreţ despre ceilalţi şi nu lăsa să-i scape nimic despre ea.

Apoi a îmbătrânit şi a devenit scorpia pe care o ştii, înţepată, acră şi rea.

Dar iată incredibila întâmplare de joia trecută:

Prietenul meu, Jean d'Anglemare, este, după cum ştii, căpitan de dragoni, încazarmat în suburbia Rivette.

Ajungând el mai deunăzi, dimineaţa, la cazarmă, a aflat că doi oameni din compania lui se luaseră la harţă şi se lăsase cu o chelfăneală groaznică. Onoarea militară are legi severe. Avusese loc un duel. După încăierare, soldaţii s-au împăcat şi, interogaţi de ofiţerul lor, i-au povestit cum s-a iscat gâlceava. Se bătuseră pentru madam Bonderoi.

—Oh!

—Da, prietene, pentru madam Bonderoi! Dar dau cuvântul cavaleristului Siballe:

—Iată cum stă treaba, căpitane. Acu' opşpe luni, mă plimbam pe malul apei, între şase şi şapte seara, când m-a abordat o necunoscută. Mi-a zis, ca şi cum m-ar fi întrebat drumul:

—Militare, vrei să câştigi cinstit zece franci pe săptămână?

I-am răspuns sincer:

— La dispoziţia dumneavoastră, doamnă.

Atunci, ea mi-a zis:

—Caută-mă mâine, la prânz. Sunt doamna Bonderoi, strada Tranchee nr. 6.

—O să viu negreşit, doamnă, staţi liniştită.

Apoi, m-a părăsit cu un aer mulţumit, adăugând:

—Mulţumesc, militare.

—Eu vă mulţumesc, doamnă.

Chestia asta m-a sâcâit până a doua zi.

La prânz, sunam la uşa ei.

Mi-a deschis chiar ea. Avea o groază de panglici în cap.

—Să ne grăbim, a zis, fiindcă slujnica mea ar putea să se întoarcă.

—Mă grăbesc, am zis, dar ce trebuie să fac?

Atunci, a izbucnit în râs şi a răspuns:

— Te faci că nu pricepi, pişicherule?

Nu mă dumiream, căpitane, pe cuvânt de onoare.

A venit şi s-a aşezat lângă mine şi mi-a zis:

—Dacă sufli vreo vorbă despre asta, o să fac în aşa fel s-ajungi la-nchisoare.Jură c-o să ai gura cusută.

I-am jurat ce-a vrut. Dar tot nu pricepeam. Mă treceau năduşelile. Aşa că mi-am scos casca unde ţineam batista. Ea mi-a luat batista şi mi-a şters părul de la tâmple. Apoi m-am pomenit că mă îmbrăţişează şi-mi şopteşte la ureche:

— Aşadar, vrei?

Am răspuns:

—Vreau ce vreţi dumneavoastră, doamnă, că doar d-aia am venit.

Apoi, s-a făcut înţeleasă fără ocolişuri, prin gesturi. Când am văz't despre ce e vorba, mi-am pus casca pe un scaun şi i-am arătat că noi ăştia de la dragoni nu dăm niciodată înapoi, căpitane.

Nu c-ar fi fost cine ştie ce, căci femeia nu era începătoare. Dar nu trebuie să te arăţi prea pretenţios în treaba asta, având în vedere că gologanii sunt preţioşi. Şi apoi, ai familie pe care trebuie s-o întreţii. Îmi ziceam: „0 să-mi iasă cinci franci pentru taică-meu din asta."

Când corvoada a luat sfârşit, căpitane, am dat să mă retrag. Ea ar fi vrut să nu plec imediat. Dar i-am zis:

—Fiecare cu datoria lui, doamnă. Un păhărel face doi bani şi două păhărele, patru bani.

Ea a înţeles bine raţionamentul şi mi-a pus în palmă un mic napoleon de zece franci. Nu-mi convenea deloc moneda aia, fiindcă-ţi alunecă în fundul buzunarului şi, dacă pantalonii nu sunt bine cusuţi, o găseşti în ghete sau n-o mai găseşti în veci.

În timp ce mă uitam la bănuţul ăla galben ca un sigiliu de ceară şi-mi ziceam toate astea, ea m-a privit, apoi s-a înroşit, temându-se că s-a înşelat în privinţa mea, şi m-a întrebat:

—Găseşti că nu-i de-ajuns?

— Nu-i vorba de asta, doamnă, i-am răspuns, dar, dacă nu vă e cu supărare, aş prefera două monede de cinci franci.

Mi le-a dat şi-am plecat.

De opş'pe luni durează asta, căpitane. Mă duc la ea în fiecare marţi seara, atunci când binevoiţi să-mi daţi permisiunea. Îi place mai mult aşa, fiindcă slujnica ei doarme.

Numai că, săptămâna trecută, nu m-am simţit bine şi a trebuit să mă tratez la infirmerie. A venit marţea, n-aveam cum să ies de-acolo şi-mi făceam inimă rea pentru cei zece franci cu care mă obişnuisem.

Mi-am zis: „Dacă nu se duce nimeni, m-am ras, o să-şi ia cu siguranţă un artilerist." Şi chestia asta mă revolta.

Atunci, l-am întrebat pe Paumelle, că suntem consăteni. I-am zis despre ce e vorba:

—Cinci franci pentru tine, cinci franci pentru mine, asta-i înţelegerea.

A fost de acord şi în sfârşit a plecat. Îi dădusem toate informaţiile. A bătut la uşă, doamna i-a deschis, l-a poftit înăuntru, s-a uitat la el, dar nu şi-a dat seama că nu-i acelaşi cap.

Înţelegeţi, căpitane, un dragon şi c-un dragon, când au cască, seamănă între ei.

Dar deodată, a descoperit transformarea şi-a-ntrebat c-un aer furios:

—Cine sunteţi? Ce vreţi? Nu vă cunosc!

Atunci, Paumelle s-a explicat. l-a povestit că sunt bolnav şi că l-am trimis ca înlocuitor

.Ea l-a privit, l-a pus şi pe el să jure că păstrează secretul, apoi l-a acceptat, cum bine vă-nchipuiţi, având în vedere că nici Paumelle n-arată rău ca persoană.

Dar când copoiul ăsta s-a întors, căpitane, nu mai voia să-mi dea cei cinci franci ai mei. Dac-ar fi fost pentru mine, n-aş fi zis nimic, dar erau pentru taică-meu şi cu aşa ceva nu-i de glumit.

I-am zis:

—Nu procedezi bine pentru un dragon, faci uniforma de râs.

A ridicat mâna asupra mea, căpitane, zicând că asemenea corvoadă merita mai mult decât dublu.

Fiecare cu părerea lui, nu-i aşa? Nu trebuia să accepte deloc. Aşa că i-am tras un pumn în nas. Restul îl ştiţi.

—Căpitanul Anglemare râdea cu lacrimi când mi-a povestit întâmplarea. Dar m-a pus să jur că păstrez secretul pe care-l garantase celor doi soldaţi. Aşadar, nu mă trăda, ţine totul pentru tine, îmi promiţi?

—Oh! Nu te teme. Dar cum s-au aranjat lucrurile până la urmă?

—Cum? Mă prind că nu ghiceşti!... Madam Bonderoi şi-a păstrat cei doi dragoni, rezervându-le fiecăruia câte-o zi. În felul ăsta, toată lumea e mulţumită.

—Oh! E bună, e bună de tot!

—Unde mai pui că bătrânii părinţi au pâine pe masă, deci datoria e împlinită.

Clar de lună

Doamna Julie Roubere îşi aştepta sora mai mare, pe doamna Henriette Letore, care se întorcea dintr-un voiaj în Italia.

Soţii Letore erau plecaţi de aproape cinci săptămâni. Doamna Henriette îşi lăsase soţul să se întoarcă singur la proprietatea lor din Calvados, unde interesele îl chemau, şi venea să-şi petreacă câteva zile la Paris, la sora ei.

Se lăsa seara. În salonaşul burghez întunecat de crepuscul, doamna Roubere citea absentă, ridicând privirea la orice zgomot.

Clopoţelul sună în sfârşit şi sora ei apăru, înfăşurată toată în hainele largi de drum. Şi, imediat, fără să se fi recunoscut măcar, se strânseră cu putere în braţe, oprin- du-se o clipă doar pentru a o lua numaidecât de la capăt.

Apoi vorbiră, întrebându-se una pe alta despre sănătate, familie şi despre mii de alte lucruri, sporovăind, aruncându-şi vorbe grăbite, întretăiate, sărind de la una la alta în timp ce doamna Henriette îşi desfăcea voalul de la pălărie.Se făcuse noapte. Doamna Roubere sună să i se aducă o lampă şi, de îndată ce veni lumina, îşi privi sora, gata s-o îmbrăţişeze iar. Rămase însă încremenită, înspăimântată, fără grai. Doamna Letore avea pe tâmple două şuviţe mari de păr alb. Restul capului era de un negru întunecat şi lucios, dar acolo, numai acolo, din două părţi, şuviţele se alungeau ca nişte râuri de argint care se pierdeau imediat în masa întunecată a coafurii. Totuşi, avea abia douăzeci şi patru de ani şi asta se întâmplase subit, după

plecarea ei în Elveţia. Ţintuită locului, doamna Roubere o privea uluită, gata să plângă, ca şi cum cine ştie ce nenorocire misterioasă şi teribilă se abătuse asupra soră-sii, şi întrebă:

—Ce ai, Henriette?

Cu un zâmbet trist, un zâmbet bolnav, cealaltă îi răspunse:

—Nimic, te asigur. Te uiţi la părul meu alb?

Dar doamna Roubere o apucă viguros de umeri şi, cercetând-o cu privirea, repetă:

—Ce ai? Spune-mi ce ai. Dacă minţi, să ştii că o să-mi dau seama.

Stăteau faţă în faţă şi doamna Henriette, care devenise lividă, mai-mai să leşine, avea lacrimi în colţul ochilor plecaţi:

Sora repetă:

—Ce ţi s-a întâmplat? Ce ai? Răspunde-mi!

Atunci, cu o voce înăbuşită, cealaltă murmură:

—Am... am un amant.

Şi, punându-şi fruntea pe umărul mezinei, izbucni în plâns.

Apoi, când se mai calmă un pic, când tresăririle pieptului i se potoliră, începu să vorbească dintr-odată, ca şi cum ar fi vrut să dea afară din ea acel secret, să-şi verse durerea într-o inimă prietenă.

Atunci, ţinându-se strâns de mâini, cele două femei se duseră să se întindă pe o canapea în fundul întunecat al salonului şi cea mai tânără, trecându-şi braţul pe după gâtul surorii mai mari, ţinându-i capul pe inima ei, ascultă.

— Oh, recunosc, n-am nicio scuză; nu mă mai înţeleg nici eu, sunt nebună din ziua aceea. Ai grijă, micuţo, ai grijă de tine; dacă ai şti cum suntem de slabe, cum cedăm, cât de repede ne prăbuşim! Dintr-o nimica toată, din te miri ce, o înduioşare, una dintre acele melancolii subite care îţi trec prin suflet, nevoia de a deschide braţele, de a drăgăli şi de a săruta pe care o avem cu toatele în unele momente.

îl cunoşti pe soţul meu şi ştii cât îl iubesc; dar este matur şi chibzuit şi nu înţelege nimic din toate înfiorările tandre ale unei inimi de femeie. Este mereu, mereu acelaşi, mereu bun, mereu zâmbitor, mereu complezent, mereu perfect. Oh, cum aş fi vrut uneori să mă ia brusc în braţe, să mă acopere cu acele sărutări încete şi dulci care contopesc două fiinţe, care sunt ca nişte confidenţe mute! Cum aş fi vrut să fi avut şi el renunţări, slăbiciuni, să fi avut nevoie de mine, de mângâierile mele, de lacrimile mele!

Toate astea-s prostii, dar aşa suntem noi, femeile. Ce putem face?

Şi totuşi, niciodată nu mi-ar fi trecut prin cap să-l înşel. Azi, faptu-i consumat, fără iubire, fără motiv, fără nimic, doar fiindcă, într-o noapte, luna se oglindea în lacul din Lucerna.

De o lună de când călătoream împreună, soţul meu, prin indiferenţa lui calmă, îmi paraliza entuziasmul, îmi stingea înflăcărările. În timp ce coboram coastele, la apusul soarelui, în galopul celor patru cai ai diligenţei, eu, zărind în aburul transparent al dimineţii văile întinse, pădurile,

râurile, satele, băteam din palme încântată şi îi ziceam: „Ce frumos este, dragul meu, sărută-mă aşadar!" Iar el îmi răspundea cu un surâs binevoitor şi rece, ridicând uşor din umeri: „Ăsta nu-i un motiv să ne sărutăm, faptul că-ţi place peisajul."

Vorbele lui mă îngheţau până-n inimă. Mi se pare totuşi că, atunci când iubeşti, ar trebui să ai mereu dorinţa de a iubi şi mai mult, mai ales în faţa spectacolelor care te emoţionează.

În sfârşit, aveam în mine clocotiri de poezie pe care el le împiedica să se reverse. Ce să-ţi spun? Eram aproape ca un cazan plin cu vapori şi închis ermetic.

Într-o seară (eram de patru zile într-un hotel din Fluelen), Robert, suferind de o migrenă, a urcat să se culce imediat după cină, iar eu m-am dus să mă plimb singură pe malul lacului.

Era o noapte ca-n basme. Luna rotundă se etala în mijlocul cerului, munţii înalţi, cu zăpezile lor, păreau împodobiţi cu argint, iar apa, toată numai reflexe, avea uşoare tremurări lucitoare. Aerul era blând, încărcat cu acea căldură plăcută şi pătrunzătoare care ne moleşeşte şi ne înduioşează fără motiv. Dar cât de sensibil şi vibrant e sufletul în acele momente! Cât de repede tresare şi cu câtă putere simte!

M-am aşezat pe iarbă şi am privit lacul acela mare, melancolic şi fermecător. Se petrecea un lucru straniu cu mine: îmi venea aşa o nesăţioasă nevoie de iubire, o revoltă împotriva banalei platitudini din viaţa mea. Aşadar, n-am să mă plimb niciodată la braţul unui bărbat, de-a lungul

unui mal scăldat de lumina lunii? Nu voi simţi niciodată tulburarea unor sărutări apăsate, delicioase şi înnebunitoare în vreuna dintre aceste nopţi blânde pe care Dumnezeu se pare că le-a făcut anume pentru tandreţe? Nu voi fi înlănţuită cu febrilitate de braţe puternice, în întunericul luminat al unei seri de vară?

Şi am început să plâng ca o nebună

.Am auzit zgomot în spatele meu. Un bărbat stătea în picioare şi mă privea. Când am întors capul, m-a recunoscut şi a înaintat spre mine:

—Plângeţi, doamnă?

Era un tânăr avocat care călătorea împreună cu mama lui şi cu care ne întâlnisem de mai multe ori. Mă urmărise adesea cu privirea.

Eram atât de tulburată, că n-am ştiut ce să răspund, ce să gândesc. M-am ridicat şi-am zis că nu mă simt bine.

El a început să meargă alături de mine, într-un mod firesc şi respectuos, şi mi-a vorbit despre voiajul nostru. Tot ce simţisem eu, spunea şi el; tot ce mă făcea să mă înfior, înţelegea ca mine, mai bine încă decât mine. Şi dintr-odată a început să îmi recite versuri, nişte versuri din Musset. Mă sufocam, cuprinsă de o emoţie de nede- scris. Mi se părea că până şi munţii, lacul, darul de lună, şopteau lucruri nespus de dulci...

Şi asta se întâmpla nu ştiu cum, nu ştiu de ce, într-un soi de halucinaţie...

Cât despre el... nu l-am revăzut decât a doua zi, în momentul plecării.

Mi-a dat cartea lui de vizită!...

Şi doamna Letore, prinzându-se din braţele surorii ei, scotea nişte gemete care aduceau a vaiete.

Atunci, doamna Roubere, calmă, gravă, rosti încetişor:

—Vezi tu, dragă soră, adesea nu iubim un bărbat anume, ci iubirea. Şi, în seara aceea, darul de lună a fost adevăratul tău amant.

i

Eram aşezat pe digul micuţului port Obernon, în apropiere de cătunul Salis, pentru a contempla oraşul Antibes la apusul soarelui. Nu mai văzusem niciodată ceva atât de surprinzător şi de frumos.

Orăşelul, închis între zidurile masive de apărare construite de domnul Vauban, înainta în mare până în mijlocul imensului golf Nisa. Valurile înalte din larg se spărgeau la piciorul lui, înconjurându-l cu o floare de spumă. Deasupra meterezelor, vedeai casele căţărându-se unele peste altele până la două turnuri înălţate spre cer ca două coarne ale unui coif antic. Şi aceste două turnuri se conturau pe albul lăptos al Alpilor, pe uriaşul şi îndepărtatul zid de zăpadă care bara întreg orizontul.

Între spuma albă de la piciorul zidurilor şi zăpada albă de pe ţărmul cerului, orăşelul strălucitor care se ridica pe fondul albăstrui al primilor munţi oferea razelor de soare la apus o piramidă de case cu acoperişuri roşii, ale căror faţade erau şi ele albe, dar atât de diferite totuşi, încât păreau de toate nuanţele.

Deasupra Alpilor, cerul era el însuşi de un albastru aproape alb ca şi cum ar fi fost decolorat de zăpadă. Câţiva nori de argint pluteau foarte aproape de culmile palide şi, de cealaltă parte a golfului, oraşul Nisa, culcat pe ţărmul apei, se întindea ca un fir alb între mare şi munte. Două corăbii mari cu pânze triunghiulare, împinse de o

briză puternică, păreau să plutească pe valuri. Priveam uluit.

Era unul dintre acele lucruri atât de plăcute, de rare şi de delicioase când le vezi, încât îţi intră în suflet pentru totdeauna ca amintirile unor clipe de fericire. Vezi, gândeşti, suferi, eşti emoţionat, iubeşti cu privirea. Cel care ştie să simtă cu ochiul încearcă, atunci când contemplă lucrurile şi fiinţele, aceeaşi plăcere vie, rafinată şi profundă ca bărbatul cu ureche delicată şi sensibilă căruia muzica îi răvăşeşte inima.

I-am zis însoţitorului meu, domnul Martini, un meridional get-beget:

— Iată, fără îndoială, unul dintre cele mai rare spectacole pe care mi-a fost dat să le-admir. Am văzut Muntele Saint-Michel, acest giuvaer monstruos de granit, ieşind din nisipuri la ivirea zorilor.

Am văzut, în Sahara, lacul Ra'ianechergui, lung de cincizeci de kilometri, lucind sub o lună strălucitoare precum soarele nostru şi degajând spre ea un abur alb asemănător cu o dâră de lapte.

Am văzut, în insulele Lipari, fantasticul crater de sulf al muntelui Volcanello, floare uriaşă care fumegă şi arde, floare galbenă imensă, desfăcută în plină mare şi a cărei tijă este un vulcan.

Ei, bine, n-am văzut totuşi nimic mai uluitor decât Antibes înălţându-se pe fundalul Alpilor la apusul soarelui.

Şi nu ştiu de ce mă obsedează nişte amintiri antice, îmi vin în minte versuri de Homer; am senzaţia că ăsta e un oraş din vechiul Orient, e un oraş din Odiseea, e Troia! Deşi Troia a fost departe de mare.

Domnul Martini scoase din buzunar ghidul Sarty şi citi:

—Acest oraş a fost la origine o colonie fondată de foceenii din Marsilia către anul 340 î.H. Ei i-au dat numele grec Antipolis, adică „oraş opus", oraş situat în faţa altui oraş, fiindcă, într-adevăr, se afla faţă în faţă cu Nisa, altă colonie marsilieză.

După cucerirea galilor, romanii au făcut din Antibes un oraş municipal; locuitorii lui se bucurau de privilegiile unei cetăţi romane.

Dintr-o epigramă a lui Marţial, ştim că, pe vremea lui...

Continua. Îl oprii.

—Puţin îmi pasă ce-a fost. Vă spun că am în faţa ochilor un oraş din Odiseea. Coasta Asiei şi coasta Europei se aseamănă pe cele două ţărmuri, dar celălalt mal al Mediteranei nu trezeşte deloc în mine amintirea timpurilor eroice precum acesta.

Un zgomot de paşi mă făcu să întorc capul. O femeie, o brunetă înaltă, trecea pe drumul care urmează ţărmul mării, ducând spre promontoriu.

Domnul Martini murmură, apăsând pe ultimele cuvinte:

—E doamna Parisse, o ştiţi!

Nu n-o ştiam, dar acel nume rostit, acel nume de conducător troian, îmi confirmă visul.

Zisei totuşi:

—Cine e această doamnă Parisse?

Se arătă uluit că nu-i cunosc povestea. Spusei că n-o ştiam deloc şi mă uitam la femeia care trecea fără să ne vadă, visând, mergând cu paşi solemni şi lenţi, cum mergeau fără îndoială femeile din Antichitate. Trebuie că avea în jur de treizeci şi cinci de ani şi încă mai era frumoasă, foarte frumoasă, deşi cam plinuţă. Domnul Martini îmi povesti cele ce urmează.

n

Doamna Parisse, fostă domnişoară Combelombe, se căsătorise, cu un an înainte de războiul din 1870, cu domnul Parisse, funcţionar al guvernului. Pe atunci, era o tânără frumoasă, dar, pe cât de zveltă şi de veselă fusese, pe atât de robustă şi de tristă devenise. îl acceptase cu regret pe domnul Parisse, unul dintre acei bărbaţi scunzi, burduhănoşi şi cu picioare scurte care merg cu paşi mărunţi şi repezi, înotând în pantalonii mereu prea largi.

După război, Antibes a fost ocupat de un singur batalion de linie comandat de domnul Jean de Carmelin, un tânăr ofiţer decorat în timpul campaniei şi care tocmai primise cele patru galoane.

Întrucât se plictisea îngrozitor în acea fortăreaţă, în acel bordei sufocant închis cu două şiruri de ziduri enorme, comandantul se ducea adesea să se plimbe pe promontoriu, un soi de

parc sau de pădure de pini bătută de toate brizele din larg.

Aici a întâlnit-o pe doamna Parisse care venea şi ea, în serile de vară, să respire aeruljăcoros de sub copaci. Cum s-au îndrăgostit? Cine ştie? Se întâlneau, se priveau şi, când nu se mai vedeau, se gândeau fără îndoială unul la altul. Imaginea tinerei cu ochii căprui, cu părul negru şi faţa palidă, a frumoasei şi sincerei meridionale care râdea cu toată gura, plutea fără încetare prin faţa ochilor ofiţerului care-şi continua plimbarea mestecându-şi trabucul în loc să-l fumeze. Iar imaginea comandantului strâns în tunica lui, cu pantaloni roşii şi galoane de aur, cu mustaţa blondă răsucită, trebuie că-i trecea doamnei Parisse prin faţa ochilor seara când soţul ei, prost ras şi prost îmbrăcat, scurt de picioare şi pântecos, se întorcea acasă pentru cină.

Tot întâlnindu-se, poate că îşi zâmbeau atunci când se revedeau; şi tot revăzându-se, şi-au imaginat că se cunosc. Cu siguranţă, el a salutat-o. Ea a fost surprinsă şi s-a înclinat puţin, puţin de tot, doar atât cât era nevoie ca să nu pară nepoliticoasă. Dar, după cincisprezece zile, i-a răspuns la salut de la depărtare, înainte chiar de a ajunge unul lângă altul. El i-a vorbit! Despre ce? Despre apusul de soare fără nicio îndoială. L-au admirat împreună, privindu-l mai mult în adâncul ochilor celuilalt decât la orizont. Şi în toate serile, vreme de două săptămâni, acesta a

fost pretextul banal şi constant al unei conversaţii de câteva minute.

Apoi au îndrăznit să facă împreună câţiva paşi, vorbind despre te miri ce nimicuri. Dar ochii lor îşi spuneau deja mii de lucruri mai intime, acele lucruri secrete, încântătoare care se reflectă în blândeţe, în emoţia privirii, şi care fac să-ţi bată inima, căci ele dezvăluie sufletul mai mult decât o mărturisire.

Apoi, el i-a luat probabil mâna şi a îngăimat acele cuvinte pe care femeia le ghiceşte fără a lăsa impresia că le aude.

Şi au ajuns la concluzia că se iubesc fără să-şi fi dovedit-o prin nimic senzual sau brutal.

Ea una ar fi rămas la nesfârşit în această etapă a tandreţii, dar el voia să meargă mai departe. Şi o presa în fiecare zi, cu tot mai multă înfocare, să-i satisfacă dorinţa nestăpânită.

Ea rezista, nu voia, părea hotărâtă să nu cedeze deloc.

Totuşi, într-o seară, i-a zis aşa, ca din întâmplare:

— Soţul meu tocmai a plecat la Marsilia. O să stea acolo patru zile.

Jean de Carmelin i s-a aruncat la picioare, a implorat-o să-i deschidă uşa chiar în acea seară, pe la orele unsprezece. Dar ea nici n-a vrut s-audă şi s-a întors acasă făcând-o pe supărata.

Comandantul a fost prost-dispus toată seara. A doua zi, chiar în zori, se plimba furios pe metereze, de la instrucţia toboşarilor la instrucţia

plutonului, şi aruncând pedepse ofiţerilor şi soldaţilor de parc-ar fi aruncat cu pietre într-o mulţime. Dar, întorcându-se să mănânce, a găsit sub şervet, într-un plic, aceste trei cuvinte: ,.Astă-seară, orele zece." Şi fără niciun motiv, i-a dat cinci franci băiatului care-l servea.

Ziua i s-a părut foarte lungă. A petrecut cea mai mare parte din ea ferchezuindu-se şi parfumându-se.

Când să se aşeze la masă ca să cineze, i s-a înmânat un alt plic. A găsit înăuntru o telegramă: ,.Draga mea, afaceri terminate. Mă întorc diseară, cu trenul de nouă. Parisse".

Comandantul îi trase o înjurătură atât de violentă, încât băiatul scăpă supiera pe parchet.

Ce să facă? Desigur, o voia chiar în seara aia, cu orice preţ; şi urma să o aibă. Urma să o aibă prin orice mijloace, chiar de trebuia să-i aresteze şi să-i bage la închisoare bărbatul. Deodată, i-a trecut prin cap o idee nebunească. A cerut hârtie şi a scris:

„Doamnă,

Nu se va întoarce diseară, v-ojur, iar eu voi fi la orele zece acolo unde ştiţi. N-aveţi teamă de nimic, răspund eu de tot, pe onoarea mea de ofiţer.

Jean de Carmelin."

Şi, punând să fie dusă scrisoarea, a cinat liniştit. Către orele opt, l-a chemat pe căpitanul Gribois, al doilea la comandă după el, şi i-a spus, rulând între degete depeşa mototolită a domnului Parisse:

—Căpitane, am primit o telegramă cu totul neobişnuită şi al cărei conţinut chiar mi-e imposibil să ţi-l divulg. Vei da ordin să se închidă imediat şi să se păzească porţile oraşului, astfel încât nimeni, ai auzit bine, nimeni să nu intre ori să iasă înainte de şase dimineaţa. De asemenea, vei pune să circule patrule pe străzi şi să forţeze locuitorii să se întoarcă la casele lor până la orele nouă. Oricine va fi găsit afară după această oră va fi condus la domiciliul său *manu militari.* Dacă oamenii tăi mă întâlnesc în noaptea asta, se vor îndepărta imediat de mine, prefăcându-se că nu mă recunosc. Ai înţeles?

—Da, domnule comandant.

—Te însărcinez cu executarea acestor ordine, dragul meu căpitan.

—Da, domnule comandant.

—Vrei un pahar de lichior?

—Cu plăcere, domnule comandant.

Au ciocnit, au băut lichiorul galben, şi căpitanul Gribois a plecat.

m

Trenul de la Marsilia a intrat în gară la orele nouă fix, a lăsat pe peron doi călători şi şi-a continuat cursa spre Nisa.

Unul, domnul Saribe, negustor de ulei, era înalt şi slab, celălalt, domnul Parisse, mic şi gras.

Au pornit la drum umăr la umăr, cu bagajele în mână, spre oraşul aflat la un kilometru depărtare.

Dar, ajungând la intrarea în port, santinelele şi-au îndreptat puştile, cu baioneta înainte, înspre ei, somân- du-i să se îndepărteze.

Înspăimântaţi, stupefiaţi, năuciţi de uimire, cei doi s-au îndepărtat şi au chibzuit. Apoi, după ce s-au sfătuit, s-au întors cu precauţie ca să parlamenteze, făcându-şi cunoscute numele.

Dar soldaţii trebuie că aveau ordine severe, căci i-au ameninţat c-o să tragă. Aşa că cei doi călători, îngroziţi, s-au retras în pas alergător, abandonându-şi bagajele care îi îngreunau.

Au făcut înconjurul meterezelor şi s-au prezentat la poarta dinspre drumul care duce la Cannes. Era tot închisă şi păzită şi ea de o santinelă ameninţătoare. Domnii Saribe şi Parisse, bărbaţi prudenţi, n-au insistat mai mult şi s-au întors la gară pentru a căuta un adăpost, căci nu era sigur să rămână pe lângă fortificaţii după apusul soarelui.

Amploiatul de serviciu, surprins şi somnoros, le-a dat voie să aştepte dimineaţa în salonul călătorilor. Au rămas acolo unul lângă altul, fără lumină, pe canapeaua de velur verde, prea înspăimântaţi ca să se gândească să doarmă. Noaptea a fost lungă pentru ei.

Pe la orele şase şi jumătate, au aflat că porţile erau deschise şi că puteau în sfârşit să intre în Antibes.

Au pornit iar la drum, dar nu şi-au mai găsit bagajele abandonate.

Când au intrat, încă îngrijoraţi puţin, pe poarta oraşului, comandantul Jean de Carmelin, cu ochi vicleni şi vârfurile mustăţii răsucite în sus, a venit el însuşi să-i recunoască şi să-i interogheze.

Apoi, i-a salutat politicos, scuzându-se că i-a făcut să petreacă o noapte în condiţii rele. Fusese nevoit să execute nişte ordine.

Spiritele erau încinse în Antibes. Unii vorbeau despre o surpriză pusă la cale de italieni, alţii despre o debarcare a prinţului imperial, iar alţii bănuiau că ar fi o conspiraţie orleanistă. Adevărul n-a fost ghicit decât mai târziu, când s-a aflat că batalionul comandantului a fost trimis foarte departe şi că domnul Jean de Carmelin, aspru pedepsit.

IV

Domnul Martini sfârşise de vorbit. Doamna Parisse se întorcea, îşi terminase plimbarea. Trecu demnă pe lângă mine, cu ochii la Alpii ale căror culmi erau acum rozalii sub ultimele raze ale soarelui.

Îmi venea s-o salut pe trista şi sărmana femeie care se gândea probabil tot timpul la acea noapte de dragoste, atât de îndepărtată deja, şi la bărbatul curajos care, pentru un sărut al ei, îndrăznise să pună un oraş sub stare de asediu şi să-şi compromită tot viitorul.Astăzi, o uitase fără îndoială, afară numai dacă nu povestea, la o băută, acea farsă îndrăzneaţă, comică şi tandră.

îl revăzuse oare? Îl mai iubea încă? Şi mă gândeam: „Iată o trăsătură a iubirii moderne, care este grotescă şi totuşi eroică. Acel Homer care ar cânta despre Elena asta şi despre aventura lui Menelaos al ei, ar trebui să aibă sufletul lui Paul de Kock. Şi totuşi, eroul acestei femei abandonate este neînfricat, temerar, frumos, vânjos ca Ahile şi mai viclean decât Ulise."Soţia mea

Era la sfârşitul unei cine între bărbaţi, bărbaţi însuraţi, vechi prieteni, care se mai întâlneau câteodată fără nevestele lor, ca pe vremuri, când erau flăcăi. Se mânca mult, se bea mult, se vorbea despre toate, se depănau amintiri, acele amintiri calde care fac, fără voia ta, să-ţi înflorească un zâmbet pe chip şi să-ţi tremure inima. Unul zicea:

—Îţi mai aminteşti, Georges, de excursia la Saint- Germain cu fetiţele alea două din Montmartre?

—Zău aşa! Cum să nu-mi amintesc?

Şi rememorau detalii, şi asta, şi ailaltă, mii de lucruri mărunte, care le mai făceau plăcere şi astăzi.

Ajunseră să vorbească despre căsătorie şi toţi ziseră cu un aer sincer: „Ah! Dac-ar fi s-o iau de la capăt!..." Georges Duportin adăugă:

—Este extraordinar cât de uşor cazi în capcană. Eşti foarte hotărât să nu-ţi iei niciodată nevastă. Şi apoi, într-o primăvară, pleci la ţară. E cald, vara se anunţă frumoasă, câmpul este înflorit, întâlneşti o fată la nişte prieteni, îţi cade cu tronc şi... gata! Te întorci însurat.

Pierre Letoile strigă:

—Exact! Asta-i povestea mea, doar că detaliile sunt diferite...

Amicul lui îl întrerupse:

—Tu n-ai de ce să te plângi. Ai cea mai încântătoare femeie din lume, drăguţă, amabilă, perfectă. Cu siguranţă, eşti cel mai fericit dintre noi.

Celălalt reluă:

—Nu-i vina mea.

—Cum aşa?

—E adevărat că am o nevastă perfectă, dar am luat-o în căsătorie fără voia mea.

— Haida-de!

—Da... Iată cum s-a întâmplat. Aveam treizeci şi cinci de ani şi n-aveam de gând să mă însor nici mort. Fetele tinere mi se păreau insipide, iar mie îmi plăcea să mă distrez.

În luna mai, am fost invitat la nunta vărului meu Simon d'Erabel, în Normandia. A fost o

nuntă normandă în toată puterea cuvântului. Ne-am aşezat la masă la orele cinci seara şi la unsprezece încă mai mâncam. Mă cuplaseră, pentru ocazia asta, cu domnişoara Dumoulin, fiica unui colonel în retragere, o tânără blondă şi milită- roasă, bine făcută, îndrăzneaţă şi guralivă. M-a acaparat complet toată ziua, m-a dus în parc, m-a pus să dansez vrând-nevrând, m-a plictisit de moarte.

Îmi ziceam: „Treacă-meargă pentru astăzi, dar mâine am tăiat-o. Mi-ajunge."

Pe la orele unsprezece seara, femeile s-au retras în camerele lor. Bărbaţii au rămas să fumeze în timp ce beau, sau să bea în timp ce fumau, dacă vă place mai mult.

Prin fereastra deschisă, se vedea petrecerea câmpenească. Mojici şi mojice săltau în horă, urlând o melodie de dans sălbatic pe care o acompaniau anemic doi violonişti şi un clarinetist cocoţaţi pe o masă mare de bucătărie folosită ca estradă. Cântarea zbuciumată a ţăranilor acoperea în întregime sunetul instrumentelor şi muzica aceea firavă, sfâşiată de vocile dezlănţuite, părea să cadă din cer ruptă în bucăţi, în mici fragmente de note risipite.

Din două butoaie mari, înconjurate de torţe aprinse, curgea băutură pentru mulţime. Doi bărbaţi spălau paharele sau bolurile într-un ciubăr şi le întindeau imediat sub robinetele din care curgeau firicelul roşu de vin sau firicelul auriu de cidru pur. Iar dansatorii însetaţi, bătrâ-nii liniştiţi ori fetele năduşite se înghesuiau,

întindeau braţele pentru a apuca un vas oarecare şi pentru a da pe gât cu gâlgâituri, lăsându-şi capul pe spate, licoarea pe care o preferau. Pe o masă, găseai pâine, unt, brânzeturi şi cârnaţi. Fiecare lua câte-o îmbucătură din când în când. Şi, sub câmpul de foc al stelelor, îţi făcea plăcere să vezi petrecerea aia straşnică şi sănătoasă, îţi venea şi ţie cheful să bei din butoaiele mari, pântecoase, şi să mănânci pâine ţărănească cu unt şi cu o ceapă crudă.

M-a cuprins o dorinţă nebună să iau parte la acea veselie şi mi-am abandonat tovarăşii.

Drept să vă spun, eram poate un pic afumat, darîn curând am devenit turmentat de-a binelea.

Apucasem de mână o ţărancă robustă care gâfâia din greu şi am făcut-o să salte nebuneşte până când am simţit că mi se taie răsuflarea.

Apoi, am băut o gură de vin şi am luat lajoc altă femeie trupeşă. După aceea, ca să mă răcoresc, am dat pe gât un bol plin cu cidru şi am început iar să ţopăi ca un apucat.

Eram graţios. Flăcăii, încântaţi, mă priveau cu admiraţie, încercând să mă imite. Fetele voiau toate să danseze cu mine şi săreau greoi cu eleganţa unor văcuţe.

În sfârşit, din horă-n horă, din pahar de vin în pahar de cidru, m-am pomenit, pe la două dimineaţa, că eram atât de beat, încât nu mă mai puteam ţine pe picioare.

Conştient de starea în care mă aflam, am vrut să mă duc în camera mea. Castelul dormea, tăcut şi întunecat.

N-aveam chibrituri şi toată lumea se culcase. De îndată ce am ajuns în vestibul, m-a luat cu ameţeli. Mi-a fost foarte greu să găsesc balustrada. De fapt, am dat peste ea din întâmplare, pe bâjbâite, şi m-am aşezat pe prima treaptă a scării, încercând să-mi limpezesc un pic gândurile.

Camera mea se afla la etajul al doilea, a treia uşă pe stânga. Din fericire, nu uitasem lucrul ăsta. Încurajat de această amintire, m-am ridicat, nu fără oarecare greutate, şi am început urcuşul, treaptă cu treaptă, cu mâinile încleştate pe bara de fier, ca să nu cad, şi cu ideea fixă de a nu face zgomot.

Doar de vreo trei-patru ori n-am nimerit scările cu piciorul şi am căzut în genunchi, dar, graţie forţei din braţe şi voinţei puternice, am evitat o rostogolire completă.

Până la urmă, am ajuns la etajul al doilea şi m-am aventurat pe coridor, pipăind pereţii. Am dat peste o uşă. Am început să număr: „Una", dar un vertij neaşteptat m-a desprins de zid şi m-a făcut să execut o piruetă ciudată care m-a azvârlit pe celălalt perete despărţitor. Am vrut să revin în linie dreaptă. Traversarea a fost lungă şi grea. În sfârşit, am ajuns pe partea care trebuie şi am mers din nou de-a lungul ei, cu prudenţă, până am dat de o altă uşă. Ca să fiu sigur că nu mă înşel, am numărat iar cu voce tare: „Două" şi am plecat mai departe. În cele din urmă, am găsit-o pe-a treia. Mi-am zis: „Trei sunt eu" şi am răsucit cheia în broască. Uşa s-a deschis. În po-

fida tulburării mele, m-am gândit: „Din moment ce se deschide, e camera mea." Şi am înaintat în beznă după ce am închis uşa la loc încetişor.

M-am lovit de ceva moale: şezlongul meu. M-am întins imediat pe el.

În situaţia mea, nu trebuia să mă încăpăţânez să-mi caut noptiera, sfeşnicul, chibriturile. Mi-ar fi luat cel puţin două ore. Mi-ar fi trebuit tot atâta timp ca să mă dezbrac. Şi poate că nici n-aş fi reuşit. Aşa că am renunţat.

Mi-am scos doar ghetele, m-am descheiat la jiletcă fiindcă mă sugruma, m-am desfăcut la pantaloni şi am căzut într-un somn adânc.

Am dormit mult, fără îndoială. Am fost trezit brusc de o voce puternică ce întreba, foarte aproape de mine:

—Cum, încă dormi, leneşo? Ştii că-s orele zece?

O voce de femeie a răspuns:

—Deja?! Eram atât de obosită de ieri.

Mă întrebam cu stupefacţie ce voia să însemne acel dialog.

Unde eram? Ce făcusem?

Mintea îmi plutea, învăluită încă într-o nebuloasă.

Prima voce a reluat:

—O să trag draperiile.

Am auzit nişte paşi care se apropiau de mine. M-am ridicat în capul oaselor complet înnebunit de spaimă. Atunci, am simţit o mână pe cap. Am făcut o mişcare bruscă. Vocea a întrebat tare:

—Cine e?

M-am ferit să răspund. Două mâini furioase m-au apucat. La rândul meu, am înlănţuit şi eu cu braţele pe cineva şi a început o luptă cumplită. Ne rostogoleam, răsturnând mobilele, lovind pereţii.

Vocea de femeie striga îngrozită:

—Ajutor, ajutor!

Au sărit servitori, vecini, doamne speriate. S-au deschis obloanele şi s-au tras draperiile. Mă băteam cu colonelul Dumoulin!

Dormisem lângă patul fiicei lui.

După ce ne-au despărţit, am fugit în camera mea năucit de uimire. M-am încuiat cu cheia şi m-am aşezat cu picioarele pe un scaun, căci ghetele îmi rămăseseră în odaia tinerei.

Auzeam zarvă mareîn tot castelul, uşi închise şi deschise, şuşoteli, paşi repezi.

După o jumătate de oră, cineva mi-a bătut la uşă. Am strigat:

—Cine e?

Era unchiul meu, tatăl mirelui din ajun. Am deschis.

Era palid şi furios şi m-a luat tare:

—Te-ai purtat la mine-n casă ca un mitocan, înţelegi?

Apoi a adăugat pe un ton mai blând:

—Cum de te-ai lăsat surprins la zece dimineaţa, do- bitocule? Te duci să dormi buştean în camera fetei în loc să pleci imediat... imediat după.

Am strigat:

—Dar, unchiule, te asigur că nu s-a întâmplat nimic... Eram beat şi am greşit uşa.

A ridicat din umeri:

— Haide, nu spune prostii.

Am ridicat mâna:

—Ţi-o jur pe onoarea mea.

Unchiul meu a reluat:

—Da, e-n regulă. E de datoria ta să spui asta.

M-am supărat la rându-mi şi i-am povestit toată păţania. Mă privea cu ochii măriţi de uimire, neştiind ce să creadă.

Apoi a ieşit să discute cu colonelul.

Am aflat că se formase un soi de tribunal al mamelor, în care erau judecate diferitele faze ale situaţiei.

S-a întors o orămai târziu, s-a aşezat cu un aer deju- decător şi a început:

—Orice-ar fi, nu văd pentru tine alt mod de a ieşi din încurcătură decât s-o iei de nevastă pe domnişoara Dumoulin.

Am sărit în sus îngrozit:

—Nu, asta niciodată!

A întrebat grav:

—Dar ce-ai de gând să faci?

Am răspuns cu simplitate:

—Păi... să plec atunci când îmi vor da înapoi ghetele.

Unchiul a reluat:

—Hai să lăsăm gluma la o parte, rogu-te. Colonelul e hotărât să-ţi zboare creierii când o să dea ochii cu tine. Şi poţi fi sigur că nu te

ameninţă degeaba. Când i-am vorbit de un duel, mi-a răspuns: „Nu, vă spun că o să-i zbor creierii."

Să examinăm acum chestiunea din alt punct de vedere.

Fie ai sedus-o pe copila asta şi, atunci, e cu atât mai rău pentru tine, băiete, nu te-ncurci cu fete tinere.

Fie ai greşit uşa pentru că erai beat, aşa cum zici. Atunci, e şi mai rău pentru tine. Nu te pui în situaţii atât de ridicole. Oricum, biata fată şi-a pătat reputaţia, căci nu vor fi crezute niciodată explicaţiile cu beţia. Adevărata victimă, singura victimă în acest caz, este ea. Gândeşte-te.

Şi a plecat în timp ce eu strigam în urma lui:

—Spune ce vrei. N-o s-o iau de nevastă.

Am rămas singur încă o oră.

Apoi a venit şi mătuşă-mea. Plângea. S-a folosit de toate argumentele. Nimeni nu credea că făcusem o greşeală. Nu puteau să admită că tânăra uitase să încuie uşa într-o casă plină de lume. Colonelul o pălmuise. Fata plângea încă de dimineaţă. Era un scandal teribil, de neuitat.

Şi buna mea mătuşă a adăugat:

—Cere-o în căsătorie, poate găsim o cale să te scoatem din belea când vom discuta condiţiile contractului.

Perspectiva asta mă uşura. Şi am consimţit să-mi scriu cererea. După o oră, mă întorceam la Paris.

Am fost anunţat a doua zi că cererea mea era acceptată.

În trei săptămâni, fără să fi putut găsi o şmecherie, un mod de a da înapoi, anunţurile au fost publicate, invitaţiile trimise, contractul semnat, şi m-am trezit, într-o luni dimineaţă, în mijlocul unei biserici luminate, alături de tânăra care plângea, după ce declarasem în faţa primarului că eram de acord s-o iau de soţie... până la moartea unuia din noi.

N-o mai revăzusem între timp şi o priveam pieziş, cu o oarecare uimire răuvoitoare. Totuşi, nu era urâtă, dar chiar deloc. Îmi ziceam: „Iată una care n-o să râdă în toate zilele."

Nu m-a privit nici măcar o dată până seara şi n-a scos un cuvânt.

Pe la miezul nopţii, am intrat în camera nupţială cu intenţia de a-i face cunoscute hotărârile mele, căci eram stăpân acum

.Am găsit-o aşezată într-un fotoliu, îmbrăcată ca în timpul zilei, cu ochii roşii şi faţa palidă. S-a ridicat de cum am intrat şi a venit la mine cu gravitate.

—Domnule, mi-a zis, sunt gata să fac ce-mi porunciţi. O să mă ucid dacă doriţi.

Era drăguţă foc fata colonelului în acest rol eroic. Am îmbrăţişat-o, era dreptul meu.

Şi mi-am dat seamaîn curând că nu eram în pagubă.

Iată, se fac cinci ani de când sunt însurat. Încă nu regret deloc.

Pierre Letoile tăcu. Tovarăşii lui râdeau. Unul dintre ei zise:

—Căsătoria este o loterie. Nu trebuie niciodată să alegi numerele, cele ale hazardului sunt cele mai bune.

Iar un altul adăugă în chip de concluzie:

Da, dar nu uitaţi că Dumnezeul beţivilor a ales pentru Pierre.O pasiune

Marea era strălucitoare şi calmă, abia mişcată de maree, şi pe dig tot oraşul Le Havre privea intrarea navelor în port.

Le vedeai de departe, numeroase, unele, vapoare mari cu aburi, înconjurate de fum; altele, corăbii cu pânze, trase de remorchere - aproape invizibile, înălţându-şi spre cer catargele goale, ca nişte copaci despuiaţi.

Veneau din toate părţile orizontului spre gura strâmtă a digului care înghiţea aceşti monştri.

Iar ei gemeau, ţipau, şuierau, scuipând jeturi de abur ca o răsuflare gâfâită.

Doi ofiţeri tineri se plimbau pe digul plin de lume, salutând, fiind salutaţi, oprindu-se din când în când pentru a sta de vorbă.

Dintr-odată, unul dintre ei, celmaiînalt, Paul d'Henricel, strânse braţul camaradului său jean Renoldi, apoi, cu o voce şoptită, îi zise:

— Uite-o pe doamna Poinţot. Fii atent, te asigur că-ţi face cu ochiul.

Doamna Poinţot venea la braţul soţului ei, un armator bogat. Era o femeie de vreo patruzeci de ani, încă foarte frumoasă, cam plinuţă, dar, graţie rotunjimilor ei, rămasă proaspătă ca la douăzeci de ani. Prietenii îi spuneau Zeiţa, din cauza înfăţişării semeţe, a ochilor mari, negri, a nobleţii pe care o emana întreaga ei persoană. Avea o reputaţie ireproşabilă. Niciodată nu fusese atinsă de vreo bănuială. Era dată ca exemplu de femeie onorabilă şi nevinovată, atât de demnă, încât niciun bărbat n-ar fi cutezat să se gândească la ea.

Dar iată că, de o lună încoace, Paul d'Henricel îi tot spunea amicului său Renoldi că doamna Poinţot îl privea drăgăstos. Şi insista:

—Fii sigur că nu mă înşel, văd clar, te iubeşte, te iubeşte cu pasiune, ca o femeie neprihănită care n-a iubit niciodată. Patruzeci de ani e o vârstă cumplită pentru femeile cinstite, atunci când sunt simţitoare; îşi pierd minţile şi fac nebunii. Asta-i atinsă, monşer. E ca o pasăre

rănită şi o să cadă în braţele tale ... Poftim, priveşte.

Celebra femeie venea spre ei, cu cele două fiice în vârstă de doisprezece şi cincisprezece ani mergând înaintea ei, şi se îngălbeni brusc la faţă zărindu-l pe ofiţer. Se uita la el cu ardoare, cu o privire fixă, şi nu părea să mai vadă nimic în jurul ei, nici copiii, nici soţul, nici mulţimea. Le răspunse la salut celor doi tineri fără să-şi plece privirea care îi era aprinsă de o asemenea văpaie, încât, într-un final, o bănuială pătrunse în mintea locotenentul Renoldi.

Amicul lui murmură:

—Eram sigur. De data asta, ai văzut? Ei, drace, încă-i o bucăţică bună.

Dar Jean Renoldi nu voia nicidecum o intrigă mondenă. Nu tocmai amator de iubire, el îşi dorea înainte de toate o viaţă tihnită şi se mulţumea cu legături de ocazie pe care un tânăr le găseşte mereu. Orice plus de sentimentalism, atenţiile, tandreţurile pe care le pretinde o fată bine crescută, îl plictiseau. Lanţul, fie el oricât de uşor, care leagă întotdeauna o aventură de genul ăsta, îl speria. Zicea: „După o lună, mă satur până peste cap, şi sunt nevoit să mai rabd şase luni din politeţe." Şi apoi, momentul de ruptură îl exaspera, cu scenele, aluziile, cramponările femeii abandonate.

Aşa că evită să dea ochii cu doamna Poinţot.

Dar, într-o seară, se trezi lângă ea la masă, la un dineu. Şi simţea fără încetare pe piele, în ochi, până în suflet, privirea arzătoare a vecinei

lui. Mâinile li se întâlniră şi, aproape involuntar, se strânseră. Era deja începutul unei relaţii.

O revăzu, tot fără să vrea. Se simţea iubit. Se înduioşă, cuprins de un soi de compătimire vanitoasă pentru pasiunea violentă a acelei femei. Se lăsă aşadar adorat şi nu făcu altceva decât să se poarte galant, sperând să rămână doar la un nivel platonic.

Dar, într-o zi, femeia îi dădu o întâlnire, ca să se vadă şi să discute în voie, zicea ea. Îi căzu leşinată în braţe, iar el se văzu constrâns să-i devină amant.

Povestea dură şase luni. Ea îl iubi cu o dragoste neînfrânată, sufocantă. Izolată în pasiunea ei fanatică, nu se mai gândea la nimic altceva. Se dăruise în întregime. Trupul, sufletul, reputaţia, situaţia, fericirea, îşi aruncase totul în acea vâlvătaie a inimii aşa cum ţi-ai arunca, pentru un sacrificiu, toate obiectele de preţ pe un rug.

El se săturase deja de mult şi regreta profund cuceririle lui uşoare de ofiţer chipeş. Dar era legat, ţinut prizonier. Ea îi zicea tot timpul: „Ţi-am dat totul, ce mai vrei?"

Lui îi venea să-i răspundă: „Dar nu ţi-am cerut nimic, te rog să-ţi iei înapoi tot ce mi-ai dat."

Fără a-şi face griji că era văzută, compromisă, pierdută, venea la el acasă în fiecare seară, tot mai aprinsă. 1 se arunca în braţe, îl strângea, îl copleşea cu sărutări înfocate

care îl plictiseau îngrozitor. „Ei, hai, fii rezonabilă", îi zicea el cu o voce obosită.

Ea răspundea: „Te iubesc." Şi cădea în genunchi pentru a-l contemplaîndelung, într-o atitudine de adoraţie. Ţintuit de acea privire îndărătnică, el se enerva până la urmă, voia s-o ridice: „Ei, hai, aşază-te, să vorbim."

Ea murmura: „Nu, lasă-mă", şi rămânea acolo, cu sufletul în extaz.

Renoldi îi zise prietenului său Henricel:

—Ştii, o s-o lovesc. Numai vreau, numai rezist. Trebuie să se termine. Şi asta, imediat! Apoi, adăugă: Ce mă sfătuieşti să fac?

Celălalt răspunse:

—Rupe-o.

Renoldi adăugă, ridicând din umeri:

—Ţie ţi-e uşor să vorbeşti, crezi că e simplu s-o rupi cu o femeie care te torturează cu atenţii, te chinuie cu amabilităţi, care te persecută cu tandreţea ei, a cărei singură grijă este să-ţi placă şi singura greşeală, că s-a dăruit împotriva voinţei tale.

Dar iată că, într-o dimineaţă, se află că regimentul urmează să-şi schimbe garnizoana. Renoldi începu să danseze de bucurie. Era salvat! Salvat fără scene, fără ţipete! Salvat!... Nu mai trebuia decât să aibă răbdare două luni!... Salvat!...

Seara, femeia veni la el încă şi mai exaltată decât de obicei. Aflase îngrozitoarea veste şi, fără să-şi scoată pălăria, luându-i mâinile şi

strângându-le cu nervozitate, cu ochii într-ai lui, cu vocea tunătoare şi hotărâtă, îi zise:

—O să pleci, ştiu. Mai întâi, am fost distrusă, apoi am înţeles ce am de făcut. Nu mai stau pe gânduri. Vin să-ţi aduc cea mai mare dovadă de iubire pe care o poate oferi o femeie: te urmez. Pentru tine, îmi abandonez bărbatul, copiii, familia. Mă compromit, dar sunt fericită. Îmi pare că mă dăruiesc ţie din nou. Este ultimul şi cel mai mare sacrificiu; sunt a ta pentru totdeauna!

El simţi că-l trec sudori reci pe şira spinării şi fu apucat de o mânie surdă şi nestăvilită, de o furie de om slab. Totuşi, se calmă şi, pe un ton dezinteresat, cu blândeţe în voce, îi refuză sacrificiul, încercă s-o potolească, să-i bage minţile-n cap, s-o facă să-şi dea seama de nebunia ei! Ea asculta privindu-l fix cu ochii ei negri, zâmbind dispreţuitor, fără să răspundă nimic. Când termină de vorbit, îi zise doar:

—Eşti oare un laş? Eşti dintre aceia care seduc o femeie, apoi o abandonează la primul capriciu?

El se făcu galben la faţă şi încercă iar s-o aducă cu picioarele pe pământ. Îi arătă că vor suporta, până la moarte, inevitabilele consecinţe ale unei asemenea acţiuni: viaţa lor distrusă, lumea închisă... Ea răspundea cu îndărătnicie:

—Ce contează dacă ne iubim!

Atunci, deodată, el izbucni:

—Ei bine, nu! Nu vreau. Înţelegi? Nu vreau, ţi-o interzic.

Apoi, mânat de îndelunga-i ranchiună, îşi descărcă povara inimii.

—Ei, drăcie! Nu-i de-ajuns că, de atâta timp, mă iubeşti împotriva voinţei mele, asta mi-ar mai lipsi, să te iau cu mine. Mulţumesc, dar nu!

Ea nu răspunse, dar faţa ei lividă se crispă dureros, ca şi cum toţi nervii şi muşchii i s-ar fi răsucit. Şi plecă fără să-şi ia rămas-bun.

Chiar în noaptea aceea se otrăvi. Timp de opt zile, se crezu că nu mai scapă. În oraş, oamenii cleveteau pe seama ei, o compătimeau, scuzându-i greşeala graţie violenţei pasiunii ei; căci sentimentelor extreme, devenite eroice prin furia lor, li se iartă întotdeauna ceea ce au condamnabil. O femeie care se omoară nu mai este, chipurile, adulteră. Şi, în curând, se iscă un soi de dezaprobare generală îndreptată împotriva locotenentului Renoldi care refuza să o vadă, un sentiment unanim de blamare.

Se povestea că o abandonase, că o trădase, că o bătuse. Colonelul, cuprins de milă, îi atrase atenţia ofiţerului său printr-o aluzie discretă. Paul d'Henricel se duse să-şi caute prietenul:

— Ei, fir-ar să fie, monşer! Nu laşi o femeie să moară, aşa ceva nu se face.

Celălalt, exasperat, i-o reteză scurt amicului, care rosti cuvântul „infamie". Se luară la bătaie. Spre satisfacţia generală, Renoldi fu rănit şi stătu mult timp la pat.

Ea află şi îl iubi şi mai mult, crezând că se bătuse pentru ea. Dar, neputând să iasă din casă,

nu-l revăzu decât înainte de plecarea regimentului.

Locotenentul era de trei luni la Lille când primi, într-o dimineaţă, vizita unei tinere, sora fostei lui metrese.

După o lungă suferinţă şi o disperare pe care nu putuse s-o învingă, doamna Poinçon era pe moarte. Era condamnată, fără speranţă de salvare. Aşa că voia să-l vadă un minut, doar un minut, înainte de a închide ochii pentru totdeauna.

Absenţa şi timpul potoliseră dezgustul şi mânia tânărului, care se înduioşă, plânse şi plecă la Le Havre.

Ea părea în agonie. Îi lăsară singuri şi, pe patul acestei muribunde pe care o ucisese fără să vrea, el făcu o criză îngrozitoare. Plânse în hohote, o sărută dulce şi pasional, cum nu mai făcuse niciodată. Bolborosea:

— Nu, nu, n-o să mori, o să te vindeci, ne vom iubi... ne vom iubi... mereu...

Ea murmură:

— Este adevărat? Mă iubeşti?

Şi el, în dezolarea lui,jură, îi făgădui c-o aşteaptă până se vindecă, o compătimi îndelung, frângând mâinile atât de slabe ale bietei femei a cărei inimă bătea cu palpitaţii.

A doua zi, se întorcea la garnizoană.

Şase săptămâni mai târziu, venea şi ea, îmbătrânită toată, de nerecunoscut şi mai amorezată ca niciodată.

Tulburat, el o primi înapoi. Dar, cum trăiau împreună ca nişte oameni uniţi prin lege, acelaşi colonel care se indignase din pricina abandonului, se revoltă împotriva acestei situaţii nelegitime, incompatibile cu bunul exemplu pe care trebuie să-l dea ofiţerii într-un regiment. Îşi preveni subordonatul, apoi îl pedepsi aspru; şi Renoldi îşi dădu demisia.

Cei doi se mutarăîntr-o vilă, pe ţărmul Mediteranei, marea clasică a îndrăgostiţilor.

Şi mai trecură încă trei ani. Renoldi, încovoiat sub jug, era învins, obişnuit cu tandreţea aceea perseverentă. Ea avea acum părul alb.

El se considera un om terminat, doborât. Orice speranţă, orice pas înainte în carieră, orice satisfacţie, orice bucurie îi erau acum interzise.

Dar, într-o dimineaţă, i se înmână o carte de vizită: „Joseph Poinţot, armator. Le Havre". Soţul! Soţul care nu zisese nimic, înţelegând că nu poţi lupta contra îndârjirii disperate a femeilor. Ce voia oare?

Îl aştepta în grădină, refuzând să intre în vilă. Salută politicos, nevoind să se aşeze, nici măcar pe o bancă de pe alee, şi începu să vorbească desluşit şi domol.

—Domnule, n-am venit nicidecum să vă fac reproşuri; ştiu prea bine cum s-au petrecut lucrurile. Eu am suferit... noi am suferit... un soi de... de... de fatalitate. Nu v-aş fi deranjat niciodată dacă situaţia nu s-ar fi schimbat. Am două fiice, domnule. Una dintre ele, cea mare,

iubeşte un tânăr şi este iubită. Dar familia acestui băiat se opune căsătoriei invocând situaţia... mamei fiicei mele. Nu sunt nici furios, nici ranchiunos, dar îmi ador copiii, domnule. Am venit aşadar să vă cer să-mi daţi înapoi ... soţia. Sper că astăzi va consimţi să se întoarcă la mine... la ea acasă. În ce mă priveşte, mă voi preface c-am dat uitării totul de ... de dragul fiicelor mele.

Renoldi simţi o lovitură violentă în inimă şi se trezi inundat de un delir de bucurie, ca un condamnat care primeşte vestea graţierii.

Bolborosi:

—Da... bineînţeles, domnule ... chiar eu... credeţi-mă... fără îndoială... e just, cât se poate dejust.

Îi venea să ia mâinile acelui bărbat, să-l strângă în braţe, să-l sărute pe amândoi obrajii.

Reluă:

—Dar intraţi. O să vă simţiţi mai bine în salon; mă duc s-o caut.

De data asta, domnul Poinţot nu mai rezistă şi luă
loc.

Renoldi urcă scara ţopăind, apoi, în faţa uşii metresei, se calmă şi intră cu o mină gravă:

—Eşti aşteptată jos, zise el. E o înştiinţare legată de fetele tale.

Ea se ridică în picioare:

—De fetele mele? Ce? Ce e? Doar n-au murit?

— Nu, reluă el. Dar e o situaţie încurcată pe care numai tu poţi s-o dezlegi.

Ea n-ascultă mai mult şi dădu buzna pe scări.

Atunci, el se prăbuşi, foarte tulburat, pe un scaun şi aşteptă.

Aşteptă mult, mult. Apoi, cum nişte voci iritate urcau până la el, prin plafon, se hotărî să coboare.

Doamna Poinţot era în picioare, nervoasă, gata să iasă, în timp ce soţul o ţinea de rochie, repetând:

— Dar înţelegeţi că o să le dezonoraţi pe fetele noastre, fetele dumneavoastră, copiii noştri!

Ea răspundea cu încăpăţânare:

— N-o să mă întorc la dumneata.

Renoldi înţelese totul, se apropie clătinându-se şi în- găimă:

— Ce? Refuză?

Femeia se întoarse spre el şi, cuprinsă de un soi de pudoare, nemaitutuindu-l în faţa soţului legitim, zise:

— Ştiţi ce-mi cere? Vrea să mă întorc sub acoperişul
lui!

Şi rânji cu un imens dispreţ la adresa acelui bărbat aproape îngenuncheat care o implora.

Atunci, Renoldi, cu hotârârea unui disperat care-şi joacă ultima carte, începu la rându-i să vorbească, ple- dă cauza bietelor fete, cauza soţului, cauza lui. Iar când se întrerupea, căutând vreun argument nou, domnul Poinţot,

nemaiştiind cum s-o înduplece, murmura, tu-tuind-o printr-o întoarcere instinctivă la vechea obişnuinţă:

Haide, Delphine, gândeşte-te la fiicele tale

.Ea îi învălui pe amândoi într-o privire plină de un dispreţ suveran, apoi, luând-o la fugă spre scară, le aruncă:

— Sunteţi doi mizerabili!

Rămaşi singuri, ei se priviră pentru o clipă la fel de abătuţi, la fel de dezolaţi şi unul, şi celălalt. Domnul Poinţot îşi ridică pălăria căzută la picioare, îşi scutură cu mâna genunchii albiţi de praful de pe podea, apoi, cu un gest disperat, în timp ce Renoldi îl conducea spre uşă, rosti salutând:

— Ne-am nenorocit amândoi, domnule.

Apoi se îndepărtă cu paşi greoi.întâlnirea

Cu pălăria pe cap, cu mantoul pe spate, cu un voal negru pe faţă, şi un altul, cu care avea să-l dubleze pe primul când se va urca în birja vinovată, în buzunar, doamna Haggan bătea cu capătul umbrelei în vârful botinei şi rămânea aşezată pe scaun în camera ei, neputând să se hotărască dacă să iasă pentru a se duce la acea întâlnire.

De câte ori totuşi, de doi ani încoace, nu se îmbrăcase astfel în timpul orelor de Bursă ale soţului ei, un agent de schimb foarte monden, pentru a se întâlni cu frumosul viconte de Martelet, amantul ei, în apartamentul lui de burlac.

Pendula din spatele său bătea secundele cu repeziciune. O carte pe jumătate citită stătea căscată pe micuţul birou din lemn de trandafir aflat între ferestre, şi un puternic parfum de

violete, răspândit de două buchete puse pe şemineu, în două vaze mici din porţelan de Saxa, se contopea cu un vag miros de verbină pătruns prin uşa de la toaletă care rămăsese întredeschisă.

Când orologiul bătu orele trei, se ridică în picioare. Se întoarse pentru a privi cadranul, apoi zâmbi, gândind: „Mă aşteaptă deja. O să se enerveze." După care ieşi, îşi anunţă valetul că se va întoarce în cel mult o oră - ceea ce era o minciună - , coborî scara şi se aventură în stradă, pe jos.

Eraîn ultimele zile din mai, acea perioadă delicioasă când aerul primăvăratic de la ţară se pare că poposeşte în Paris şi-l cucereşte, revărsându-se peste acoperişuri, intrând în case prin pereţi, făcând oraşul să înflorească, mângâindu-ijucăuş pietrele faţadelor, asfaltul trotuarelor şi caldarâmul şoselelor, scăldându-l, îmbătându-l cu sevă ca pe o pădure care înverzeşte.

Doamna Haggan făcu câţiva paşi la dreapta cu intenţia de a o lua, ca întotdeauna, pe strada Provence, unde avea să cheme o birjă, dar blândeţea aerului, acea emoţie a verii care ne copleşeşte în unele zile, o cuprinse atât de brusc, încât, răzgândindu-se, o luă pe strada Chaussee-d'Antin fără să ştie de ce, atrasă în mod misterios de dorinţa de a vedea copacii din scuarul Trinite. Se gândea: „Ei, şi ce?! O să mă mai aştepte zece minute în plus." Ideea asta o bucura şi mai mult şi, în timp ce mergea cu paşi mici prin mulţime,

şi-l imagina impacien- tându-se, uitându-se la ceas, deschizând fereastra, ascultând la uşă, aşezându-se pentru câteva clipe, ridicându-se şi, neîndrăznind să fumeze, căci ea i-o interzisese în zilele când aveau întâlnire, aruncând priviri disperate la cutia cu ţigări.

Mergea încet, amuzată de tot ce întâlnea, de figurile oamenilor şi de magazine, încetinind pasul din ce în ce mai mult şi atât de puţin dornică să ajungă, încât căuta prin vitrine pretexte pentru a se opri.

La capătul străzii, în faţa bisericii, verdeaţa din micuţul scuar o atrase atât de tare, încât traversă piaţa, intră în grădină, care părea o colivie plină de copii, şi făcu de două ori turul stratului îngust de gazon, printre doici împopoţonate cu panglici, radioase, împestriţate, îmbujorate. Apoi se aşeză pe o bancă şi, ridicând ochii spre cadranul rotund ca o lună de pe clopotniţă, privi cum se mişcă limba ceasului.

Chiar în acel moment se făcu trei şi jumătate şi inima îi tresări de uşurare auzind cum bat clopotele bisericii. Jumătate de oră era câştigată, plus un sfert de oră ca să ajungă în strada Miromesnil şi alte câteva minute de plimbare - se făcea o oră! O oră furată din întâlnire! O să mai rămână acolo doar patruzeci de minute şi gata, se va isprăvi şi de data asta.

Dumnezeule! Cât de tare o plictisea să meargă la el! Ca un pacient care se duce la dentist, păstra în suflet amintirea insuportabilă a tuturor întâlnirilor trecute, una pe săptămână, în

medie, de doi ani încoace, şi gândul că încă una urma să aibă loc imediat o paraliza de groază din creştet până-n tălpi. Nu că ar fi fost ceva dureros, dureros ca o vizită la dentist, dar era atât de plictisitor, atât de plictisitor, atât de complicat, atât de lung, atât de penibil, încât ar fi preferat orice altceva, orice, chiar şi o operaţie. Se ducea totuşi, foarte încet, cu paşi foarte mici, oprindu-se, aşezându-se, hoinărind peste tot, dar se ducea. Oh! bineînţeles c-ar fi vrut să-i tragă clapa, dar îl mai făcuse pe bietul viconte s-o aştepte de două ori la rând în ultima lună şi nu îndrăznea să repete figura aşa repede. De ce se întorcea acolo? Ah, de ce?! Pentru că se obişnuise şi pentru că nu găsea niciun motiv plauzibil pe care să i-l dea acestui nefericit Martelet atunci când o să vrea să ştie de ce? De ce începuse? De ce? Nu mai ştia! Îl iubise? Tot ce-i posibil! Nu foarte tare, ci un pic, dar trecuse atâta timp! Arăta bine, era rafinat, elegant, galant şi, la prima vedere, părea amantul perfect pentru o femeie de lume.

Îi făcuse curte trei luni - perioadă normală, luptă onorabilă, rezistenţă suficientă -, apoi ea încuviinţase - cu ce emoţie, cu ce crispare, cu ce teamă cumplită dar şi plăcută - acea primă întâlnire urmată de atâtea altele, în acel micuţ apartament de burlac de la mezanin, din strada Miromesnil. Inima ei? Ce simţise inimioara ei de femeie sedusă, învinsă, cucerită, când intrase pentru prima oară în acea casă de coşmar? Drept să spună, nu mai ştia! Uitase! Îţi aminteşti un

fapt, o dată, un lucru, dar nu-ţi aminteşti nicicum, după doi ani, o emoţie care s-a risipit foarte repede, fiindcă era foarte uşoară. Oh, de pildă, nu le uitase pe celelalte, acel şir de întâlniri, acel veritabil drum al crucii iubirii, cu opriri atât de obositoare, de monotone, de asemănătoare, încât simţea că i se face greaţă, gândindu-se la ce avea să urmeze imediat.

Dumnezeule! Trăsurile astea pe care trebuia să le cheme pentru a se duce acolo, nu semănau cu alte trăsuri, de care te serveşti pentru plimbările obişnuite! Fără îndoială, birjarii îşi dădeau seama. O simţea numai din felul cum o priveau, iar ochii birjarilor din Paris sunt cumpliţi! Când te gândeşti că recunosc în orice moment, în faţa tribunalului, după mai mulţi ani, criminali pe care i-au condus o singură dată, în plină noapte, de la o stradă oarecare la gară, şi că au de-a face cu aproape tot atâţia călători câte ore are ziua, fiind destul de siguri pe memoria lor încât să afirme: „Ăsta-i bărbatul pe care l-am luat din strada Martyrs şi l-am lăsat la gara Lyon la orele doisprezece şi patruzeci de minute noaptea, pe 10 iulie anul trecut!", n-ai motiv să tremuri când rişti ce riscă o femeie tânără care se duce la o întâlnire, încredinţându-şi reputaţia primului venit dintre birjari?! De doi ani încoace, folosise, pentru această călătorie în strada Miromesnil, cel puţin între o sută şi o sută douăzeci de birjari, dacă socotea câte unul pe săptămână. Erau tot

atâţia martori care puteau la o adică să depună mărturie împotriva ei, într-un moment critic.

Imediat ce urca în birjă, îşi scotea din buzunar celălalt voal, gros şi negru ca pana corbului, şi i-l punea pe ochi. Ăsta îi ascundea faţa, da, dar restul, rochia, pălăria, umbrela, nu puteau fi ele remarcate, nu fuseseră văzute deja? Oh, ce supliciu să se ducă în strada Miromesnil! Avea senzaţia că o recunosc toţi trecătorii, toţi servitorii, toată lumea. Imediat ce trăsura se oprea, sărea din ea şi trecea în fugă prin faţa portarului care stătea mereu în picioare în pragul gheretei lui. Iată unul care trebuie că ştia tot despre ea, tot - adresa, numele, profesia bărbatului ei - tot, căci portarii ăştia sunt cei mai iscoditori poliţişti! De doi ani voia să-i cumpere tăcerea, să-i dea, să-i arunce într-o zi, trecând prin faţa lui, o bancnotă de o sută de franci. Dar niciodată nu îndrăznise să facă acel gest discret de a-i azvârli la picioare bucăţica de hârtie rulată! Îi era frică! De ce? Nu ştia! Să nu fie chemată înapoi în caz că nu înţelegea? De un scandal? De o adunare pe scară? De o arestare, poate? Ca să ajungă la uşa vicontelui, nu avea de urcat decât o jumătate de etaj, dar i se părea înalt ca turnul Saint-Jacques! Abia intrată în vestibul, se simţea prinsă într-o capcană, şi cel mai mic zgomot în faţa sau în spatele ei o făcea să se sufoce. Era imposibil să se ducă înapoi, cu portarul şi strada care îi blocau retragerea; şi, dacă cineva cobora chiar în acel moment, ea nu

îndrăznea să sune la Martelet şi trecea prin faţa uşii lui ca şi cum ar fi mers în altă parte! Urca, urca, urca! Ar fi urcat şi patruzeci de etaje! Apoi, când totul părea că s-a liniştit în casa scării, dădea fuga înapoi cu spaima în suflet că nu va recunoaşte mezaninul!

El o aştepta într-un costum elegant din catifea căptuşită cu mătase, foarte cochet, dar cam caraghios, şi, de doi ani, nu schimbase nimic din felul de a o primi, dar nimic, nici măcar un gest!

Îndată ce închidea uşa, îi zicea: „Daţi-mi voie să vă sărut mâinile, draga mea, dragă prietenă!" Apoi o urma în cameră unde erau obloanele trase şi luminile aprinse, atât iarna cât şi vara, ca să fie mai şic fără îndoială, şi îngenunchia în faţa ei privind-o de jos în sus cu un aer de adoraţie. În prima zi, gestul ăsta fusese foarte drăguţ, foarte reuşit! Acum, i se părea că-l vede pe domnul Delaunay jucând pentru a o sută douăzecea oară actul al cincilea dintr-o piesă de succes. Trebuia să-şi schimbe interpretarea.

Şi după, oh, Dumnezeule! După era cel mai greu! Nu, bietul băiat nu-şi schimba interpretarea! Acel băiat atât de bun, dar banal! ...

Doamne, cât de greu era să se dezbrace fără cameristă! O dată, treacă-meargă, dar s-o facă în fiecare săptămână era oribil! Nu, sincer, un bărbat n-ar trebui să-i ceară unei femei o asemenea corvoadă! Dar, dacă era greu să se

dezbrace, să se îmbrace devenea aproape imposibil şi atât de enervant, că-i venea să urle şi să-l pălmuiască pe domnul care zicea, învârtindu-se în jurul ei cu un aer stânjenit: „Vreţi să vă ajut?" Auzi, să o ajute! Ah, da?! La ce?! Era în stare de ceva? Ajungea să-l vezi cum ţine un ac de păr între degete ca să-ţi dai seama.

Poate că în momentul ăla începuse să nu-l mai sufere. Când îl auzea zicând: „Vreţi să vă ajut?", l-ar fi omorât. Şi apoi, era oare posibil ca o femeie să nu deteste până la urmă un bărbat care, de doi ani, o obligase, de mai bine de o sută douăzeci de ori, să se îmbrace fără cameristă?

Cu siguranţă, nu erau mulţi bărbaţi aşa de neîndemânatici ca el, aşa de mototoli, aşa de anoşti. Micuţul baron de Grimbal n-ar fi întrebat cu aerul ăla de prostănac: „Vreţi să vă ajut?" El, care era atât de plin de viaţă, atât de nostim, de spiritual, ar fi ajutat-o. Ei, da! Dar el era diplomat; cutreierase lumea în lung şi-n lat, umblase peste tot, dezbrăcase şi îmbrăcase fără îndoială femei înţolite după toate modele din lume!...

Orologiul bisericii bătu iar, anunţând că trecuseră trei sferturi de ceas. Ea se ridică, privi cadranul şi începu să râdă murmurând: „Oh, trebuie să fie furios!", apoi plecă în pas mai vioi şi ieşi din scuar. Nu făcuse nici zece paşi, când se trezi nas în nas cu un domn care o salută cu o plecăciune adâncă.

—Ia te uită, dumneata, baroane? zise ea surprinsă. Tocmai se gândise la el.

—Da, doamnă.

El o întrebă de sănătate, apoi, după vreo câteva vorbe nedesluşite, reluă:

—Ştiţi că sunteţi singura - îmi permiteţi să spun dintre prietenele mele, nu-i aşa? - care n-a venit încă să-mi vadă colecţiile japoneze?

— Dar, dragul meu baron, o femeie nu poate să se ducă aşa netam-nesam la un bărbat neînsurat!

—Cum nu! Cum nu! Asta-i o greşeală când e vorba de vizitarea unei colecţii rare!

—În tot cazul, nu poate să se ducă singură.

—Şi de ce nu, mă rog? Dar am primit o mulţime de femei singure, care au venit doar pentru galeria mea! Primesc în fiecare zi. Vreţi să vi le spun pe nume? Nu, n-o voi face. Trebuie să fii discret, chiar şi când e vorba despre cineva care nu e vinovat. În principiu, nu este necuviincios să mergi, într-o anume situaţie, acasă la un bărbat serios, cunoscut. Nu e ca atunci când te duci pentru o chestiune inavuabilă!

— La urma urmei, e destul de corect ce spuneţi.

— Atunci, veniţi să-mi vedeţi colecţia.

— Când?

— Imediat.

— Imposibil, sunt grăbită.

— Ei, aş! De ojumătate de oră staţi pe bancă în scuar.

— Mă spionaţi?

— Vă priveam.

— Dar sunt grăbită de-adevăratelea.

— Sunt sigur că nu. Recunoaşteţi că nu sunteţi foarte grăbită.

Doamna Haggan începu să râdă şi mărturisi:

— Nu... nu. .. nu foarte...

O birjă trecu pe lângă ei, mai-mai să-i atingă. Baronul strigă: „Birjar!" şi trăsura se opri. Apoi, deschizând portiera:

— Urcaţi, doamnă!

— Dar, baroane, nu, e imposibil, nu pot astăzi.

— Doamnă, e imprudent ceea ce faceţi, urcaţi! Începe să se uite lumea la noi, o să se strângă grămadă în ju- ml nostru, o să creadă că vă răpesc şi o să ne aresteze pe amândoi, urcaţi, vă rog!

Doamna Harulan urcă tulburată, uluită. Baronul se aşează lângă ea, zicându-i birjarului: „Strada Provence".

Oh, Dumnezeule! strigă ea deodată, era să uit că am de trimis o telegramă foarte urgentă, vreţi să mă conduceţi mai întâi la cel dintâi birou telegrafic

?Birja se opri puţin mai departe, pe strada Châteaudun şi ea îi zise baronului:

— Puteţi să-mi luaţi un formular de cincizeci de centime? I-am promis soţului meu că-l invit pe domnul Martelet mâine la cină şi am uitat complet.

Când baronul se întoarse cu formularul albastru în mână, ea scrise cu creionul:

„Dragul meu prieten, sunt foarte bolnavă. Am o nevralgie care mă ţine la pat. Mi-e imposibil să ies. Ca să vă fac să mă iertaţi, veniţi mâine seară la cină.

Jeanne"

Umezi marginea cu lipici, închise cu grijă, scrise adresa: „Vicontelui de Martelet, strada Miromesnil nr. 240", apoi, înapoindu-i baronului formularul, zise:

Acum, vreţi să binevoiţi să-l aruncaţi în cutia cu telegrame?Doctorului Baraduc

Locuiam pe atunci, povesteşte Georges Kervelen, într-o casă mobilată din strada Saints-Pères. Când părinţii au hotărât să mă duc să studiez dreptul la Paris, au avut loc lungi discuţii menite să pună la punct toate lucrurile. Suma alocată pentru întreţinerea mea fusese mai întâi fixată la două mii cinci sute de franci, dar pe biata mama a cuprins-o o temere pe care i-a împărtăşit-o lui taică-meu: „Dacă o să-şi prăpădească banii şi n-o să-şi cumpere mâncare de ajuns, va avea probleme de sănătate. Tinerii ăştia sunt în stare de orice."

Atunci, s-a hotărât să mi se caute o pensiune, una modestă şi confortabilă, şi familia mea să plătească direct preţul pentru cazare şi masă, în fiecare lună.

Nu ieşisem niciodată din Quimper. Îmi doream tot ceea ce-şi doreşte un tânăr de vârsta mea şi eram dispus să mă bucur de toate plăcerile vieţii.

Nişte vecini cărora li s-a cerut sfatul ne-au recomandat o compatrioată, doamna Kergaran, care primea studenţi în pensiunea ei. Aşadar, tatăl meu a tratat prin scrisori cu această persoană respectabilă la care am ajuns într-o seară, cu o valiză în mână.

Doamna Kergaran avea în jur de patruzeci de ani. Era robustă, foarte robustă, vorbea cu o voce de căpitan de instrucţie şi hotăra asupra tuturor problemelor în mod clar şi categoric. Neavând decât o singură deschidere spre stradă la fiecare etaj, locuinţa ei foarte îngustă părea o scară de ferestre sau mai degrabă o felie de casă pusă, ca într-un sandviş, între altele două.

Patroana locuia la primul etaj împreună cu slujnica ei, la al doilea se făcea mâncarea şi se lua masa, iar la al treilea şi al patrulea stăteau patru studenţi bretoni. Mie mi s-au dat cele două camere de la etajul al cincilea.

O micuţă scară neagră, răsucită ca un tirbuşon, ducea la încăperile de la mansardă. În fiecare zi, doamna Kargaran urca şi cobora fără încetare acea spirală, ocupată în locuinţa ei cu sertare ca un căpitan la bordul navei lui. Intra de

zece ori la rând în fiecare apartament, supraveghea totul făcând un tămbălău extraordinar, se uita dacă paturile erau bine făcute, dacă hainele erau bine periate, dacă nu cumva curăţenia lăsa de dorit. În sfârşit, avea grijă de studenţii din pensiune ca o mamă, mai ceva ca o mamă.

În curând, am făcut cunoştinţă cu cei patru compatrioţi ai mei. Doi studiau medicina, iar ceilalţi doi făceau dreptul, dar toţi suportaujugul despotic al patroanei. Le era frică de ea, aşa cum unui hoţ de cereale îi e frică de paznicul câmpului.

Cât despre mine, am simţit imediat nevoia de independenţă, căci din fire sunt un revoltat. Întâi de toate, am declarat că vreau să mă întorc la ce oră am chef, căci doamna Kergaran fixase miezul nopţii ca limită ultimă. La această pretenţie, m-a ţintuit cu ochii ei verzi preţ de câteva secunde, apoi a declarat:

— Nu se poate. Nu vă pot îngădui s-o treziţi pe Annette toată noaptea. N-aveţi nimic de făcut în oraş după o anumită oră.

Am răspuns cu fermitate:

— Conform legii, doamnă, sunteţi obligată să-mi deschideţi la orice oră. Dacă refuzaţi, o să-i pun pe sergenţii care patrulează prin oraş să constate faptul, şi o să mă duc să mă culc la hotel pe cheltuiala dumneavoastră, aşa cum am dreptul. Veţi fi aşadar constrânsă să-mi deschideţi sau să mă daţi afară din pensiune. Uşa sau la revedere. Alegeţi.

Îi râdeam în nas punând aceste condiţii. După un prim moment de stupoare, a vrut să discutăm, dar m-am arătat inflexibil şi a cedat. Am convenit că voi avea o cheie a mea, dar condiţia obligatorie era să nu ştie nimeni.

Curajul meu i-a făcut o impresie bună şi, de atunci, m-a tratat cu o bunăvoinţă evidentă. Mă copleşea cu atenţii, cu amabilităţi, cu delicateţe şi chiar cu o oarecare tandreţe subită care nu-mi displăcea deloc. Uneori, în momentele mele de veselie, o pupam pe neaşteptate, doar pentru scatoalca zdravănă pe care mi-o trăgea imediat după aceea. Când reuşeam s-o sărut rapid pe frunte, mâna ei trecea pe deasupra mea cu viteza unui glonţ, iar eu râdeam ca un nebun şi fugeam, în timp ce ea striga: „Ah, ticălosule! O să ţi-o plătesc."

Devenisem prieteni la cataramă.

Dar iată că am cunoscut întâmplător, pe stradă, o fată care lucra într-un magazin.

Ştiţi cum sunt aventurile astea amoroase la Paris. Într-o zi, în drum spre şcoală, întâlneşti o tânără cu capul gol care se plimbă la braţul unei prietene, în pauza de lucru. Vă uitaţi unul la altul şi simţi în tine acea înfiorare pe care o provoacă privirea anumitor femei. Ăsta-i unul dintre aspectele încântătoare ale vieţii, aceste rapide simpatii fizice din care se naşte o întâlnire, această uşoară şi delicată seducţie la care eşti supus imediat ce atingi o fiinţă menită să-ţi placă şi să fie iubită de tine. Că vei fi iubit puţin sau mult, ce contează? E în firea ei să răspundă

nevoii tale secrete de dragoste. De prima dată când îi vezi chipul, gura, părul, zâmbetul, simţi cum farmecul lor te pătrunde cu o bucurie blândă şi delicioasă, te simţi cuprins de un soi de fericire şi de o tandreţe încă nedesluşită care te împinge spre acea femeie necunoscută. Parcă are în ea o chemare la care răspunzi, o atracţie care te stârneşte, ţi se pare că o cunoşti de mult timp, că ai mai văzut-o, că ştii ce gândeşte.

A doua zi, la aceeaşi oră, treci iar pe acea stradă. O revezi. Apoi revii în ziua următoare, şi din nou în ziua următoare. Vă vorbiţi în sfârşit. Şi aventura îşi urmează cursul, întocmai ca o boală.

Aşadar, după trei săptămâni, mă aflam cu Emma în perioada de dinaintea păcatului. Păcatul în sine ar fi avut loc mai devreme dacă aş fi ştiut unde să-l săvârşesc. Prietena mea stătea cu familia şi refuza cu o tărie neobişnuită să treacă pragul unui hotel. Îmi storceam creierii ca să găsesc un mijloc, un vicleşug, o ocazie. În cele din urmă, am luat o hotărâre disperată şi m-am decis s-o invit la mine, într-o seară, pe la orele unsprezece, sub pretextul unei ceşti de ceai. Doamna Kergaran se culca în toate zilele la orele zece. Puteam aşadar să intru pe tăcute cu cheia mea, fără să atrag atenţia cuiva. Coboram în acelaşi fel după o oră sau două.

Emma mi-a acceptat invitaţia după ce s-a lăsat puţin rugată.

Am avut o zi proastă. Nu eram deloc liniştit. Mă temeam de complicaţii, de o catastrofă, de vreun scandal înspăimântător. A venit seara. Am

ieşit şi m-am dus într-o braserie, unde am băut două ceşti de cafea şi pa- tru-cinci păhărele ca să prind curaj. Apoi am dat o raită pe bulevardul Saint-Michel. Am auzit bătând orele zece, zece şijumătate. Şi m-am îndreptat cu paşi lenţi spre locul întâlnirii noastre. Mă aştepta deja. M-a luat de braţ cu o expresie calină şi am plecat, încetişor, spre locuinţa mea. Pe măsură ce mă apropiam de uşă, nelinişitea mea creştea. Mă gândeam: „Numai de s-ar fi culcat doamna Kergaran."

I-am zis Emmei de vreo două-trei ori:

— Aveţi grijă, să nu cumva să faceţi zgomot pe scară.

Ea a început să râdă:

—Carevasăzică, vă e frică să nu fiţi auzit.

—Nu, dar nu vreau să-l trezesc pe vecinul meu, care e grav bolnav.

Am ajuns în strada Saints-Pères. M-am apropiat de locuinţa mea cu acea teamă pe care o ai când te duci la dentist. Toate ferestrele erau întunecate. Dormeau, fără îndoială. Am răsuflat uşurat. Am deschis uşa cu precauţii de hoţ. Am lăsat-o să intre pe însoţitoarea mea, apoi am încuiat la loc şi am urcat scara în vârful picioarelor, ţinându-mi răsuflarea şi aprinzând beţe de chibrit pentru ca fata să nu facă vreun pas greşit.

Când am trecut prin faţa camerei patroanei, mi-am simţit inima bătând nebuneşte. În sfârşit, iată-ne ajunşi la etajul al doilea, apoi la al treilea, apoi la al cincilea. Am intrat la mine. Victorie!

Totuşi, nu îndrăzneam să vorbesc decât în şoaptă şi mi-am scos ghetele ca să nu fac niciun zgomot. Ceaiul, preparat pe o spirtieră, a fost băut pe colţul comodei. Apoi am devenit stăruitor... stăruitor... şi încet-încet, ca într-un joc, i-am scos una câte una hainele prietenei mele, care ceda, îmbujorată, stânjenită, tot întârziind clipa fatală şi plăcută.

Nu mai avea, pe legea mea, decât un scurt jupon alb, când uşa s-a deschis dintr-odată şi doamna Kergaran a apărut, cu o lumânare în mână, exact în acelaşi costum ca Emma.

Făcusem un salt înapoi şi stăteam în picioare înspăimântat, uitându-mă la cele două femei care se măsurau din priviri. Ce avea să se întâmple?

Patroana a rostit pe un ton dispreţuitor pe care nu i-l ştiam:

—Nu vreau fufe în casa mea, domnule Kervelen.

Am bolborosit:

—Dar, doamnă Kergaran, domnişoara nu este decât o prietenă. A venit să bea o ceaşcă de ceai.

Femeia durdulie a ripostat:

—Nu te dezbraci în cămaşă ca să bei o ceaşcă de ceai. O să-i cereţi acestei persoane să plece imediat.

Consternată, Emma a început să plângă, ascunzân- du-şi faţa în jupă. Eu îmi pierdusem capul, nemaiştiind nici ce să fac, nici ce să spun. Patroana a adăugat cu o autoritate irezistibilă:

—Ajutaţi-o pe domnişoara să se îmbrace şi conduceţi-o afară imediat.

Cu siguranţă, n-aveam ce altceva să fac, aşa că am luat rochia căzută grămadă pe parchet, ca un balon spart, i-am trecut-o fetei peste cap şi m-am străduit, cu mare caznă, s-o prind cu agrafe, s-o aranjez. Ea mă ajuta, continuând să plângă, înnebunită, grăbită, făcând tot felul de greşeli, nemaiştiind pe unde sunt cordoanele sau butonierele. Iar doamna Kergaran, impasibilă, în picioare, cu lumânarea în mână, ne lumina cu o figură severă de justiţiar.

Emma făcea mişcări grăbite, se acoperea îngrozită, înnoda, prindea în ace, strângea şnururile, lega cu furie, chinuită de o imperioasă nevoie de a fugi. Şi, fără a se mai încheia la botine, trecu val-vârtej prin faţa patroanei şi se năpusti pe scară. Mă luasem după ea în papuci, eu însumi pe jumătate dezbrăcat, repetând:

—Domnişoară, ascultaţi, domnişoară.

Simţeam că trebuie să-i spun ceva, dar habar n-aveam ce. Am ajuns-o din urmă chiar la uşa care dădea în stradă şi am vrut s-o apuc de braţ, dar ea m-a respins cu brutalitate, bolborosind cu o voce şoptită şi nervoasă:

—Lăsaţi-mă... lăsaţi-mă... nu mă atingeţi.

M-am întors. Doamna Kergaran rămăsese în capul scărilor de la primul etaj şi am urcat cu paşi lenţi, aştep- tându-mă la orice şi pregătit de orice.

Camera patroanei avea uşa deschisă şi ea m-a poftit înăuntru, rostind pe un ton sever:

—Trebuie să vă vorbesc, domnule Kervelen.

Am trecut prin faţa ei cu capul plecat. Ea şi-a pus lumânarea pe şemineu, apoi, încrucişându-şi braţele peste pieptul generos, abia acoperit de o cămaşă subţire, albă, a zis:

—Deci aşa, domnule Kervelen, luaţi casa mea drept bordel!

Nu eram mândru de ce se întâmplase. Am bălmăjit:

—Nicidecum, doamnă Kergaran. Nu trebuie să vă supăraţi, haideţi, ştiţi foarte bine cum sunt tinerii.

A răspuns:

—Ştiu că nu vreau paraşute aici, înţelegeţi? Ştiu că voi face să mi se respecte acoperişul şi reputaţia casei mele, înţelegeţi? Ştiu...

A vorbit cel puţin douăzeci de minute, înşirându-mi motive de indignare, bătându-mă la cap cu onorabilitatea *casei* ei, copleşindu-mă cu reproşuri usturătoare.

Eu (bărbatul este un animal ciudat), în loc s-o ascult, o priveam. Nu mai auzeam niciun cuvânt, dar ni- ciun cuvânt. Avea nişte sâni superbi, zdrahoanca, tari, albi şi mari, poate puţin prea mari, dar atât de ispititori, încât te treceau fiorii. Chiar n-aş fi bănuit niciodată că există asemenea lucruri sub rochia de lână a patroanei. În neglijeu, părea cu zece ani mai tânără. Şi iată că

mă simţeam foarte ciudat, foarte... Cum să spun?... Foarte tulburat. Regăseam brusc în faţa ei situaţia... întreruptă cu un sfert de oră mai înainte în camera mea.

Şi, în spatele ei, în alcov, priveam patul. Era desfăcut, mototolit, atrăgându-ţi atenţia prin gaura lăsată în aşternut de greutatea corpului care se culcase acolo. Şi mă gândeam că trebuie să fie foarte bine şi foarte caldîn el, mai cald decât în alt pat. De ce mai cald? Habar n-am, fără îndoială din cauza trupului cu forme pline care se odihnise acolo.

Ce poate fi mai tulburător şi mai ispititor decât un pat desfăcut? Chestia asta mă ameţea, de la depărtare, îmi făcea pielea de găină.

Continua să vorbească, dar încetişor acum, îmi vorbea ca o prietenă aspră şi binevoitoare care nu mai vrea decât să ierte.

Ei haideţi... haideţi... doamnă Kergaran... haideţi..., bâiguiam eu

.Şi cum tăcuse ca să-mi audă răspunsul, am luat-o în braţe şi am început s-o sărut, dar s-o sărut cu nesaţ, ca un bărbat care aşteaptă asta de mult timp.

Ea se zbătea, întorcea capul, fără a se supăra prea tare, repetând automat după cum îi era obiceiul:

—Oh! Ticălosule... ticălosule... ti...

N-a mai apucat să termine cuvântul, o ridicasem dintr-o sforţare şi o duceam în braţe, strângând-o la piept. Trebuie să recunoaşteţi că suntem tare viguroşi în unele momente!

Am dat de marginea patului şi m-am prăvălit în el fără să-i dau drumul...

Era într-adevăr foarte bine şi cald în patul ei.

O oră mai târziu, s-a stins lumânarea, şi patroana s-a ridicat să aprindă alta. Şi, când s-a întors să se strecoare lângă mine, băgându-şi sub cearşaf coapsa rotundă şi puternică, a rostit cu o voce calină, satisfăcută, recunoscătoare poate:

Oh!...Ticălosule!...
Ticălosule!...Ferreira

Am cunoscut-o pe doamna de Jadelle la Paris, as- tă-iarnă. Mi-a plăcut enorm, pe loc. De altfel, o cunoaşteţi la fel de bine ca mine... , adică nu... pardon... aproape la fel de bine ca mine... Ştiţi cât este de ciudată şi de poetică în acelaşi timp. Liberă în purtări şi simţitoare, voluntară, emancipată, dârză, întreprinzătoare, îndrăzneaţă, tandră şi pudică.

Era văduvă, iar eu ador văduvele, din lene. Căutam pe atunci să mă însor, aşa că i-am făcut

curte. Cu cât o cunoşteam mai bine, cu atât îmi plăcea mai mult; şi am socotit că venise momentul să mă încumet s-o cer în căsătorie. Eram deja îndrăgostit de ea şi aveam să devin şi mai îndrăgostit. Când te însori, nu trebuie să-ţi iubeşti prea mult nevasta, fiindcă atunci faci prostii: te tulburi, ajungi să fii nătâng şi brutal în acelaşi timp. Trebuie să te controlezi. Dacă-ţi pierzi capul din prima seară, rişti să ţi se pună coarne un an mai târziu.

Aşadar, într-o zi, m-am prezentat la ea cu nişte mănuşi albe şi i-am zis:

— Doamnă, am fericirea să vă iubesc şi vin să vă întreb dacă, străduindu-mă din răsputeri, pot avea vreo speranţă să vă plac şi să vă dau numele meu.

Ea mi-a răspuns cu calm:

— Depinde cum vă descurcaţi, domnule! Nu ştiu absolut deloc dacă o să-mi plăceţi mai devreme sau mai târziu; dar nu cer altceva decât să mă conving de asta. Ca bărbat, găsesc că nu arătaţi rău. Rămâne de văzut ce fel de inimă aveţi, ce caracter şi ce obişnuinţe. Majoritatea căsătoriilor devin furtunoase sau criminale fiindcă cei doi nu se cunosc destul atunci când se iau. Ajunge un fleac, o manie înrădăcinată, o opinie încăpăţânată asupra unui punct oarecare al moralei, religiei sau al cine ştie ce, un gest care displace, un tic, un defect cât de mic sau chiar o calitate dezagreabilă pentru a face din cei mai tandri şi mai pasionaţi logodnici doi duşmani

de neîmpăcat, înverşunaţi şi înlănţuiţi unul de altul până la moarte.

N-o să mă mărit, domnule, fără să-l cunosc în amănunt, până în străfundurile sufletului, pe bărbatul cu care îmi voi împărţi existenţa. Vreau să-l studiez pe îndelete, de aproape, timp de câteva luni.

Iată ce vă propun, aşadar. Veţi veni să petreceţi vara la mine, pe proprietatea mea de la Lauville, şi vom vedea acolo, în linişte, dacă suntem făcuţi unul pentru altul...

Văd că râdeţi! Vă gândiţi la prostii. Oh, domnule, dacă n-aş fi fost sigură de mine, nu v-aş fi făcut această propunere. Am pentru iubire, aşa cum o înţelegeţi voi, bărbaţii, un asemenea dispreţ şi un asemenea dezgust, încât mi-e imposibil să cad în păcat. Acceptaţi?

I-am sărutat mâna.

—Când plecăm, doamnă?

—Pe 10 mai. Ne-am înţeles?

— Ne-am înţeles.

O lună mai târziu, mă mutam la ea. Era într-adevăr o femeie ciudată. Mă studia de dimineaţa până seara. Întrucât adora caii, petreceam în fiecare zi ore în şir plimbându-ne prin păduri, vorbind despre toate, căci căuta să-mi ghicească cele mai intime gânduri tot aşa cum se străduia să-mi observe cele mai mici mişcări.

Cât despre mine, eram îndrăgostit nebuneşte de ea şi nu-mi făceam deloc griji cu privire la potrivirea caracterelor noastre. Mi-am dat seama în curând că până şi somnul îmi era

supravegheat. Cineva se culca într-o cameră mică situată lângă a mea, unde nu intra decât foarte târziu şi cu infinite precauţii. Această spionare permanentă a ajuns să mă agaseze. Am vrut să grăbesc deznodământul şi, într-o seară, am devenit întreprinzător. M-a primit într-un asemenea mod, încât m-am abţinut de la orice altă tentativă. Dar m-a cuprins o dorinţă nestăpânită de a i-o plăti, într-un fel sau altul, pentru regimul poliţienesc la care eram supus, şi mi-a venit o idee.

O cunoaşteţi pe Cesarine, camerista ei, o fată drăguţă din Granville, unde toate femeile sunt frumoase, dar care e la fel de blondă pe cât e stăpână-sa de brunetă.

Aşadar, într-o după-amiază, am atras-o pe slujnică în camera mea, i-am pus o sută de franci în mână şi i-am zis:

—Draga mea, nu vreau să-ţi cer nimic rău, dar doresc să-i fac stăpânei tale ceea ce-mi face ea mie.

Micuţa servitoare zâmbea cu un aer perfid. Am continuat:

—Sunt supravegheat zi şi noapte, o ştiu. Sunt privit când mănânc, când beau, când mă îmbrac, când mă bărbieresc şi când îmi pun şosetele, o ştiu.

Fata a articulat:

—Coniţa, domnule..., apoi a tăcut.

Am continuat:

—Tu te culci în camera de alături ca să tragi cu urechea dacă sforăi sau dacă vorbesc în somn, nu tăgădui!...

Ea a început să râdă de-a binelea şi a zis:

—Coniţa, domnule..., apoi a tăcut iar.

M-am ambalat:

— Ei bine, înţelegi, fata mea, că nu e drept să se ştie totul despre mine, iar eu să nu ştiu nimic despre persoana care o să-mi fie soţie. O iubesc din tot sufletul. Are chipul, inima şi mintea la care visam, sunt cel mai fericit bărbat în această privinţă; totuşi, mai sunt nişte lucruri pe care aş vrea să le ştiu...

Cesarine s-a hotărât să bage în buzunar bancnota de la mine. Am înţeles că târgul era încheiat.

— Ascultă, fata mea, noi bărbaţii, ţinem mult la unele... la unele... detalii... fizice care nu împiedică o femeie să fie încântătoare, dar care îi pot schimba valoarea în ochii noştri. Nu-ţi cer s-o vorbeşti de rău pe stăpâna ta, nici măcar să-mi dezvălui defectele ei, dacă are aşa ceva. Răspunde-mi doar cu francheţe la patru-cinci întrebări pe care o să ţi le pun. O cunoşti pe doamna de Jadelle ca pe tine însăţi, fiindcă o îmbraci şi o dezbraci în fiecare zi. Ei bine, haide, spune-mi, de pildă, este la fel de plinuţă pe cât pare?

Micuţa servitoare n-a răspuns. Am insistat:

— Haide, copila mea, doar ştii că unele femei îşi pun vată, ştii tu, vată pe ici, pe colo... în

fine, vată în locul ăla unde îşi hrănesc bebeluşii, şi acolo unde se aşază. Spune-mi, ea îşi pune vată?

Cesarine plecase ochii. A rostit cu timiditate:

—Mai întrebaţi-mă, domnule, voi răspunde la toate odată.

— Ei bine, fata mea, există şi femei care au genunchii atât de apropiaţi, încât şi-i freacă unul de altul la fiecare pas pe care-l fac. Altele îi au depărtaţi, ceea ce face ca picioarele lor să semene cu arcadele unui pod.
Vezi peisajul prin mijloc. Sunt foarte drăguţe în ambele moduri. Spune-mi, cum sunt picioarele stăpânei tale?

Micuţa servitoare n-a răspuns. Am continuat:

—Sunt unele care au pieptul atât de frumos, încât formează un pliu gros deasupra. Altele au braţe groase şi o talie subţire. Unele sunt foarte robuste în faţă şi deloc în spate, iar altele, foarte robuste în spate şi deloc în faţă. Toate sunt foarte drăguţe, foarte drăguţe, dar eu aş vrea să ştiu cum e clădită stăpâna ta. Spune-mi sincer şi-o să-ţi dau şi mai mulţi bani...

Cesarine m-a privit drept în ochi şi a răspuns râzând din toată inima:

—Domnule, în afară de faptul că e brunetă, coniţa este făcută exact ca mine.

Apoi a fugit.

Îşi bătuse joc de mine.

De data asta, m-am simţit ridicol şi m-am hotărât să mă răzbun măcar pe servitoarea aia obraznică.

O oră mai târziu, am intrat cu grijă în odaia de unde mă asculta când dormeam şi am tras zăvorul de la uşa ce dădea în camera mea.

Pe la miezul nopţii, a venit la postul ei de observaţie. Am intrat peste ea imediat. Văzându-mă, a vrut să ţipe, dar i-am pus mâna pe gură şi m-am convins, fără prea mari eforturi, că, dacă nu minţise, doamna de Jadelle era foarte bine făcută.

Ba chiar am prins gust de această constatare, care, de altfel, împinsă puţin mai departe, nu mai părea să-i displacă lui Cesarine.

Era, pe legea mea, un încântător eşantion al rasei din Normandia de Jos, vânjoasă şi delicată în acelaşi timp. Îi lipseau poate unele rafinamente de îngrijire, cărora Henric al IV-lea nu le-ar fi dat importanţă. I-am dezvăluit rapid acest lucru şi, cum ador parfumurile, i-am făcut cadou, chiar în acea seară, un flacon de lavandă ambrată.

Am ajuns în curând chiar mai legaţi decât mi-aş fi închipuit, aproape prieteni. A devenit o metresă încântătoare, spirituală din fire şi perfidă din capriciu. La Paris, ar fi fost o curtezană apreciată.

Plăcerile pe care mi le oferea îmi permiteau să aştept netulburat sfârşitul probei la care mă supunea doamna de Jadelle. Am ajuns să am un caracter fără seamăn, flexibil, docil, amabil.

Cât despre logodnica mea, mă găsea fărăîndoială delicios şi am înţeles, după unele semne, că aveam să fiu agreat în curând. Eram desigur cel mai fericit bărbat din lume şi aşteptam liniştit sărutul legal al unei femei pe care o iubeam în braţele unei fete tinere şi frumoase pentru care simţeam tandreţe.

Aici, doamnă, trebuie vă tulbur un pic; ajung la momentul delicat.

Într-o seară, cum ne întorceam noi de la plimbarea călare, doamna de Jadelle s-a plâns că rândaşii care se ocupă de cai nu respectă deloc unele precauţii faţă de animal pretinse de ea:

— Ar face bine să bage de seamă, da, să bage de seamă, fiindcă am eu un mijloc să-i prind asupra faptului.

Am petrecut o noapte calmă, în patul meu. M-am trezit devreme, plin de ardoare şi bine-dispus. Şi m-am îmbrăcat.

Căpătasem obişnuinţa să mă duc în fiecare dimineaţă să fumez o ţigară pe un turnuleţ al castelului, la care se ajungea urcând o scară în spirală, luminată de o fereastră mare, situată la primul etaj.

Înaintam fără zgomot, încălţat cu papucii mei din marochin cu tălpi de fetru, şi urcasem deja primele trepte, când am văzut-o pe C^sarine aplecată peste fereastră, privind afară.

N-am văzut-o pe C^sarine în întregime, ci doar o jumătate de C^sarine, a doua jumătate din ea; ce-mi mai plăceajumătatea asta! La doamna de Jadelle, aş fi preferat-o poate pe cea

de sus. Era fermecătoare, aşa rotunjoară, acoperită doar cu un mic jupon alb, jumătatea asta care mi se oferea privirii.

M-am apropiat atât deîncet, încât fata n-a auzit nimic. M-am pusîn genunchi, am apucat cu mii de precauţii cele două margini ale juponului subţire şi le-am ridicat brusc. Am recunoscut imediat, plină, proaspătă, durdulie şi dulce, faţa secretă a metresei mele şi i-am dat, iertaţi-mă, doamnă, i-am dat un sărut tandru, un sărut de amant care poate îndrăzni orice.

Am fost surprins. Mirosea a verbină! Dar n-am prea avut timp să mă gândesc la asta. Am primit o lovitură zdravănă sau mai degrabă un ghiont în figură, care era cât pe ce să-mi spargă nasul. Am auzit un ţipăt care mi-a zbârlit părul. Persoana se întorsese cu faţa - era doamna deJadelle!

A agitat mâinile în aer ca o femeie care leşină; a gâfâit câteva secunde, a făcut gestul de a mă lovi cu cravaşa, apoi a fugit.

Zece minute mai târziu, uluită, C^sarine îmi aducea o scrisoare. Am citit: „Doamna deJadelle speră că domnul de Brives o va scuti imediat de prezenţa lui."

Am plecat

.Ei bine, nici acum nu sunt pe deplin consolat. Am încercat toate mijloacele şi toate explicaţiile ca s-o fac să mă ierte pentru această confuzie. Toate demersurile mele au eşuat.

Din clipa aceea, vedeţi dumneavoastră, am în... în inimă un

gust de verbină care îmi dă o dorinţă nemăsurată de a mai simţi din nou acel parfum

.Allouma

i

Unul dintre prietenii mei îmi spusese: „Dacă treci din întâmplare prin apropiere de Bordj-Ebbaba, în timpul voiajului tău în Algeria, du-te să-l vezi pe fostul meu camarad Auballe, care este colon acolo."

Uitasem de Auballe şi de Ebbaba şi nu mă gândeam deloc la acel colon, când am ajuns la el din pură întâmplare.

De o lună, hoinăream pejos prin regiunea aceea magnifică ce se întinde de la Alger la Cherchell, Orleansville şi Tiaret. Este, în acelaşi timp, împădurită şi dezgolită vastă şi intimă. Între doi munţi, întâlneşti păduri dese de pin, în văi înguste, prin care iarna curg torente. Copaci înalţi căzuţi peste râpă servesc drept pod arabilor şi lianelor care se înfăşoară pe trunchiurile moarte şi le împodobesc cu o viaţă nouă. În cutele necunoscute ale muntelui se ascund scobituri de o frumuseţe teribilă şi maluri de pârâiaşe, plate şi pline de leandri, de o neînchipuită eleganţă.

Dar cea mai de preţ amintire din această excursie mi-au lăsat-o în suflet marşurile de după-amiază, pe drumurile cu păduri mai rare de

pe culmile ondulate de unde cuprinzi cu privirea o imensă ţară vălurită şi roşiatică, de la marea albăstrie până la lanţul muntos
Ouarsenis, care poartă pe crestele lui pădurea de cedri de la Teniet-el-Haad.

Într-o zi, m-am rătăcit. Tocmai urcasem un pisc de unde văzusem, pe deasupra unui şir de coline, marea câmpie Mitidja, apoi în spate, pe creasta unui alt lanţ muntos, într-o depărtare aproape invizibilă, ciudatul monument numit Mormântul Creştinei - sepultură a unei familii de regi ai Mauritaniei, din câte se spune. Coboram, mergând spre sud, descoperind în faţa mea până la culmile înălţate pe cerul senin, în pragul deşertului, un ţinut deformat, accidentat şi sălbatic, sălbatic ca şi cum toate acele coline ar fi fost acoperite cu piei de leu cusute una de cea-laltă. Uneori, în mijlocul lor, se ivea câte o ridicătură mai înaltă, ascuţită şi galbenă, asemănătoare cocoaşei unei cămile.

Mergeam cu paşi repezi, şi mă simţeam foarte uşor, cum eşti când urmezi cărările întortocheate ale pantelor de munte. Nimic nu te apasă în aceste curse grăbite prin aerul tare al înălţimilor, nici corpul, nici sufletul, nici gândurile, nici chiar grijile. În acea zi, nu mai aveam în mine nimic din ceea ce ne striveşte şi ne chinuie viaţa, nu aveam nimic altceva decât bucuria acelei coborâri. În depărtare, zăream tabere arabe, corturi cafenii, ascuţite, agăţate de sol ca nişte scoici de mare pe stânci, sau bordeie şi colibe de crengi din care ieşea un fum cenuşiu.

Nişte forme albe, bărbaţi sau femei, umblau agale în jurul lor, iar clopoţeii turmelor răsunau vag în aerul serii.

Arbuştii din calea mea se aplecau, ciudat de încărcaţi cu fructe purpurii care se împrăştiau pe drum. Păreau nişte arbori martiri din care curgea o sudoare sângerie, la capătul fiecărei rămurele atârnând o bobiţă roşie ca o picătură de sânge.

Pământul din jurul lor era acoperit de această ploaie a supliciului şi, când piciorul strivea fructele, lăsa pe sol urmele crimei. Uneori, dintr-un salt, în fugă, le culegeam ca să le mănânc pe cele mai coapte.

Toate vâlcelele se umpleau acum de vapori gălbui care se ridicau încet ca aburul din flancurile unui bivol şi, pe lanţul de munţi care bara orizontul, la frontiera cu Sahara, strălucea un cer care te ducea cu gândul la un misaP. Dâre lungi de aur alternau cu dâre de sânge - iar sânge, sânge şi aur, la asta se reduce toată istoria umană! - şi, uneori, între ele, se căsca o spărtură subţire pe un albastru-verzui, extrem de îndepărtat, ca un vis.

Oh! Cât de departe eram, cât de departe eram de toate lucrurile şi de toţi oamenii pe care-i întâlneşti pe bulevarde, departe de mine însumi, devenit un soi de pribeag, fără conştiinţă şi fără gânduri, un ochi care trece, căruia-i place să vadă, departe chiar de drumul meu la care nu

mă mai gândeam, căci, la apropierea întunericului, mi-am dat seama că mă pierdusem.

Întunericul cădea pe pământ ca o aversă de tenebre şi nu mai desluşeam nimic în faţa mea, doar munte cât vedeai cu ochii. Am zărit nişte corturi într-o vâlcea şi am coborât, încercând să-l fac să înţeleagă, pe primul arab întâlnit, direcţia pe care o căutam.

A ghicit oare ce voiam? Habar n-am; dar mi-a răspuns printr-o turuială din care n-am înţeles nimic. În disperare de cauză, mă hotărâsem să-mi petrec noaptea înfăşurat într-un covor, în apropierea taberei, când mi

[1] Carte religioasă conţinând textul liturghiei catolice (mesa) şi care, de obicei, avea tranşa (suprafaţa formată de marginile tăiate ale foilor) vopsite în auriu.

s-a părut că aud, printre cuvintele bizare care-i ieşeau din gură, numele Bordj-Ebbaba.

Am repetat:

—Bordj-Ebbaba.

—Da, da.

I-am arătat doi franci, o avere. A luat-o din loc şi l-am urmat. Oh! Am mers mult prin noaptea adâncă, în urma acelei fantome palide care alerga cu picioarele goale în faţa mea, pe cărările pline de pietre în care eu mă împiedicam fără încetare.

Deodată, a strălucit o lumină. Ajunsesem în faţa unei case albe, un soi de fortăreaţă cu ziduri drepte şi fără ferestre exterioare. Am bătut la poartă, câinii au început să latre înăuntru. O voce m-a întrebat în franceză:

—Cine-i acolo?

Am răspuns:

— Aici locuieşte domnul Auballe?

—Da.

Mi s-a deschis. Eram chiar în faţa domnului Auballe, un tânăr înalt şi blond, în papuci, cu pipa în gură, cu aerul unui zdrahon cumsecade.

M-am prezentat, iar el a întins mâinile spre mine zicând:

—Simţiţi-vă ca acasă, domnule.

Un sfert de oră mai târziu, înfulecam cina în faţa gazdei mele care continua să fumeze.

Îi cunoşteam povestea. După ce prăpădise o groază de bani pe femei, îşi investise restul în terenuri algeriene şi plantase viţă-de-vie.

Viile mergeau bine; era fericit şi aveaîn sfârşit aerul calm al unui om satisfăcut. Nu puteam să înţeleg cum de reuşise chefliul ăsta parizian să se deprindă cu acea viaţă monotonă, în singurătate, aşa că l-am întrebat.

—De cât timp sunteţi aici?

—De nouă ani.

—Şi nu v-apucă o tristeţe cumplită câteodată?

—Nu, te obişnuieşti cu ţara asta şi apoi ajungi s-o iubeşti. Nici n-aţi crede cum îi prinde pe oameni prin- tr-o grămadă de mici instincte animalice de care habar n-avem că există în noi. Ne ataşăm de ea mai întâi prin organele noastre cărora le dă satisfacţii secrete la care nici nu ne gândim. Aerul şi climatul ne încântă pielea în

ciuda voinţei noastre, iar lumina veselă de care e inundată ne ţine mintea limpede şi mulţumită, fără multă osteneală. Intră în noi în valuri, prin ochi, şi ai zice într-adevăr că spală toate ungherele întunecate ale sufletului.

—Dar femeile?

—Ah!... Asta ne lipseşte puţin!

—Numai puţin?

—Dumnezeule, da... puţin. Căci găseşti oricând, chiar în triburi, indigene amabile care visează să-şi petreacă nopţile cu un european.

S-a întors spre arabul care ne servea, un tânăr brunet ai cărui ochi negri străluceau sub turban, şi i-a zis:

—Du-te, Mohammed, o să te chem eu când o să am nevoie de tine.

Apoi, către mine:

—Înţelege franceza şi o să-ţi povestesc o întâmplare în care joacă un rol important.

După ce a plecat bărbatul, a început:

—Eram aici de aproape patru ani, încă puţin, instalat, în toate privinţele, în această ţară a cărei limbă începeam s-o bolborosesc, şi obligat să fac, din când în când, câte-o călătorie la Alger, ca să n-o rup de tot cu pasiunile care-mi fuseseră fatale în altă parte.

Cumpărasem ferma, acest *bord/,* un fost post fortificat, la câteva sute de metri de o tabără indigenă ai cărei bărbaţi îi angajez să muncească la culturile mele. Din tribul ăsta, fracţiune a Oulad-Taadja, am ales când am sosit, pentru

serviciul meu personal, un tânăr, cel pe care l-aţi văzut, Mohammed ben Lam'har, care mi-a devenit curând extrem de devotat. Întrucât nu voia să se culce într-o casă, nefiind deloc obişnuit cu aşa ceva, şi-a ridicat cortul la câţiva paşi de uşă, ca să-l pot striga de la fereastră.

Vă închipuiţi cum era viaţa mea? În fiecare zi, supravegheam terenurile defrişate şi plantaţiile, vânam puţin, apoi mă duceam să cinez cu ofiţerii posturilor vecine sau veneau ei să cineze acasă la mine.

Cât despre ... plăceri - v-am zis. Algerul mi le oferea pe cele mai rafinate şi, din când în când, câte un arab amabil şi compătimitor mă oprea în mijlocul unei plimbări pentru a-mi propune să aducă la mine, noaptea, o femeie din trib. Câteodată acceptam, dar, de cele mai multe ori, refuzam de teama problemelor pe care acest lucru putea să mi le creeze.

Într-o seară, laînceputul verii, întorcându-mă dintr-o inspecţie a câmpurilor şi având nevoie de Mohammed, am intrat în cortul lui fără să-l strig. Mi se întâmpla tot timpul.

Pe unul dintre acele covoare mari, roşii, din lână cu fir lung de la Djebel-Amour, groase şi moi ca nişte

[1] Fort de mici dimensiuni (arabă în original).

saltele, o femeie, o fată, aproape goală, dormea cu braţele încrucişate peste ochi. Trupul ei alb, de un alb strălucitor sub jetul de lumină care intra prin pânza ridicată, mi-a apărut ca unul

dintre cele mai desăvârşite exemplare ale rasei umane pe care le văzusem. Pe aici, femeile sunt frumoase, înalte, cu trăsături şi linii foarte armonioase.

Puţinjenat, am lăsat marginea cortului să cadă la loc şi am intrat în casă.

Iubesc femeile! Această viziune m-a străfulgerat, rea- prinzându-mi în vene vechea ardoare redutabilă datorită căreia mă aflu aici. Era cald, era în iulie şi am petrecut aproape toată noaptea la fereastră, cu ochii la pata întunecată pe care o făcea pe pământ cortul lui Mohammed.

Când a intrat în camera mea, a doua zi, l-am privit drept în ochi şi el şi-a plecat capul ca un om stânjenit, vinovat. Bănuia oare ce ştiam?

L-am întrebat brusc:

—Carevasăzică, te-ai însurat, Mohammed?

L-am văzut roşind şi a bâiguit:

—Nu, *moussiH*

Îl forţam să vorbească franţuzeşte şi să-mi dea lecţii de arabă, ceea ce producea adesea o limbă intermediară, dintre cele mai incoerente.

Am continuat:

—Atunci, de ce e o femeie la tine în cort?

A murmurat:

—El e din Sud.

—Ah, e din Sud! Asta nu-mi explică de ce se află în cortul tău.

Fără să-mi răspundă la întrebare, a continuat:

—El e foarte frumos.

— Ah, într-adevăr! Ei bine, altădată, când mai primeşti aşa o femeie foarte frumoasă din Sud, să ai grijă s-o faci să intre în coliba mea şi nu într-a ta. Înţelegi, Mohammed?

A răspuns foarte serios.

—Da, *moussie.*

Mărturisesc că toată ziua am fost stăpânit de emoţia violentă a amintirii acestei fete arabe întinsă pe un covor roşu şi, întorcându-mă acasă, la ora cinei, am simţit o dorinţă puternică de a intra din nou în cortul lui Mohammed. În timpul serii, acesta şi-a făcut serviciul ca de obicei, învârtindu-se pe lângă mine cu figura lui impasibilă, şi a fost cât pe ce să-l întreb de câteva ori dacă avea s-o mai păstreze mult timp în cortul lui din păr de cămilă pe acea domnişoară din Sud, care era foarte frumoasă.

Pe la orele nouă, chinuit în continuare de pofta de a avea o femeie, care este la fel de stăruitoare ca instinctul de vânătoare la câini, am ieşit să iau o gură de aer şi să mă plimb un pic prin preajma conului de pânză cafenie prin care zăream un punct de lumină.

Apoi m-am îndepărtat ca să nu fiu surprins de Mohammed în apropierea locuinţei lui.

Întorcându-mă după o oră, i-am văzut clar profilul în cort. Apoi, scoţându-mi cheia din buzunar, am intrat în *bordj,* unde mai dormeau intendentul meu, două muncitoare din Franţa şi o bucătăreasă bătrână culeasă din Alger.

Am urcat scara şi am fost surprins să remarc un firicel de lumină sub uşa de la camera mea. Am deschis-o şi am văzut în faţa mea, aşezată pe un scaun de paie, lângă masa pe care ardea o lumânare, o fată cu chip de idol, care părea să m-aştepte liniştită, împodobită cu toate bijuteriile de argint pe care femeile din Sud le poartă la picioare, la braţe, la gât şi chiar pe pântec. Ochii ei măriţi cu khol[1] aruncau asupra mea o privire avidă şi patru semne mici, albăstrii, tatuate cu fineţe pe piele, îi înstelau fruntea, obrajii şi bărbia. Mâinile, pline de brăţări, i se odihneau pe coapse, care îi erau acoperite cu un soi de *jebba*[2] de mătase roşie, căzând de pe umeri, cu care era îmbrăcată.

Văzându-mă că intru, s-a ridicat şi a rămas în picioare în faţa mea, acoperită de bijuteriile ei sălbatice, într-o atitudine de supunere mândră.

— Ce faci aici? am întrebat-o în arabă.

— Sunt aici fiindcă mi s-a ordonat să vin.

Cine ţi-a ordonat?

Mohammed.

— Bine. Aşază-te.

---

[1]Khol sau kohl (din ar. kuhl) - pudră minerală neagră obţinută din- tr-un amestec de sulfură de plumb, sulf şi grăsime animală, folosită ca fard de ochi încă de pe vremea egiptenilor.

[2]Haină amplă şi lungă, piesă principală a costumului tradiţional tunisian (arabă în original).

S-a aşezat, a plecat ochii şi am rămas în faţa ei, examinând-o.

Avea o faţă ciudată, regulată, fină şi cam sălbatică, dar mistică precum cea a unui Buddha. Buzele, cărnoase şi colorate într-un roşu floral, pe care-l regăseai şi în alte părţi ale corpului, indicau un uşor amestec de sânge negru, deşi mâinile şi braţele îi erau de un alb ireproşabil.

Tulburat, ispitit şi confuz, nu prea ştiam ce trebuie să fac. Ca să câştig timp şi să-mi ofer răgaz de gândire, i-am pus alte întrebări, despre originea ei, sosirea în această ţară şi relaţiile cu Mohammed. Dar n-a răspuns decât la cele care mă interesau cel mai puţin şi mi-a fost imposibil să aflu de ce venise, cu ce intenţie, din ordinul cui, de când şi nici ce se întâmplase între ea şi servitorul meu.

Aveam de gând să-i spun: „Întoarce-te în cortul lui Mohammed", dar ea mi-a ghicit probabil intenţia, s-a sculat brusc şi, ridicându-şi braţele descoperite de pe care toate brăţările zornăitoare au alunecat împreună spre umeri, şi-a pus mâinile, cu degetele încrucişate, pe după gâtul meu, şi m-a tras spre ea cu un aer de dorinţă rugătoare şi irezistibilă.

Ochii ei, aprinşi de pofta de a seduce, de acea nevoie de a învinge bărbatul care face privirea lascivă a femeilor la fel de fascinantă ca cea a felinelor, mă chemau, mă înlănţuiau, îmi luau orice putere de a mă opune, mă stârneau cu

o ardoare năvalnică. A fost o luptă scurtă, fără cuvinte, violentă, doar între pupile, eterna luptă dintre cele două brute umane, masculul şi femela, în care masculul este întotdeauna învins.

Mâinile din spatele capului meu mă trăgeau cu o presiune lentă, crescândă, irezistibilă ca o forţă mecanică, spre zâmbetul senzual al buzelor ei roşii peste care le-am lipit deodată pe ale mele, înlănţuind acel trup aproape gol şi plin de inele de argint care au răsunat, de la gât până-n picioare, sub îmbrăţişarea mea.

Era energică, suplă şi robustă ca un animal, cu alură, mişcări, graţie şi un soi de miros de gazelă, care m-au făcut să descopăr în săruturile ei o savoare rară şi necunoscută, străină simţurilor mele precum gustul unui fruct tropical.

În curând... vorba vine în curând, căci era probabil spre dimineaţă, am vrut s-o trimit înapoi, gândindu-mă că va pleca aşa cum venise şi neîntrebându-mă încă ce-o să fac din ea sau ce-o să facă ea din mine.

Dar, de cum mi-a înţeles intenţia, a murmurat:

—Dacă mă izgoneşti, unde vrei să mă duc acum? Va trebui să dorm pe pământ, în noapte. Lasă-mă să mă culc pe covor, la piciorul patului tău.

Ce puteam să răspund? Ce puteam să fac? M-am gândit că, fără îndoială, Mohammed privea la rându-i fereastra luminată de la camera mea; şi

tot felul de întrebări, pe care nu mi le pusesem în tulburarea primelor clipe, s-au formulat cu claritate.

—Rămâi aici, am zis, o să discutăm.

Hotărârea mea a fost luatăîntr-o secundă. Fiindcă fata asta îmi fusese aruncată aşa în braţe, aveam s-o păstrez, să fac din ea un fel de metresă sclavă, ascunsă în fundul casei mele, asemenea femeilor din haremuri. În ziua în care n-avea să-mi mai placă, urma să fie uşor să mă descotorosesc de ea într-un fel sau altul, căci, pe pământ african, creaturile astea ne aparţin aproape trup şi suflet.

I-am zis:

—Vreau să fiu bun cu tine. Te voi trata în aşa fel încât să nu fii nefericită, dar vreau să ştiu cine eşti şi de unde vii.

A înţeles că trebuie să vorbească şi mi-a spus povestea vieţii ei, sau mai degrabă o poveste, căci probabil a minţit de la un capăt la altul, aşa cum mint toţi arabii, întotdeauna, cu sau fără motiv.

Ăsta e unul dintre semnele cele mai surprinzătoare şi mai de neînţeles ale caracterului indigen: minciuna. Aceşti oameni în care islamismul s-a încarnat într-o asemenea măsură, încât face parte din ei, le modelează instinctele, modifică rasa întreagă şi o diferenţiază de altele din punct de vedere moral, tot aşa cum culoarea pielii diferenţiază negrul de alb, sunt mincinoşi până în măduva oaselor, astfel că

niciodată nu te poţi încrede în spusele lor. Oare de la religia lor li se trage? Habar n-am. Trebuie să fi trăit printre ei ca să-ţi dai seama cât de mult face minciuna parte din fiinţa lor, din inima lor, din sufletul lor, a devenit la ei un fel de a doua natură, o necesitate a vieţii.

Mi-a povestit aşadar că era fata unui caid[1] din Ouled- Sidi-Cheik şi a unei femei răpite de el în timpul unei razii a tuaregilor. Această femeie trebuie că era o sclavă neagră sau provenea cel puţin dintr-o primă încrucişare de sânge arab cu sânge negru. Negresele, se ştie, sunt foarte preţuite în haremuri, unde joacă rolul de afrodisiace.

De altfel, nimic nu trăda această origine în afară de culoarea purpurie a buzelor şi de fragii întunecaţi ai sânilor ei alungiţi, ascuţiţi şi supli de parcă ar fi fost ridicaţi de nişte arcuri. Dacă te uitai cu atenţie la asta, nu te puteai înşela. Restul însă aparţinea frumoasei rase din Sud, albă, zveltă, a cărei figură delicată este făcută din linii drepte şi simple ca un cap de zeitate indiană. Ochii foarte depărtaţi accentuau şi mai mult aerul un pic divin al acestei vagaboande a deşertului.

Despre viaţa ei reală, n-am aflat nimic precis. Mi-a povestit-o cu detalii incoerente care păreau să ţâşnească la întâmplare dintr-o memorie în

[1] Titlu purtat în trecut de guvernatorul unei provincii din statele musulmane ale Africii de Nord.

dezordine; amesteca în ea observaţii delicios de puerile, o întreagă viziune a lumii nomade născută într-un creier de veveriţă care sărise din cort în cort, din tabără în tabără, din trib în trib.

Şi toate astea erau debitate cu aerul sever pe care-l păstrează mereu acest popor drapat în alb, cu expresii de idol care cleveteşte şi cu gravitate uşor comică.

Când a terminat, mi-am dat seama că nu reţinusem nimic din acea lungă poveste plină de întâmplări neînsemnate, înmagazinate în tărtăcuţa ei, şi m-am întrebat dacă nu cumva îşi bătuse pur şi simplu joc de mine prin acea vorbărie goală şi serioasă care nu-mi spunea nimic despre ea sau despre vreun fapt din viaţa ei.

Şi mă gândeam la acest popor învins, în mijlocul căruia ne-am instalat tabăra sau mai degrabă care şi-a instalat tabăra în mijlocul nostru, căruia începem să-i vorbim limba, pe care îl vedem trăind în fiecare zi sub pânza transparentă a corturilor lui, căruia îi impunem legile, regulile şi obiceiurile noastre şi despre care nu ştim, de fapt, nimic, dar nimic, înţelegeţi, ca şi cum n-am fi aici, căci nu facem altceva decât să stăm cu ochii pe el, de aproape şaizeci de ani. Nu ştim aproape nimic despre ce se petrece în această colibă de crengi şi în acest con mic de pânză ţintuită de pământ cu ţăruşi, la douăzeci de metri de porţile noastre, aşa cum nu ştim încă ce fac, ce gândesc, ce sunt arabii aşa-

zis civilizaţi care locuiesc în casele maure din Alger. Dincolo de zidul dat cu var al locuinţei lor de oraş, dincolo de peretele de ramuri al bordeiului lor sau dincolo de aceste subţiri draperii cafenii din păr de cămilă pe care le scutură vântul, ei trăiesc lângă noi, necunoscuţi, misterioşi, mincinoşi, prefăcuţi, supuşi, zâmbitori, impenetrabili. Dacă v-aş spune că, privind de departe, cu binoclul, tabăra vecină, îmi dau seama că au superstiţii, ceremonii, mii de obiceiuri pe care noi încă nu le ştim, nici măcar nu le bănuim! Poate că niciodată un popor cucerit prin forţă n-a ştiut să scape atât de bine de dominaţia reală, de influenţa morală şi de investigarea îndârjită, dar inutilă a învingătorului.

Or, această barieră secretă şi de netrecut pe care natura misterioasă a pus-o între rase, eu o simţeam brusc, aşa cum n-o mai simţisem niciodată, ridicată între mine şi această fată arabă, între mine şi această femeie care tocmai se dăruise, cedase, îşi oferise trupul mângâierilor mele, şi pe care o posedasem.

Am întrebat-o, gândindu-mă la asta pentru prima oară:

— Cum te cheamă?

Rămăsese câteva clipe fără să vorbească şi am văzut-o tresărind ca şi cum ar fi uitat că eram acolo, chiar lângă ea. Atunci, şi-a ridicat privirea spre mine şi mi-am dat seama că minutul acela fusese suficient să o cuprindă somnul, un somn

irezistibil şi subit, aproape fulgerător, ca tot ce pune stăpânire pe simţurile nestatornice ale femeilor.

A răspuns cu nonşalanţă, înăbuşindu-şi un căscat:

— Allouma.

Am continuat:

— Vrei să dormi?

— Da, a zis ea.

— Ei bine, dormi!

S-a lungit liniştită alături de mine, s-a întins pe burtă, cu fruntea pusă pe braţele încrucişate şi am simţit aproape imediat cum spiritul ei efemer de sălbatică dispare în somn.

Cât despre mine, începusem să meditez, culcat alături de ea, încercând să înţeleg. De ce mi-o dăduse Mohammed? Se purtase ca un servitor mărinimos care se sacrifică într-atât pentru stăpânul său, încât îi cedează femeia ademenită în cortul lui pentru el însuşi, sau se gândise la ceva mai complex, mai practic, mai puţin generos aruncând-o în patul meu pe această fată care îmi plăcuse? Când vine vorba de femei, arabul are tot felul de rigori pudibonde şi tot felul de amabilităţi inavuabile; şi nu-i mai înţelegi deloc morala riguroasă şi simplă şi nici restul sentimentelor. Poate că, intrând întâmplător în cortul lui, devansasem intenţiile binevoitoare ale acestui servitor prevăzător care-mi hărăzise această femeie, prietena lui, complicea, poate chiar ibovnica.

Toate supoziţiile astea m-au asaltat şi m-au obosit atât de mult, încât uşor-uşor am alunecat la rându-mi într-un somn adânc.

Am fost trezit de scârţâitul uşii; Mohammed intra, ca în fiecare dimineaţă, pentru a mă trezi. A deschis fereastra prin care a năvălit un şuvoi de lumină ce a dezvăluit pe pat trupul Alloumei încă adormită, apoi a adunat de pe covor pantalonii mei,jiletca şijacheta pentru a le peria. N-a aruncat nici măcar o privire înspre femeia culcată alături de mine, nu părea să ştie sau să observe că e acolo, avea seriozitatea lui obişnuită, aceeaşi expresie, aceeaşi figură. Dar lumina, mişcarea, zgomotul uşor făcut de picioarele goale ale bărbatului, aerul curat simţit pe piele şi în plămâni au scos-o pe Allouma din toropeala ei. Şi-a întins braţele, s-a întors, a deschis ochii, m-a privit, s-a uitat la Mohammed cu aceeaşi indiferenţă şi s-a ridicat în capul oaselor. Apoi a murmurat:

—Mi-e foame azi.

—Ce vrei să mănânci? am întrebat.

— *Kahoua.*

—Cafea şi pâine cu unt?

—Da.

Mohammed, în picioare lângă patul nostru, cu hainele mele în braţe, aştepta poruncile.

— Adumicul dejun pentru mine şi Allouma, i-am zis
eu.

Şi a ieşit fără ca figura lui să trădeze nici cea mai mică mirare ori supărare.

După ce-a plecat, am întrebat-o pe tânăra arăboaică:

—Vrei să locuieşti în casa mea?

—Da, vreau.

—O să-ţi dau un apartament numai al tău şi o femeie ca să te servească.

—Eşti generos, îţi sunt recunoscătoare.

—Dar, dacă nu te porţi frumos, o să te dau afară.

—Voi face tot ce-mi ceri.

Mi-a luat mâna şi a sărutat-o în semn de supunere.

Mohammed s-a întors, aducând un platou cu micul dejun. I-am zis:

—Allouma o să rămână în casă. Să pui covoare în camera de la capătul culoarului şi s-o chemi aici pe femeia lui Abd el-Kader el-Hadara ca s-o servească.

—Da, *moussie.*

Asta a fost tot.

O oră mai târziu, frumoasa mea arăboaică era instalată într-o cameră mare, luminoasă. Când m-am dus să mă asigur că totul era bine, mi-a cerut, pe un ton rugător, să-i fac cadou un şifonier cu oglindă. I-am promis, apoi am lăsat-o ghemuită pe un covor de la Djebel-Amour, cu o ţigară în gură, sporovăind cu bătrâna arăboaică după care trimisesem, ca şi cum s-ar fi cunoscut de ani de zile.

n

Timp de o lună, am fost foarte fericit cu ea şi m-am ataşat într-un mod bizar de această creatură de altă rasă, care aproape că mi se părea dintr-o altă specie, născută pe o planetă vecină.

N-o iubeam - nu - nu iubeşti fetele acestui continent primitiv. Între ele şi noi, ba chiar între ele şi masculii lor naturali, arabii, nu înfloreşte niciodată micuţa floare albastră a ţărilor din Nord. Ele sunt mult prea aproape de animalitatea umană, au o inimă prea rudimentară, o sensibilitate prea puţin rafinată, pentru a trezi în sufletele noastre exaltarea sentimentală care e poezia iubirii. Nimic intelectual, nicio beţie a gândirii nu se amestecă în beţia senzuală pe care ne-o provoacă aceste fiinţe încântătoare şi ignorante.

Ele ne subjugă totuşi, pun stăpânire pe noi, ca şi celelalte, dar într-un mod diferit, mai puţin stăruitor, mai puţin crud, mai puţin dureros.

N-aş putea încă să explic în mod clar ce nutream faţă de femeia asta. Vă spuneam adineauri că această ţară, această Africă goală, fără artă, lipsită de toate bucuriile inteligenţei, ne cucereşte încet-încet trupul printr-un farmec misterios şi sigur, prin mângâierea aerului, prin blândeţea constantă a răsăriturilor şi a înserărilor, prin lumina ei delicioasă, prin plăcerea discretă în care ne scaldă toate organele! Ei bine, Allouma m-a subjugat în

acelaşi fel, prin mii de farmece ascunse, captivante şi fizice, prin seducţia iscusită nu a sărutărilor ei, nu, nicidecum, căci era de o nonşalanţă tipic orientală, ci prin blândele ei abandonuri.

O lăsam absolut liberă să plece şi să vină după bunu-i plac şi îşi petrecea cel puţin o după-amiază din două în tabăra vecină, cu femeile agricultorilor mei indigeni. De asemenea, adesea, petrecea aproape o zi întreagă oglin- dindu-se în şifonierul din lemn de mahon pe care-l adusesem de la Miliana. Se admira foarte meticulos, în picioare, în faţa uşii mari de sticlă în care îşi urmărea mişcările cu o atenţie profundă şi gravă. Mergea cu capul un pic dat pe spate pentru a-şi scoate în evidenţă şoldurile şi şale le, se întorcea, se îndepărta, se apropia iar, apoi, obosită să se tot mişte atâta, se aşeza pe o pernă şi rămânea faţă în faţă cu ea însăşi, privindu-se în ochi, cu o figură serioasă, cu sufletul pierdut în această contemplare.

În curând, mi-am dat seama că ieşea aproape în fiecare zi după masa de dimineaţă şi că dispărea cu totul până seara.

Puţin îngrijorat, l-am întrebat pe Mohammed dacă ştie ce putea să facă în timpul acelor lungi ore de absenţă. El mi-a răspuns calm:

— Nu te frământa, se apropie Ramadanul. Trebuie să se roage.

Şi el părea încântat de prezenţa Alloumei în casă; dar nici măcar o dată n-am surprins între ei vreun semn câtuşi de puţin suspect, nici măcar o dată nu mi-au dat senzaţia că se ascund de mine, că sunt înţeleşi, că-mi tăinuiesc ceva.

Am acceptat aşadar situaţia aşa cum era fără s-o înţeleg, lăsându-mă în voia timpului, a hazardului şi a vieţii.

Adeseori, după ce-mi inspectam pământurile, viile, terenurile defrişate, făceam lungi plimbări pe jos. Cunoaşteţi superbele păduri din această parte a Algeriei, acele râpe aproape de nepătruns unde brazii prăbuşiţi barează torentele şi acele vâlcele micuţe cu leandri care, din înaltul munţilor, par nişte covoare orientale întinse de-a lungul cursurilor de apă. Ştiţi că, în orice moment, în aceste păduri şi pe aceste coaste, unde ai crede că nimeni n-a pătruns vreodată, dai brusc peste domul de zăpadă al vreunei *koubba*[1] care adăposteşte osemintele unui umil *marabu*[2], ale unui marabu izolat, abia vizitat din când în când de niscaiva credincioşi habotnici, veniţi din tabăra de corturi vecină cu o lumânare în buzunar, pentru a o aprinde pe mormântul sfântului.

Or, într-o seară, pe când mă întorceam acasă, am trecut pe lângă una dintre aceste capele mahomedane şi, aruncând o privire prin uşa

---

[1] Monument ridicat pe mormântul unui ascet musulman (arabă în original).

[2] Ascet musulman care era venerat ca un sfânt.

mereu deschisă, am văzut o femeie care se ruga în faţa relicvei. Era un tablou încântător, acea arăboaică aşezată pe pământ, în încăperea părăginită, unde vântul intra când poftea şi aduna prin colţuri, în grămăjoare galbene, măruntele ace uscate căzute din pini. M-am apropiat ca să mă uit mai bine şi am recunoscut-o pe Allouma. Ea nu m-a văzut, nu m-a auzit deloc, absorbită cu totul de grija sfântului; vorbea cu voce scăzută, îi vorbea, crezându-se singură cu el, îi povestea servitorului Domnului toate preocupările ei. Uneori, tăcea puţin ca să mediteze, ca să caute ce mai avea de zis, ca să nu uite nimic din provizia ei de confidenţe. Alteori, se însufleţea ca şi când el i-ar fi răspuns, ca şi cum i-ar fi dat un sfat pe care ea nu voia nicidecum să-l urmeze şi împotriva căruia aducea argumente.

M-am îndepărtat fără zgomot, aşa cum venisem, şi m-am întors acasă pentru cină.

Seara, am chemat-o şi am văzut-o intrând cu un aer îngrijorat pe care nu-l avea de obicei.

—Aşază-te aici, i-am zis, arătându-i locul pe divan, lângă mine.

S-a aşezat şi, întrucât mă aplecam spre ea ca s-o sărut, şi-a ferit capul cu repeziciune.

Am fost uluit şi am întrebat-o:

—Ei bine, ce este?

—E Ramadanul, a zis ea.

Am început să râd.

—Şi *marabu* ţi-a interzis să te săruţi în timpul Rama- danului?

—Oh da, eu sunt arăboaică şi tu eşti creştin!

— Ar fi un păcat mare?

—Oh da!

—Atunci înseamnă că n-ai mâncat nimic toată ziua, până la apusul soarelui?

—Nu, nimic.

—Dar după apusul soarelui ai mâncat?

—Da.

—Ei bine, fiindcă e noapte de-a binelea, nu poţi să fii mai severă cu restul decât cu mâncatul.

Părea crispată, ofensată, şi a continuat cu o semeţie pe care nu i-o cunoşteam:

—Dacă o fată arabă s-ar lăsa atinsă de un creştin în timpul Ramadanului, ar fi blestemată pentru totdeauna.

—Şi asta o să dureze toată luna?

A răspuns cu convingere:

—Da, toată luna Ramadanului.

Am făcut-o pe supăratul şi i-am zis:

—Ei bine, n-ai decât să te duci să petreci Ramadanul în familia ta.

Mi-a apucat mâinile şi le-a pus pe inima ei:

—Oh! Te rog, nu fi rău, o să vezi ce drăguţă o să fiu. O să facem Ramadanul împreună, vrei? O să am grijă de tine, o să te răsfăţ, dar nu fi rău.

Nu m-am putut abţine să zâmbesc, într-atât era de nostimă şi dezolată, şi am trimis-o la culcare în camera ei.

O oră mai târziu, taman când voiam să mă bag în pat, cineva a ciocănit de două ori în uşa mea, atât de uşor că abia am auzit.

Am strigat: „Intră!" şi am văzut-o pe Allouma aducând un platou mare plin de prăjiturele arăbeşti, de crochete dulci, prăjite şi coapte, o întreagă patiserie bizară de nomadă.

Râdea, arătându-şi dinţii frumoşi, şi repeta:

—O să facem Ramadanul împreună.

Ştiţi că postul, început în zori şi terminat la apus, în momentul în care ochiul nu mai distinge un fir alb de un fir negru, este urmat în fiecare seară de mici petreceri intime unde se mănâncă până dimineaţa. De aici rezultă, pentru indigenele mai scrupuloase, că Ramadanul constă în a face din zi noapte şi din noapte zi. Dar Allouma mergea şi mai departe cu scrupulele. A pus platoul între noi doi, pe divan, şi luând cu degetele ei subţiri un bulgăraş pudrat cu zahăr, mi l-a pus în gură murmurând:

—E bună, mănâncă.

Am înfulecat prăjitura pufoasă care era într-adevăr excelentă şi am întrebat-o:

— Tu ai făcut asta?

—Da, eu.

—Pentru mine?

—Da, pentru tine.

—Ca să mă faci să suport Ramadanul?

—Da, nu fi rău! O să-ţi aduc bunătăţi în fiecare zi.

Oh! Ce lună teribilă am petreceut! O lună de zahăr, de miere, înnebunitoare, o lună de dulciuri şi de tentaţii, de furie şi de eforturi zadarnice împotriva unei rezistenţe invincibile.

Apoi, când au venit cele trei zile ale Bairamului, le-am sărbătorit în felul meu, şi Ramadanul a fost dat uitării.

Vara a trecut repede, a fost foarte cald. În primele zile de toamnă, Allouma mi-a părut a fi preocupată, distrată, dezinteresată de tot.

Dar, într-o seară, am trimis s-o cheme şi n-a fost găsită în camera ei. M-am gândit că era pe undeva prin casă şi am poruncit să fie căutată. Nu se întorsese însă. Am deschis fereastra şi am strigat:

—Mohammed.

Vocea bărbatului care dormea în cort mi-a răspuns:

—Da, *moussie.*

—Nu ştii unde-i Allouma?

—Nu, *moussie* - nu se poate - Allouma pierdut?

Câteva secunde mai târziu, arabul intra în camera mea, atât de emoţionat, încât nu-şi putea stăpâni tulburarea:

— Allouma pierdut?

—Da, Allouma pierdut.

—Cum e posibil?

—Caut-o, i-am zis.

A rămas în picioare, gândindu-se, căutând, neînţele- gând. Apoi, a intrat în camera goală

unde hainele Alloumei zăceau aruncateîntr-o dezordine orientală. S-a uitat peste tot ca un poliţist, sau mai degrabă a adulmecat ca un câine, apoi, nefiind în stare de un efort îndelungat, a murmurat cu rese^are:

—Plecat, el a plecat.

Eu mă temeam de vreun accident, o cădere, o entorsă în fundul vreunei râpe şi am pus să fie mobilizaţi toţi bărbaţii din tabără cu ordinul de a o căuta până o vor găsi.

Au căutat-o toată noaptea, au căutat-o şi a doua zi, au căutat-o toată săptămâna. N-au descoperit niciun semn care să ne pună pe urmele ei. Eu sufeream, îi simţeam lipsa, casa mi se părea goală şi viaţa pustie. Apoi mi-au trecut prin cap idei înfricoşătoare. Mă temeam să nu fi fost răpită, sau poate asasinată. Tot încercam să-l descos pe Mohammed şi să-i comunic temerile mele, dar el îmi răspundea în acelaşi fel.

—Nu, plecat.

Apoi adăuga cuvântul arab *r'ezal* care înseamnă „ga- zelă", vrând să spună că fata alerga repede şi că era departe.

Au trecut trei săptămâni şi nu mai speram s-o văd vreodată pe metresa mea arabă, când, într-o dimineaţă,
Mohammed a intrat în camera mea cu chipul luminat de bucurie şi mi-a zis:

— *Moussie,* Allouma întors.

Am sărit din pat şi l-am întrebat:

—Unde este?

—Nu-ndrăzneşte să vină! Acolo, sub copac! Şi cu braţul întins, mi-a arătat pe fereastră o pată alburie la piciorul unui măslin.

M-am sculat şi am ieşit. În timp ce mă apropiam de pachetul ăla de rufe care părea aruncat lângă trunchiul răsucit, am recunoscut ochii mari şi negri, stelele tatuate, figura alungită cu trăsături regulate ale fetei sălbatice care mă sedusese. Pe măsură ce înaintam, mă cuprindea furia, creştea în mine dorinţa de a o lovi, de a o face să sufere, de a mă răzbuna.

Am strigat de departe:

—De unde vii?

N-a răspuns şi a rămas nemişcată, inertă, ca şi cum mai avea puţin şi-şi dădea duhul, resemnată în faţa violenţei mele, pregătită să încaseze loviturile.

Eram acum în picioare foarte aproape de ea, contemplând cu stupoare zdrenţele de pe ea, nişte cârpe de mătase şi de lână, negre de praf, rupte, sordide.

Am repetat, cu mâna ridicată ca asupra unui câine:

—De unde vii?

A murmurat:

—De acolo!

—De unde?

—Din trib!

—Din care trib?

—Dintr-al meu.

—De ce ai plecat?

Văzând că n-o băteam, a mai prins un pic de curaj şi a zis cu voce scăzută:

—Trebuia... trebuia... nu mai puteam să trăiesc în casă.

Am văzut cum i s-au umplut ochii de lacrimi şi, deodată, m-am înduioşat ca un prost. M-am aplecat spre ea şi, întorcându-mă ca să m-aşez, l-am zărit pe Mohammed care ne spiona de departe.

Am reluat cu blândeţe:

—Ei haide, spune-mi de ce ai plecat?

Atunci, mi-a povestit că, deja de mult timp, simţea în inima ei de nomadă dorinţa irezistibilă de a se întoarce în cort, de a se culca, de a alerga, de a se tăvăli pe nisip, de a umbla din loc în loc cu turmele, din câmpie în câmpie, de a nu mai simţi deasupra capului, între stelele galbene ale cerului şi stelele albăstrii de pe faţa ei, decât perdeaua subţire de pânză destrămată şi cusută la loc prin care se zăreau, odată trezit în timpul nopţii, boabe de foc.

M-a făcut să înţeleg astaîn vorbe simple şi convingătoare, atât de potrivite, încât am simţit că nu mă minţea. Mi s-a făcut milă de ea şi am întrebat-o:

— De ce nu mi-ai spus că îţi doreai să pleci pentru o perioadă?

—Pentru că n-ai fi vrut...

—Mi-ai fi promis că te întorci şi aş fi fost de acord.

—Nu m-ai fi crezut.

Văzând că nu eram supărat, a început să râdă şi a adăugat:

—Vezi, s-a terminat, m-am întors la ai mei şi iată-mă înapoi. Îmi trebuia doar câteva zile acolo. Mi-e de ajuns acum, s-a terminat, a trecut, m-am vindecat. Am revenit, nu mă mai simt rău. Sunt foarte mulţumită. Tu nu eşti rău.

—Vino acasă, i-am zis.

S-a ridicat. Am luat-o de mână, de mâna-i delicată cu degete subţiri, şi, triumfătoare în zdrenţele ei, în zornăitul inelelor, al brăţărilor, al colierelor şi al tinichelelor, a mers cu gravitate spre locuinţa mea, unde ne aştepta Mohammed.

Înainte de a intra, i-am mai zis:

—Allouma, de câte ori o săvrei săte întorci laaitäi, să mă anunţi şi o să-ţi dau voie.

A întrebat neîncrezătoare:

—Promiţi?

—Da, promit.

—Şi eu îţi promit. Când o să-mi fie rău - şi şi-a pus amândouă mâinile pe frunte cu un gest impresionant - o să-ţi spun: „Trebuie să mă duc acolo" şi tu o să mă laşi să plec.

Am însoţit-o în camera ei, urmat de Mohammed care îi ducea apă, căci nevasta lui And el-Kader el-Hadara nu putuse fi anunţată încă de întoarcerea stăpânei sale.

Ea a intrat, a văzut şifonierul cu oglindă şi, luminân- du-se la chip, a alergat spre el aşa cum te repezi spre o mamă regăsită. S-a privit câteva

secunde, s-a strâmbat, apoi, cu o voce uşor supărată, a zis către oglindă:

—Stai, am nişte haine de mătase în dulap. O să mă fac frumoasă imediat.

Şi am lăsat-o singură, să cocheteze în faţa oglinzii.

Viaţa noastră a început să fie iar ca înainte, iar eu înduram din ce în ce mai mult atracţia bizară, pe de-a-ntregul fizică, a acestei fete faţă de care încercam totodată un soi de dispreţ patern.

Timp de şase luni, totul a mers bine, apoi am simţit că redevenea nervoasă, agitată, cam tristă. I-am zis într-o zi:

—Vrei să te întorci la ai tăi?

—Da, vreau.

—Nu îndrăzneai să mi-o spui?

—Nu îndrăzneam.

— Du-te,îţi dau voie.

Mi-a apucat mâinile şi mi le-a sărutat, aşa cum făcea de fiecare dată în elanurile ei de recunoştinţă, şi a doua zi a dispărut.

S-a întors, ca şi prima oară, după aproape trei săptămâni, tot zdrenţăroasă, neagră de praf şi de soare, sătulă de viaţa nomadă, de nisip şi de libertate. În doi ani, s-a dus de patru ori la ai ei.

O primeam înapoi vesel, fără gelozie, căci pentru mine gelozia nu se poate naşte decât din iubire, aşa cum o înţelegem la noi, în Europa. Desigur, puteam foarte bine s-o ucid dacă aş fi

suprins-o înşelându-mă, dar aş fi ucis-o cam aşa cum omori, din pură violenţă, un câine care nu te ascultă. N-aş fi simţit acele tulburări, acel foc mistuitor, acea suferinţă îngrozitoare, gelozia celor din Nord. Cum ziceam, aş fi putut s-o ucid aşa cum omori un câine care nu te ascultă! O iubeam într-adevăr, cam aşa cum iubeşti un animal foarte preţios, un câine sau un cal, imposibil de înlocuit. Era un animal admirabil, un animal senzual, un animal de plăcere, care avea un corp de femeie.

N-aş putea să vă spun ce distanţe incomensurabile ne despărţeau sufletele, deşi poate că inimile noastre se atinseseră, se încălziseră una pe alta din când în când. Ea era ceva din casa mea, din viaţa mea, o obişnuinţă foarte plăcută la care ţineam şi care iubea în mine bărbatul carnal, cel care n-avea decât ochi şi simţuri.

Dar, într-o dimineaţă, Mohammed a intrat în camera mea cu o figură ciudată, cu acea privire îngrijorată a arabilor, care seamănă cu privirea fulgerătoare a unei pisici în faţa unui câine.

Când i-am văzut faţa, i-am zis:

—Hei, ce s-a întâmplat?

—Allouma plecat.

Am început să râd.

— A plecat, unde?

—Plecat cu totul, *moussie*|

—Cum adică plecat cu totul?

—Da, *moussie.*

—Eşti nebun, băiete?

—Nu, *moussie.*

—De ce a plecat? Cum? Haide, lămureşte-mă!

Stătea înţepenit, refuzând să vorbească; apoi, deodată, a avut una dintre acele explozii de furie arabă care ne fac să ne oprim pe străzile oraşelor în faţa a doi descreieraţi, care trec brusc de la tăcerea şi gravitatea lor orientală la gesturi exagerate şi la vociferări dintre cele mai violente.

Şi am înţeles în toiul acelor ţipete că Allouma fugise cu păstorul meu.

A trebuit să-l calmez pe Mohammed şi să-i scot amănuntele cu cleştele, unul câte unul.

A durat mult, dar am aflat în cele din urmă că, de opt zile, o spiona pe metresa mea care avea întâlniri în spatele pădurilor de cactuşi vecine sau în valea râpoasă cu leandri, cu un soi de vagabond, angajat ca păstor de intendentul meu la sfârşitul lunii precedente.

Noaptea trecută, Mohammed o văzuse ieşind din casă, dar nu o mai văzuse întorcându-se; şi repeta cu un aer exasperat:

—Plecat, *moussie,* plecat.

Nu ştiu de ce, dar convingerea lui, convingerea că fugise cu vagabondul, intrase în mine într-o secundă, absolută, irezistibilă. Era ceva absurd, de necrezut şi sigur tocmai în

virtutea ilogicului, care e singura logică a femeilor.

Cu inima strânsă, cu sângele clocotind de furie, încercam să-mi amintesc trăsăturile acelui bărbat şi brusc mi-am adus aminte că îl văzusem cu o săptămână în urmă, stând în picioare pe o movilă de pământ, în mijlocul turmei lui, privindu-mă. Era un soi de beduin înalt ale cărui membre goale aveau aceeaşi culoare cu cea a zdrenţelor de pe el, tipul de brută barbară cu pomeţi proeminenţi, nas coroiat, bărbie teşită, picioare uscate, un ditamai scheletul în zdrenţe cu ochi vicleni de şacal.

Nu mai aveam nicio îndoială - da, fugise cu sărăntocul ăla. De ce? Pentru că era Allouma, o fiică a nisipului. Alta în locul ei, la Paris, fiică a trotuarului, ar fi fugit cu birjarul meu sau cu vreun boschetar.

—Bine, i-am zis lui Mohammed. Dacă a plecat, cu atât mai rău pentru ea. Acum am nişte scrisori de scris. Lasă-mă singur.

A plecat, surprins de calmul meu. M-am ridicat, am deschis fereastra şi am început să trag în piept, cu lăcomie, aerul sufocant venit din Sud, căci sufla sirocoul.

Apoi m-am gândit: „Oh, Doamne, e doar o ... o femeie, ca multe altele. Cine ştie... cine ştie ce le face să acţioneze, ce le face să iubească, să urmeze sau să abandoneze un bărbat?"

Da, câteodată ştii, adeseori, nu ştii. Din când în când, te îndoieşti.

De ce dispăruse cu bruta aceea respingătoare? De ce? Poate pentru că, de o lună, vântul sufla din Sud aproape cu regularitate.

O boare e de-ajuns! Ştie ea, ştiu ele, cel mai adesea, chiar şi cele mai rafinate şi mai complicate, de ce acţionează într-un anumit fel? Nu mai mult decât o giruetă care se răsuceşte după cum bate vântul. O adiere insensibilă face să se învârtă săgeata de fier, de aramă, de tablă sau de lemn, la fel cum o influenţă imperceptibilă, o impresie insesizabilă mişcă şi împinge la hotărâri inima schimbătoare a femeilor, fie că sunt din oraşe, de pe câmpuri, din suburbii sau din deşert.

Ele pot simţi mai pe urmă, dacăjudecă şi înţeleg, de ce au făcut asta şi nu ailaltă; dar pe moment, habar n-au, căci sunt jucăriile propriei lor sensibilităţi luate pe nepregătite, sclavele necugetate ale evenimentelor, mediilor, emoţiilor, întâlnirilor şi ale tuturor atingerilor care le fac sufletul şi trupul să tresalte!

Domnul Auballe se ridicase. A făcut câţiva paşi, s-a uitat la mine şi a zis zâmbind:

— Iată o iubire în deşert!

Am întrebat

— :Şi dacă s-ar întoarce? A murmurat:

— Stricata!... Mi-ar face plăcere totuşi.

— Şi aţi ierta-o pentru păstor?

Dumnezeule, da. Cu femeile, trebuie întotdeauna să ierţi... sau să ignori.Cuprins

7 - *Domnişoara Fifi* 24 - *Doamna Baptiste* 32 - *Rugina* 41 - *Marroca* 54 - *Buturuga* 61 - *Relicva* 68 - *Patul* 73 - *Nebun?* 79 - *Deşteptarea* 86 - *Un vicleşug* 94 - *Cuvinte de iubire* 99 - O *aventură pariziană* 109 - *Noaptea de Crăciun* 116 - *Înlocuitorul* 121 - *Clar de lună* 126 - *Doamna Parisse* 136 - *Soţia mea* 145 - O *pasiune* 155 - *Întâlnirea* 164 - *Patroana* 173 - *Fereastra* 181 - *Alloum*

a'¿lé a/&údz-tá

1. Anton Pavlovici Cehov, O *mică glumă*

2.Joachim Maria Machado de Assis, *Dom Casmurro* 3. Alphonse Daudet, *Soţii de artişti* 4. Edmondo de Amicis, *Iubire şi gimnastică* 5. Jane Austen, *Dragoste şi prietenie*

6. Edith Wharton, *Ethan Frome*

7. Ivan Turgheniev, *Prima iubire*

8. Ford Madox Ford, *Un soldat de nădejde* 9. Gib Mihăescu, *Femeia de ciocolată* 10. Şalom Alehem, *Poveste de dragoste*

11. Henryk Sienkiewicz, *Fără dogmă, voi.* 1

12. Henryk Sienkiewicz, *Fără dogmă, voi.* 2

13. Guy de Maupassant, *Cuvinte de iubire*

14. Kurban Said, *Ali şi Nino* 15. Matilde Serao, *Floarea pasiunii* 16. *Dragostea în spaniolă*

17.Jacques-Henri Bernardin de Saint-Pierre, *Paul şi Virginia* 18. George Sand, *Ea şi el*

19. Louisa May Alcott, *Micuţele doamne,* voi. 1

20. Louisa May Alcott, *Micuţele doamne,* voi. 2

21. Munson Aldrich Havens, *Iubiri de altădată*